

TC
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İMGE KULLANIMININ
OKUL ŞARKILARININ ÖĞRETİMİNDEKİ BAŞARIYA ETKİSİ

DOKTORA TEZİ

Ali AYHAN

Malatya-2012

TC
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İMGE KULLANIMININ
OKUL ŞARKILARININ ÖĞRETİMİNDEKİ BAŞARIYA ETKİSİ

DOKTORA TEZİ

Ali AYHAN

Danışman: Prof. Dr. Turan SAĞER

Malatya-2012

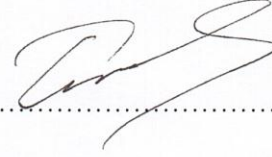
KABUL VE ONAY SAYFASI

Ali AYHAN tarafından hazırlanan; “İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” başlıklı bu çalışma 28 Nisan 2012 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından DOKTORA BİTİRME TEZİ olarak kabul edilmiştir.

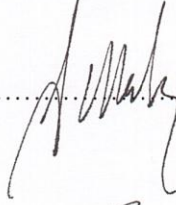
Prof. Cemal YURGA
BAŞKAN

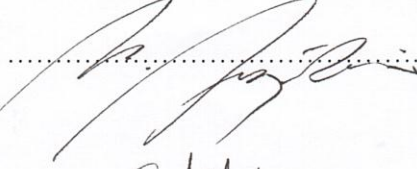
Prof. Dr. Turan SAĞER
DANIŞMAN

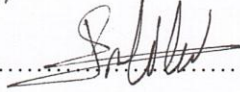
Prof. Dr. Feridun MERTER
ÜYE

Doç. Dr. Hasan ARAPGİRLİOĞLU
ÜYE

Y. Doç. Dr. Ersan ÇİFTÇİ
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

ONAY

...../...../ 2012
Prof. Dr. Celal ÇAKAN
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doktora tezi olarak sunduğum “İMGE KULLANIMININ OKUL ŐARKILARININ ÖĞRETİMİNDEKİ BAŐARIYA ETKİSİ” baŐlıklı bu çalıŐmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűŐecek bir yardıma baŐvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynaklarda gűsterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmıŐ olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Ali AYHAN

sevgilerin en büyüğüyle, anneme, babama, ablama ...

ÖNSÖZ

Öncelikle tezin yürütülmesinde bana destek olan danışmanım Prof. Dr. Turan SAĞER ve yapıcı eleştirileri ile tezime büyük katkı sağlayan Prof. Dr. Feridun MERTER'e sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve Lisansüstü Öğrenim sürecimde beni sürekli olumlu görüşleriyle destekleyen Prof. Cemal YURGA'ya ve Doç. Dr. Hasan ARAPGİRLİOĞLU'na,

Bana olan desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli dostlarım Serkan SARITAŞ'a, Onur ZAHAL'a, Zeynep KAYA'ya,

Eğitim Bilimleri Enstitüsü akademik ve idari personeline,

Tezin teknolojik alt yapısına destek veren Bilimsel Araştırma Projeleri Birimine,
verdikleri desteklerden ötürü teşekkür ederim.

Ayrıca daima yanımda olan, hayatıma anlam katan, adeta yaşamam için gereken nefes olarak bu günlere gelebilmemi sağlayan, hayata dair attığım her adımın sonucunu benimle birlikte sabırla bekleyen kıymetli ailemin her bireyine ayrı ayrı saygı ve sevgilerimi sunar, teşekkürü ömrümün sonuna kadar borç bilirim.

Ali AYHAN

Malatya, 2012

ÖZET

İMGE KULLANIMININ OKUL ŞARKILARININ ÖĞRETİMİNDEKİ BAŞARIYA ETKİSİ

AYHAN, Ali

Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Turan SAĞER

Nisan-2012, XVI+211 sayfa

Bu araştırmanın amacı; imge kullanımının okul şarkılarının öğretiminde ne ölçüde etkili olduğunu tespit etmektir. Bu amaçla çalışmada yöntem olarak kontrol gruplu öntest- sontest deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Buna göre araştırmanın çalışma gruplarını; Malatya İlinde Milli Eğitim Bakanlığı “Ali Rıza Aydos”, “Şehit Asteğmen Feyzullah Taşkınsoy”, “Emine Nezihe Parlak” ve “Gazi” İlköğretim Okulları, 4.sınıf (n=120) öğrencileri oluşturmuştur.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrenci kişisel bilgi toplama formu, öntest-sontest değerlendirme ölçeği ve imge destekli okul şarkıları öğretiminde kullanılan bilişsel ölçme formları kullanılmıştır. Buna göre öğrenciler; 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı, Güz Yarıyılında dört ilköğretim okulunda deney ve kontrol gruplarına ayrılarak araştırmacı tarafından altı hafta ve haftada iki ders saati süresince, deney grubuna (n=60) imge destekli, kontrol grubuna (n=60) ise MEB müfredat programında yer alan tekniklere dayalı okul şarkıları eğitimi verilmiştir.

Araştırmada deney gruplarında kullanılmak üzere, görsel ve işitsel algıların imgelem yoluyla desteklenerek aktif bir öğrenme sağlamayı amaçlayan, her bir okul şarkısının içeriği ile doğrudan bağlantılı animasyon ve videolar hazırlanmıştır. Bu amaçla, ilk olarak hazırlanan video ve animasyonlarda, okul şarkılarının sözel imgelerini temsil eden video görüntüleri ile resimler belirlenmiştir. İkinci sırada ise okul şarkılarına ait işitsel imgelerin, şarkı notalarının çoksesli bir dokuya dönüştürülmesi yoluyla zenginleştirilerek Logic Studio programında dikkat çekici bir hale getirilmesi

sağlanmıştır. Son aşamada ise hazırlanan görsel ve işitsel imgeler, Flash CS5 animasyon programında bir araya getirilerek okul şarkıları ğretiminde kullanılacak eğitim-ğretim materyalinin hazırlanma aşaması tamamlanmıştır.

Kontrol gruplarında ise geleneksel okul şarkıları ğretim yöntemlerinden “kulaktan şarkı ğretimi” kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizleri SPSS.17 paket programıyla yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda;

- a) İmge destekli okul şarkıları ğretiminde dayalı okul şarkıları eğitimi verilen deney grubuyla, geleneksel okul şarkıları öğretimine dayalı okul şarkıları eğitimi verilen kontrol grubunun ntest-sontest değerlendirme leği, sontest puanları arasında tüm okullarda $p < .05$ anlamlılık düzeyinde deney grubu lehine farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- b) ntest-sontest toplam puanları ANOVA sonuçlarına bakıldığında, Demografik değerkenlerden dinlediği müzik türü sayısı, aile aylık gelir düzeyine ve anne meslek durumuna göre anlamlı farklılıkların olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER: Mzik, Mzik Eğitimi, İmge.

ABSTRACT

THE IMPACT OF USING IMAGE ON THE SUCCESS OF TEACHING SCHOOL SONGS

AYHAN, Ali

Ph. D.Thesis, İnönü University Institute of Educational Sciences

Music Education Department

Supervisor: Prof. Dr. Turan SAĞER

2012 April, No of Pages: XVI+211

In this study, it is aimed to assess how effective the use of images is in terms of teaching the school songs. For this purpose, pretest-posttest experimental method of scientific investigation with a control group is used as a method. The work groups are 4th grade students (n=120) from the schools of National Education Ministry such as “Ali Rıza Aydos”, “Şehit Asteğmen Feyzullah Taşkınsoy”, “Emine Nezihe Parlak” and “Gazi” Primary Schools.

As a data collection tool, personal data gathering forms, pretest-posttest rating scale, cognitive rating forms used in image-based school songs. Therefore, the students of these four schools in the autumn, 2011-2012 years of education were separated into the control and experimental groups. The researcher instructed the image-based school chants to the experimental group (n=60), and the ones within the techniques that belong to ministry of education curriculum to the control group (n=60) 2 lesson-times per week in a six weeks period.

In the study, animations and videos that provide active learning and are directly related with the content of every school song were prepared with the help of supporting audiovisual perception by imagination in order to use them in experimental groups. In this purpose, video motions and pictures that synchronically support the meaning of lyrical images in school songs were firstly designed. Secondly, by turning the audio images, their song notes into the polyphonic patterns and making them richer, they were designed as attention-grabbing via the software program of Logic Studio.

Lastly, these audiovisual images were combined by Flash CS5 animation software program, so the material development step for training school songs was finally over.

On the other hand, “teaching songs by pick-up”, which is one of the traditional methods of training school chants, was applied for the control group.

The analyses of this research were performed by the SPSS.17 software program.

By the use of findings from this research:

- a) The posttest points from the pretest-posttest rating scale of the experimental group which received the training of the image-based school chants, and the control group which got the traditional methods of training school chants showed a difference within the significance level as $p < .05$ in favor of experimental group at all the schools.
- b) Given the total points of pretest-posttest, ANOVA results; it is concluded that the number of music kinds displayed a significant difference in accordance with monthly income rate of the families, and the occupation of mothers due to the demographical variances.

KEYWORDS: Music, Musical Training, Image

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY SAYFASI.....	i
ONUR SÖZÜ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Denencesi (Hipotezi)	3
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem.....	3
1.4. Varsayımlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. İmgelem.....	5
2.2. Müziksel İmgeler.....	11
2.3. Müzik Eğitimi ve İmgelem.....	14
2.4. Yaratıcı Bir Fikir Olarak İmge.....	18
2.5. İmge ve Tasarım.....	21
2.6. İmge - Görsel Düşünme.....	25
2.7. İmge – Fotoğraf – Video – Animasyon	29
2.8. İmge- Sanat Eğitimi	37
2.9. İmge ve Algı.....	41
2.10. İmge – Öğrenme.....	49

2.11. İmge- Anlama.....	55
2.12. İmge ve Müzik Teknolojilerinin Müzik Eğitiminde Kullanımı.....	58

BÖLÜM III

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	63
3.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	63
3.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	70

BÖLÜM IV

4. YÖNTEM.....	75
4.1. Araştırmanın Modeli.....	75
4.2. Evren ve Örneklem.....	78
4.3. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmeleri.....	78
4.4. Verilerin Toplanması.....	79
4.5. Verilerin Çözümlemesi.....	79

BÖLÜM V

5. BULGULAR VE YORUM.....	80
5.1. Yalancı-Postacı Şarkıları Öntest-Sontest Puanlarının Normallik Analizleri.....	80
5.2. Yalancı-Postacı Şarkıları Öntest-Sontest Puanlarının Histogramları.....	83
5.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Frekans Tabloları ve Grafikleri.....	85
5.4. Örneklem Gruplarında Öntest-Sontest Uygulaması Sonrasında Elde Edilen Puanların t- Testi Sonuçları.....	98
5.5. Örneklem Gruplarında Öntest-Sontest Uygulaması Sonrasında Elde Edilen Puanların ANOVA Sonuçları.....	106

BÖLÜM VI

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	78
6.1. Sonuçlar.....	114
6.2. Öneriler.....	116
KAYNAKÇA	119
EKLER.....	122
Ek1. Öntest – Sontest Değerlendirme Ölçeği.....	123
Ek 2. Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı).....	124
Ek 3. Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları).....	125
Ek 4. MEB Okullarda Uygulama İzni.....	134
Ek 5. İmge Destekli Okul Şarkıları Öğretiminde Kullanılan Bilişsel Ölçme Formları.....	135
Ek 6. Araştırmada Kullanılan Okul Şarkıları ve Şarkıların Öğretiminde Kullanılan İmgeler.....	154
Ek 7. Araştırma sırasında kontrol ve deney gruplarındaki uygulamalarda çekilen fotoğraflar.....	201
Ek 8. Öğrenci Kişisel Bilgi Toplama Formu	210

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Deney ve Kontrol Gruplarının Oluşturulması.....	75
Tablo 2. Araştırmanın Deneysel Deseni.....	76
Tablo 3. Örnekleme oluşturan grupların okullara göre dağılımları.....	78
Tablo 4. “Yalancı Şarkısı” Öntest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi	80
Tablo 5. “Postacı Şarkısı” Öntest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi	81
Tablo 6. “Yalancı Şarkısı” Sontest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi.....	81
Tablo 7. “Postacı Şarkısı” Sontest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi	82
Tablo 8. Yaş Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	85
Tablo 9. Cinsiyet Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	86
Tablo 10. Doğum Yeri Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	87
Tablo 11. Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	88
Tablo 12. Okuyan Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri....	89
Tablo 13. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	90
Tablo 14. Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	91
Tablo 15. Çaldığı Enstrüman Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri	92
Tablo 16. Dinlediği Müzik Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri...	93
Tablo 16. Söylediği Müzik Türü Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	94
Tablo 17. Aile Aylık Geliri Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	95
Tablo 18. Anne Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri.....	96
Tablo 19. Baba Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri	97
Tablo 20. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu Yalancı Şarkısı Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	98
Tablo 21. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	98
Tablo 22. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	99
Tablo 23. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	99
Tablo 24. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Öntest	

Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	100
Tablo 25. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	100
Tablo 26. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	101
Tablo 27. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	101
Tablo 28. Gazi İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	102
Tablo 29. Gazi İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	102
Tablo 30. Gazi İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	103
Tablo 31. Gazi İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	103
Tablo 32. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	104
Tablo 33. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	104
Tablo 34. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	105
Tablo 35. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları.....	105
Tablo 36. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Independent Sample t Testi Sonuçları	106
Tablo 37. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları.....	106
Tablo 38. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Doğum Yeriine Göre ANOVA Sonuçları.....	107
Tablo 39. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Kardeş Sayısına Göre ANOVA Sonuçları.....	107
Tablo 40. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Okuyan	

Kardeş Sayısına Göre ANOVA Sonuçları.....	108
Tablo 41. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları.....	108
Tablo 42. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları.....	109
Tablo 43. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Çaldığı Enstrüman Sayısına Göre ANOVA Sonuçları.....	109
Tablo 44. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Dinlediği Müzik Türü Sayısına Göre ANOVA Sonuçları.....	110
Tablo 45. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Söylediği Müzik Türü Sayısına Göre ANOVA Sonuçları.....	110
Tablo 46. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Aile Aylık Gelirine Göre ANOVA Sonuçları.....	111
Tablo 47. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Aile Aylık Gelirine Göre Tukey Testi Karşılaştırmalarını gösteren Dağılım.....	111
Tablo 48. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Anne Mesleğine Göre ANOVA Sonuçları.....	112
Tablo 49. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Anne Mesleğine Göre Tukey Testi Karşılaştırmalarını gösteren Dağılım	113
Tablo 50. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Baba Mesleğine Göre ANOVA Sonuçları.....	113

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. “Yalancı Şarkısı” Şarkısı” Öntest Puanlarının Histogramı.....	83
Şekil 2. “Yalancı Şarkısı” Sontest Puanlarının Histogramı.....	83
Şekil 3. “Postacı Şarkısı” Öntest Puanlarının Histogramı.....	84
Şekil 4. “Postacı Şarkısı” Sontest Puanlarının Histogramı.....	84
Şekil 5. Yaş Değişkeni için Frekans Grafiği.....	85
Şekil 6. Cinsiyet Değişkeni için Frekans Grafiği.....	86
Şekil 7. Doğum Yeri Değişkeni için Frekans Grafiği.....	87
Şekil 8. Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği.....	88
Şekil 9. Okuyan Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği.....	89
Şekil 10. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans Grafiği.....	90
Şekil 11. Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans Tablosu.....	91
Şekil 12. Çaldığı Enstrüman Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği.....	92
Şekil 13. Dinlediği Müzik Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği.....	93
Şekil 14. Söylediği Müzik Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği.....	94
Şekil 15. Aile Aylık Geliri Değişkeni için Frekans Grafiği.....	95
Şekil 16. Anne Mesleği Değişkeni için Frekans Grafiği.....	96
Şekil 17. Baba Mesleği Değişkeni için Frekans Grafiği	97

KISALTMALAR LİSTESİ

D.....	Deney Grubu
F.....	Varyans değeri
f.....	Frekans
K.....	Kontrol Grubu
MEB.....	Milli Eğitim Bakanlığı
N.....	Toplam Sayı
p.....	Anlamlılık düzeyi
sd.....	Serbestlik değeri
S.....	Standart sapma
t.....	Paired Samples testi değeri
$\bar{X}$	Aritmetik Ortalama
%.....	Yüzde

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Toplumun sanat eğitimindeki temel taşlarından birisinin müzik eğitimi olduğu bilinmektedir. Bu eğitimin veriliş şekline göre, o toplumun kültürel yapısında da aynı derecede bir şekillenme olacaktır. Sanat eğitimi, günümüz dünyasında o kadar önemli bir noktaya gelmiştir ki dikkatle ve önemle yaklaşılmadığında istenmeyen durumlarla karşı karşıya kalınabilir. Bu anlamda, üzerinde özenle durulması gereken ‘Sanat Eğitimi’nin özellikle küçük yaşlarda verilmesi de bir o kadar önemlidir.

Sanat eğitiminin en önemli kollarından birisi olan müzik eğitimi, ülkemizde çeşitli kurumlarda verilmektedir. Özellikle okul öncesinde ve ilköğretim düzeyinde başlayan müzik eğitime bakıldığında belirli bir kalıp içinde bir sıradanlık görülmektedir. Buna örnek olarak müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının, sadece nota-ritim-söz üçlemesinden öteye gitmeyen bir sistem içerisinde öğretilmesi verilebilir. Okul şarkılarında anlamsal bir bütünlük olmalıdır. Bu bütünlük içerisinde ezgi-söz uyumu(prozodi) ön planda olmalıdır. Okul şarkılarında olması gereken anlam bütünlüğü sıradan bir eğitim sistemi içerisinde tam olarak verilemeyebilir. Bu da şarkıların öğretilmesinde ki en önemli amaçlardan birisine ters düşmektedir. Şarkı sözleri yoluyla kültür eğitiminin amaçlandığı şarkıların yaratıcılıktan uzak bir şekilde sadece eğlence amaçlı olarak öğretiminin sıkça görüldüğü bir toplumda bu amaç gerçekleşemez. Bu bağlamda, şarkıların müziksel yapısı kadar anlamsal yapısını oluşturan en önemli unsur, şarkı sözlerindeki anlamlarda gizli olan imgelerdir. Birey, çevresinde gördüğü-özümsemiği imgelerin, şarkıların içerisinde kullanımını fark edilebildiği ölçüde şarkıların içeriğini kavrayabilecektir.

Müzik eğitiminin ilköğretim çağındaki öğrencilere sunuş yöntemlerinin temel taşlarından birisi ‘okul şarkıları’dır. Öğrencilerin sanat eğitimde önemli bir yer tutmakta olan okul şarkılarının, özellikle sözleri dikkate alındığında, eğitim amaçlı kullanılan okul şarkıları yoluyla, istenilen her türlü bilgi rahatlıkla öğrencilere öğretilir. Üzerinde önemle düşünüldüğünde, müziksel bir eğitim-öğretim sisteminde yer alan okul şarkılarında sözlerin doğru şekilde öğretilmesinin, çoğu zaman daha önemli bir değer taşıdığı sonucu çıkarılabilir. Çünkü her öğrencinin mutlak bir müzik yeteneği

olmayabilir ya da her öğrenci mutlaka bir çalgı çalabilecek yetenekte değildir. Bu durumda, ilköğretim düzeyindeki müzik derslerinde ana hedefin, müzik eğitimi yoluyla öğrencilerde uygun davranış değişiklikleri meydana getirebilmek ve müziği bir araç olarak kullanarak öğrencilere günlük hayatta kullanabileceği yararlı bilgileri öğretebilmek olmalıdır. Şarkıların öğretiminde, müziksel yapının öğretimine ağırlık verilirken şarkının içerisinde bulunan sözler arka plana atılmamalıdır. Okul şarkılarının etkili bir şekilde öğretimi için şarkılardaki hem ritmik-müziksel yapının hem de sözsel bütünlüğünün arka plana atılmaksızın bir arada öğretilmesi çabası bizi daha başarılı sonuçlara götürecektir.

Günümüzde teknolojik imkânların doğru bir şekilde kullanılması yoluyla bu amaca yönelik bir eğitim-öğretim metodu geliştirilip ilköğretim düzeyinde rahatlıkla uygulanabilir. Şarkılardaki müziksel yapı, günümüzde kullanılan birçok eğitim-öğretim metodu ile rahatlıkla öğretilmektedir. Bu çalışmada, önemle üzerinde durulan konu “imgesel bir yöntem” geliştirilerek şarkı sözlerinin akılda kalıcılığını artırmaktır. Müziklerinin teknolojik ortamda müzik programları yoluyla zenginleştirilerek ilgi çekiciliği arttırılan, sözlerinin de imgesel olarak desteklenmesiyle birlikte animasyona dönüştürülen okul şarkıları, müzik eğitiminde okul şarkılarının öğretiminde elde edilen başarıya olumlu bir etkisi olacaktır.

Eğitim-öğretim başarı düzeyi araştırmalarında yapılan incelemeler göstermiştir ki yaratıcılıktan uzak hiçbir sistem başarıya ulaşamaz. Hangi alanda olursa olsun, etkin bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğretilecek konuların özenle işlenerek öğretimi kolay hale getirmesi gerekmektedir. Bunu yapabilmek içinde mutlaka yaratıcı bir düşünce gücüyle yola çıkmak gerekmektedir. Yaratıcı düşünme gücü ile işlenen her materyal eğitim-öğretim malzemesi olarak etkili bir şekilde kullanıldığında elde edilen başarı grafiklerinde her zaman olumlu bir artış gözlenmiştir. Müzik eğitiminde de başarı düzeylerini arttırabilmenin en önemli yolu -sistematik bir şekilde, teknolojinin verdiği imkânları doğru bir biçimde kullanarak- yaratıcı düşünce ışığında çalışmaktan geçmektedir.

1.1. Araştırmanın Denencesi (Hipotezi):

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” vardır.

1.2. Amaç

Bu çalışmada amaçlanan, “İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” yeni bir müzik öğretim metodunun, hedef kitlelerin başarı düzeylerini ne derecede geliştireceğini tespit etmek ve mümkün olduğu derecede üste taşımaktır.

Müzik öğretiminde uygulanan eğitim-öğretim metotlarının, günümüz teknolojisini takip edebilmesi ve etkin olarak kullanabilmesi; yaratıcı yöntemlere açık olması; her yaş grubuna, her kültür seviyesine göre değişkenlik göstermesi gerekir. Yaratıcılık ve görselliği etkin olarak kullanan bir eğitim-öğretim yöntemi ile istenilen hedef, başarı düzeylerine daha kısa yoldan ulaşılabacaktır.

1.3. Önem

Teknolojinin imkânlarının yerinde, tutarlı ve planlı bir şekilde kullanılması halinde eğitim-öğretim etkinliklerinin kalitesinin artacağı tartışılmaz bir gerçek olduğu günümüz dünyasında, okul şarkıları eğitiminde farklı bir mekanizma geliştirme gereğini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışma ile konularına göre imgelerinin tespit edilip, imgesel olarak desteklenerek öğretimi yapılacak olan okul şarkılarının öğrenciler tarafından öğrenilmesinde ne gibi farklılıkların ortaya çıkabileceği belirlenecektir. Bu çalışma, “İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” müzik öğretimine getireceği farklı yaklaşımlar ile çalışmanın sonucunda elde edilen bilgi ve birikimlerin müzik eğitiminin her alanına uygulanmasıyla birlikte ulaşılmak istenen başarı düzeyleri açısından önem taşımaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada;

- Belirlenen araştırma yönteminin araştırmanın amacına, konusuna ve hipotezin gerçekleşmesine uygun olduğu,
- Veri toplamak için kullanılan araç ve tekniklerin, araştırma için gerekli bilgilere ulaşmayı sağlayacak nitelikte olduğu,
- Veri toplamada faydalanılacak ğrenci gruplarının araştırmada kullanılacak yöntem ve tekniklerin uygulanmasında doğru bir örneklem grubu oluşturacağı ve okul şarkılarının imge kullanımı yoluyla anlamlı ğretimi konusunda evreni temsil ettiği,

temel varsayımlarından hareket edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Milli Eğitim Bakanlığı müfredatından seçilmiş olan 12 okul şarkısı
- 4. Sınıf öğrencilerinden seçilen 120 (60 deney grubu+60 kontrol grubu) ğrenci ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Müzik: Müzik, duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan bir bütündür.

Müzik Eğitimi: Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma sürecidir.

İmge: İnsan bilincinden bağımsız olarak var olan nesnelere/nesnel gerçeklerin zihnimize yansısıdır.

Okul şarkıları: Okul ağındaki öğrencilerde, müziksel davranış kazandırma-değişikliği oluşturma sürecinde, etkili bir rol oynayan sözlü ve sözsüz çeşitli şarkı formlarından oluşan müzik eserleridir.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmayı temellendiren kuramsal çerçeve yer almaktadır.

2.1. İmgelem

Yaşadığımız evrende, yaşam sürecimize yaşama dair ilk atılan adımlarımızdan itibaren etrafımızda olup biten her şey, farkında ya da farkında olmaksızın beynimiz tarafından kayıt altına alınmaktadır. Duyu organlarımız sayesinde duyumsayarak özümsemiş bu kayıtlar, çevremizde bizi uyaran her ne olursa olsun bu uyarıcıların zihnimizde oluşturduğu imgeler olarak bilinmektedir. İmge kavramsal olarak o kadar geniş bir anlam ifade etmektedir ki bu tek sözcüğe ait kavram anlatılırken, tanımlanırken, örneklenirken sonsuz bir evrenden örneklemeler çıkarılarak faydalanabileceği gerçeği ön plana çıkmaktadır.

Müzik biçimlerini düşündüğümüzde, bir füg, konçerto ya da bir senfoninin biçimsel yapısının tanımlanabilmesinde bu biçimlerin dinleyicilerin zihninde oluşturduğu imgelerin bir sonucu olduğu düşünülebilir.

Çalgıların sesleri duyulduğunda hangi çalgı olduğunun bilinmesi yine çalgının zihnimize yansıttığı imgelerden kaynaklandığı düşünülebilir.

İmge kavramı başta sosyo kültürel alanlarda olmak üzere tüm bilim dallarınca ele alınmaktadır ve işlevsel bir şekilde günlük hayatta imgelerin farkında olarak yaşamak yoluyla verimlilik artırma çalışmaları hızla devam etmektedir. Bu çalışmada da imgeler yoluyla zihnimizde var olan potansiyel birikimlerin müzik alanında ki en temel çalışma alanlarından birisi olan okul şarkılarında aktif olarak kullanılmasını sağlayarak etkili bir başarı elde edilmesi amaçlanmaktadır.

Bu bölümde imge kavramı üzerine yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Bu sayede çalışmaya yön verecek olan imgelemin nasıl kullanılabileceği konusunda çıkarımlar yapılabilecektir.

Günay'a göre "bir başka nesneye benzeyen "kavram" olarak imge, temelde bir göstergedir. İmgede **örnekseme** önemlidir. İmge; örnekseme yoluyla gerçek dünyadaki bir nesneyi belirten biçimlerin söz konusu edildiği bir gösterge türüdür. İmge, gerçek nesneyi daha duyarlı ya da daha güzel ve etkili bir biçimde belirterek gerçeği gösterge olarak yeniden oluşturur(Günay, 2008: 6)". İmgenin bu anlamda kavranabilmesi için verilebilecek en basit örnek fotoğraftır. "Fotoğraftaki yansıma bir imgedir(Günay, 2008: 7)." Fotoğraftan hareketle düşünülebilir ki görsel olarak algılanan imgeler nesnelere birbir benzerini ya da çok yakın anımsatır şeklindeki hallerini ifade eden yansımalardır. Fotoğraf dışında görsel imgelere örnek verilecek olunursa herhangi bir nesneye ait olan bir çizim(desen), karikatürize edilmiş bir resim düşünülebilir. Çocuk resimlerine bakıldığında görülür ki çizilen bir dağ, genelde üçgen formundadır, ağaçlar düz bir çubuğun üzerine yerleştirilmiş kocaman bir yeşil elma gibidir. Ama 'bu resimde çizdiklerin nedir' diye çocuklara sorulduğunda alınan cevap dağ ve ağaç olacaktır. Çünkü çizilen resimdeki şekiller çocuğun zihnindeki ağaç ve dağ imgeleridir. Bu noktadan hareketle düşünülebilir ki imgeler zamanla yerini başka imgelere terk edebilir. Yetişkin bir bireyin algılayarak çizdiği bir imge bir çocuğun imgesiyle aynı özelliği taşımamaktadır. Günay'ın bahsettiği örnekseme konusu burada devreye girmektedir. Çocuk şarkılarındaki sözlere ait imgelerin örnekseme az önce sözü edilen yaş farkı göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Bu göz ardı edildiği takdirde çocuğun zihninde var olan imgelerin dışında, daha yüksek düzeyde imgeler kullanıldığında istenilen kavrama düzeyine ulaşılamayabilir. "Yapı olarak ya da uzlaşma olarak bir imge her zaman belirli bir bütünü gösterir(Günay, 2008: 7)". Okul şarkılarında kullanılacak olan imgeler konuyu en iyi düzeyde ifade edecek bir biçimde bütünü göstermeyi hedefleyerek seçilmeli ve şekillendirilmelidir.

"İmgelem ya da imgenin bilgisi anlıktan kaynaklanır; anlığımız, beynimizde üreyen maddi izlenime uygulandığında, bize bir imge bilinci sağlar(Sartre, 2009: 15 - 16)". Duyularımızla algılanan anlık olayların beynimizde saklanabilmesi imge bilincine sebep olmaktadır. Bu bağlamda düşündüğümüzde anlıktan gelen imge bilinci kullanılarak, bilinçli bir imgelem yöntemi uygulanabilir gibi görülmektedir. Bu

uygulamanın eğitimde kullanılabilmesi için öğretilecek kavramların imgelerinin tespit edilerek belirli bir düzen içerisinde sıralanması gerekir. Bu sıralamadan sonra anlığımızda algılanacak imgeler bilinçli bir şekilde uygulandığında algıların kavramlara dönüşmesini kısa süreli belleğimizden, uzun süreli belleğimize daha kolay aktarılmasını sağlayabilir. Bunun sebebi olarak da uzun süreli belleğimizde var olan imgelerin ön belleğe getirilerek öğretilecek olan yeni imgelerle benzeştirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Zihnimizde canlanan imgeler düşüncelerimizle bağlantılıdır. Bu bağlantının doğru olarak bilinmesi istemli olarak zihinde imge bilinci oluşturabilmek açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle imge ve düşünce arasındaki bağlamı iyi analiz etmek gereklidir. Sartre, imge ve düşünce arasındaki ilişkiyi şöyle ifade etmiştir:

“İmge ile düşünce arasındaki tek fark, birinde nesnenin anlatımının karışık, ötekindeyse açık-seçik olmasıdır. Karışıklık, her hareketin evrenin sayıca sonsuz hareketini barındırması ve beynin sayıca sonsuz değişikliği kayda almasından kaynaklanır; söz konusu değişikliklere ise, her bir ayrıntıya denk düşecek sayıca sonsuz açık-seçik düşünceyi kucaklayacak tek bir karışık düşünce denk düşer. Açık-seçik düşünceler, karışık düşüncede zaten var demek ki; açık-seçik düşünceler, bilinçdışıdır, farkına varılmaksızın algılanırlar; bir tek tüm toplumlarının farkına varılır ki bileşenlerini bilmediğimiz için bu da bize basit gibi gelir. Öyleyse, imge ile düşünce arasında, nerdeyse katıksız matematik türden bir fark olarak ele alınabilecek bir fark var: imge, sonsuzluğun ışık geçirmezliğine, düşünce ise sonlu ve çözümlenebilen niceliğin açık-seçikliğine sahip. Her ikisi de anlatımcıdır(Sartre, 2009: 18)”.

Her ikisi de anlatımcı bir yapıya sahip olan bu kavramların ışığında hareket ederek anlatılmak, öğretilmek istenen kavramları etkin bir şekilde eğitim sistemine koyabiliriz. Bireyin düşünce yapısını zihninde var olan ya da o düşünceyi öğretmeye dair var olması gereken bir imgeyi kullanarak uyararak eğitmek istenildiğinde istenilen hedefe daha kısa yollardan ve daha önemlisi daha başarılı bir düzeyde ulaşılabilir.

“İmgeler kendi aralarında kesintisizlik, benzerlik ilişkileriyle bağlıdır; bu bağıntılar da "verili güçler" olarak davranırlar; yarı mekanik yarı büyülü türden çekim güçleri uyarınca toplaşırlar(Sartre, 2009: 20)”. Bu birleşmeye örnek olarak vatan kavramından bahsedilebilir. Vatan kelimesi duyulduğunda bayrak, ülke, toprak, din, ulus, birlik gibi kavramlara ait tüm resimler bir araya gelerek vatan imgesini

oluştururlar. İşte Sartre, “Bazı imgeler birbirlerine benzediği için, bunlara ortak bir isim verebiliriz(Sartre, 2009: 20)” derken bu gibi kavramlardan bahsetmektedir.

“Psikoloji açısından baktığımızda, her imgenin ardında, hukuken kapsadığı düşünceyi bulmak zorundayız: ne var ki, düşünce asla fiili bir sezgiye açmayacaktır kendini, Descartes’in dizgesindeki gibi, katıksız düşünceye ilişkin somut bir bilgimiz olmayacak asla. Düşünce kendini kendine göstermez, düşünömlü çözümlene ile çekip çıkartılır(Sartre, 2009: 25)”. Bir düşünceyi oluşturmak istiyorsak bunu yapmanın en temel yolu o düşünceye ait olan imgeleri saklandığı yerden çıkartıp aktif bir şekilde kullanımını sağlamaktır. Düşünce kendini kendine göstermez, düşünömlü çözümlene ile çekip çıkartılmasından kastedilen budur. Düşünmek için düşünselimizde var olan imgeler ile birlikte hareket ettiğimizde görülecektir ki her şey daha kolay bir şekilde düzene girmeye başlayacaktır. Düşünce sisteminde hızlanmalar, kavrama süresinde kısalmalar gözlenecektir. Böylelikle aktif bir düşünce sistemi sağlanmış olacaktır.

İmgeler yoluyla düşünceler, düşünceler yoluyla da kavram oluşumunun dile getirildiği bu bilgilerle ilgili Sartre'nin aşağıda belirtilen görüşleri oldukça önemlidir.

"Kavramların oluşumu açısından imgeler gereklidir, insanda doğuştan gelen tek bir kavram bile yoktur. Kökensel ve kavranılabilir üretici işlevi açısından soyutlamanın amacı, bizim imgeden daha yukarılara yükselmemizi ve imgenin nesnesini gerekli ve evrensel bir biçimde düşünmemizi sağlamaktır. Zihnimiz soyut kavranılabilir olandan daha başka kavranılabilir tasarlayamaz doğrudan doğruya; soyut kavranılabilir de, imge tarafından ve de imgeyle birlikte anlksal etkinlik yoluyla üretilebilir bir tek. Zekâ tarafından işlenmeye yatkın tüm malzeme duyuşsal ve imgesel kökenlidir..." (Sartre, 2009: 39).

Düşüncelerimizde zekâ tarafından işlenmeye yatkın olan imgeleri bir araya toplayarak anlksal kavramlar oluşturmak gereği duyulmaktadır. "Bir anlksal duruma canlı bir duygu eşlik ettiğinde, buna benzer ya da benzeşen bir durum da aynı duyguyu uyandırmaya yönelir anlksal durumlar bir arada var olduklarında, ilk baştaki duruma bağlı olan duygu da eğer canlıysa öteki durumlara da aktarılma eğilimi sunar" (Sartre, 2009: 46)". Böyle bir aktarımla kavramlar birbirine bağlanarak etkili bir hafıza süreci yaşanır. Bunun eğitimde kullanılabilmesi için de uygulamaya dönük bir teknikle bu konunun üzerinde çalışılması gereklidir. Söz konusu olan okul şarkılarında ki öğretilen kavramlar, imgeleri kullanarak yine bu bağlamda ortaya konulacak

tekniklerle öğretildiği takdirde bilinçli olarak elde edilmiş bir başarı düzeyi yakalanabilir.

"Bir imge algılanmaksızın olabilir; tasarımlanmaksızın burada bulunabilir. Tasarımlama imgeye hiçbir şey katmaz; tasarımlama imgeye hiçbir yeni kimlik, fazladan hiçbir şey aktarmaz: bilinçli tasarımlama olmadan önce, tasarımlama gerçekte, sanal ve yansızlaşmış olarak vardır zaten"(Sartre, 2009: 48). Bu noktada anlatılmak istenen tasarım ile imgelerin var olamayacağıdır. Bunun nedeni ise imgelerin zaten var olduğudur. Var olan imgeler ancak tasarımımlamalar yapılırken kullanılabilir. Yeni bir kavramı öğretirken bireyin bu kavrama ait olan ancak var olan imgeleri bilmediği düşünülerek o kavrama ait olan imgelerden oluşan bir tasarımımlama kullanılmalıdır. Bu şekilde tasarımsal olarak işlenen imgeler yoluyla etkili bir öğrenme sağlanabilir.

İmgeler birer "mozaik" oluşturmaktan öteye geçemezse, kalıp onları indirgenmez bir niteliğe sahip, yepyeni bir imgede kalıba dökülecek kadar nasıl değiştirebilir, kısacası yaratıcı imgelem nasıl açıklanabilir? ... Kalıptan önce, bir tek ayrı ayrı imgeler olur karşımızda; kalıptan sonrası, imgeler kendi aralarındaki yeni bir bağımlılık düzenine göre sınıflandırılmış olurlar. Ancak, imgelerden aracı olmadan kaynaklanan ve imgeleri dolayısızca düzene sokan hiçbir "yumuşak güç", aynı sonuçlara ulaşmak için bundan daha gizemli biçimde çalışmamış olacaktır. Ya da kalıbın imgelerin içyapısını değişikliğe uğrattığını kabul etmek gerekecektir. Ama bu da bambaşka bir imge kuramını varsayacaktır; bu kurama göre, imgeler birer içerik değil, birer edim olacaklar ve söz konusu kuramda kalıp da hiçbir rol üstlenmemiş olacaktır(Sartre, 2009: 65)

İmgelem konusunda buraya kadar olan kuramsal bilgiler Sartre'ye dayanmaktaydı. Buradan imgelem ile ilgili bölüm sonuna kadar Ferraris'in imgelem üzerindeki düşünceleri incelenmiştir.

Ferraris, imgelemin üç boyutunu anlatırken Strawson'un fikirlerine atıfta bulunmuştur. "Strawson (1970), imgeleme üç temel semantik alan atfeder: 1) Zihinsel (hatta belki akustik) imgelem; 2) icat olarak imgelem; 3) inanç veya yanılsama olarak imgelem(Ferraris, 2008: 7)". Bunlardan birincisi zihnimize oluşan kendilerine yer edinen imgelerdir. İkincisi zihnimize yer edinmesi için kavramların öğretilerinde kullanılan imgeler olarak düşünülebilir. Üçüncüsü ise aklımızda yer edinen imgelerin bizde uyandırdığı inanç ve yanılsamalara dair kavramları içermektedir.

Herhangi bir bilgiyi akılda tutabilmenin çeşitli yolları vardır. Bunların hepsinin uygulama teknikleri de vardır. Ama farkında olalım ya da olmayalım hepsinin temelinde imgelem yatmaktadır. Çünkü “akılda tutma, imgeleri niyetlerle, niyetleri imgelerle ve niyetleri niyetlerle bir araya getirme melekesidir; yani duyusalın düşünselle, düşüncenin eylemle sentezidir(Ferraris, 2008: 50)”. Düşüncelerin imgelerle hareket ederek eylemsizliğe ulaştığında akılda kalan izleri imgelerdir. Bu imgelerin teknikli bir şekilde zihne yerleştirilebilmeleri için niyetlerimizi ve imgelerimizi belirli bir düzende bir araya getirmemiz gerekmektedir. Ancak bu yolla akılda kalıcılığı sağlayarak başarılı bir düşünce imge etkileşimi sağlamış oluruz.

İmgelem iki doğrultuda pasiftir: akla maddi olanı verir ve aklın soyutlamalarını imgelere dönüştürür(Ferraris, 2008: 51). Maddi olanı tezin konusu olan okul şarkılarında düşünecek olursak, şarkılara ait içerik aklın soyutlamalarıyla, etkileşime geçirilip imgeler yoluyla öğretilmesi söz konusu olabilir. Bunun için akılda yer alan soyutlamalarla, imgeler kullanılarak öğretilen okul şarkılarındaki kavramların bir araya getirilmesini sağlayacak bir teknik düşünülmelidir. Bu da okul şarkılarına animasyonlar oluşturmakla sağlanabilir. Animasyonlarda kavramlara ait imgeler kullanılmalı ve zihnin soyutlamalarına aktarılmalıdır. Zihnimize soyut bir şekilde zaten var olan imgelerin animasyonda yer alan benzerleri ile birebir etkileşime geçmesiyle istenilen soyutlama sağlanmış olacaktır.

Animasyonlar yapılırken imgeye ait sözcüklerinde destekleyici bir unsur olarak kullanılması söz konusu olabilir. Ferraris sözcük kavramı üzerine şu açıklamalarda bulunmuştur:

“Sözcük, imgeye, yani varoluşa ve hayata ihtiyaç duymaz; sözcük, üç değil iki boyut üzerine yansıtılır. Bizler gerek gerçek bir şeyden gerekse bu gerçek şeyin resminden ancak bir imge elde ettiğimiz için, insanı nimetik inşa, demiurgosun eserinden ne bir mimesis doktrini temelinde (çünkü dünyadaki iyi şeyler de düşüncelerin taklitleridir) ne de bir temsil doktrini temelinde ayrılır. Gerçek fark, resim bize tek bir perspektif sunarken, demiurgosun ürününün üç boyutlu olması, farklı açılardan bakılabilmesi ve etrafında dolaşılabilmesidir(Ferraris, 2008: 95-96).

Zihnimize düşünceler aktif ve pasif olarak yer almaktadır. “Pasifliği ve aktifliği birleştiren imgelem, kendisi de üretilmiş olan bir ilk üreticidir. İmgelem kaplama için kategori olduğu kadar kaplamanın ve düşüncenin imkânıdır da, çünkü kaplananın akılda tutulması esnasında onu duyusal ve düşünsel olarak kurar. İmgelem,

fenomenin bakış açısından ikincidir; ancak, dışsal ve içseli tasarlayan tekrarı mümkün kıldığı ölçüde birincidir(Ferraris, 2008: 115)”.

Bellek gibi imgelem de duyusaldan düşünsele... Yaratımın azamisi asgarisiyle örtüşür; duyusal ve düşünsel olanı karşılıklı olasılıkları içinde kuran, akılda tutma ediminin kat yeridir(Ferraris, 2008: 24). Bu anlamda akılda tutma ediminde en önemli yerinde bulunan imgelerin, okul şarkılarında aktif olarak kullanılabilmesi için de kavramsal boyutta ele alınması gerekmektedir.

2.2. Müziksel İmgeler

Bu çalışmada ağırlıklı olarak görsel imgelerin okul şarkıları öğretiminde kullanımının etkileri araştırılmıştır. Ancak müziksel imgelerinde önemini vurgulamak gerekmektedir. Bu bağlamda müziksel imgeler hakkında kısaca bilinmesi gerekenlere bakılacak olunursa söze Attali'nin şu cümleleriyle başlanabilir. “Müziğin yararlılığı, işlevi ve ilk kullanımı elbette bütün diğer nesnelere daha belirsizdir. Her ne kadar çoğu uzman, müziği, duymaktan aldığımız zevkten yola çıkarak tanımlamaya devam etse de, onu anlamak için estetik değerinin ötesine geçip birincil anlamım, eski toplumsal işlevini, arkeolojisini araştırmadan bir yere varamayız(Attali, 2005: 36)”. Müzik olarak adlandırılan her şey tabiatın insanın onu fark ettiği günden bu yana kendi kuralları içerisinde gelişerek bugünkü şeklini almıştır. Şekilden kastedilen asla tekil bir kavram değildir. Toplumdan topluma, kültür farklarıyla, çeşitli şekillerde karşımızda duran müzik sanatı hangi türde olursa olsun imgesel bir yapıya sahiptir. Burada esas olan bu imgelerin nasıl algılandığı zihnimizde nasıl şekillendirildiği, insanın fizyolojik, psikolojik yapısını nasıl etkileyebildiği; kısacası müzik sanatının imgesel boyutta insanın sosyal yaşantısında ne şekilde yer aldığıdır.

Müzik imgeleri geçmişten günümüze kadar gelen süreçte çeşitli anlamlarda değerlendirilmiştir. “Müziğin anlamını kavramak için kimileri, önce onda bir lisanın transkripsiyonunu görmek istedi. Onlara göre müzik, bir hikâyeyi kelimelerden başka bir şekilde anlatma yöntemi idi. Ve başka bir şey de olamazdı(Attali, 2005: 37)”. Kimileri için dinsel boyutta düşünülen müziksel imgeler, kimileri için ise savaş, eğlence, hüznün, karmaşa, tutku vb. duyguları temsil ediyordu. Müziksel imgelerin teknolojinin geniş imkânlarıyla her tarafımızı kuşattığı bir çağda yaşamaktayız. Reklam

müziklerinden film-dizi müziklerine, eğitim müziği türlerinden, popüler müzik türlerine kadar her biçimde karşımıza çıkan müzik “ ‘kelimeler yerine sesler halinde kodlanmış bir masal’ değil, daha ziyade ‘anlamı çıkarılmış bir lisan’dır. Müzikal mesajın ‘anlamı’ global olarak ifade edilir, her ses parçasına yakıştırılmış bir anlatımla değil. Bu anlam hikâye değil, his bütünlüğüdür. 1834'te Robert Schumann tam da bu konu ile ilgili şunları yazmıştır: ‘Müzik, özgür ve değişken olarak ruhu harekete geçiren genel lisanı konuşur’(Attali, 2005: 37)”.

Müzik imgelerinin zihnimizde algılanma sürecini Attali şu şekilde açıklamıştır.

Nörolojideki son buluşlar da müziğin beyindeki işleyiş bölgesinin bambaşka bir yerde olduğunu tespit ederek, müzik ile lisan arasındaki bu farklılığı doğrulamaktadır. Dil, net bir biçimde beyin sol yarımküresinde ele alınırken, müziğinki çok daha karmaşık. Bir ses titreşimi, dalga biçiminde dışkulaktan içeri girer. Kulak davuluna vardığında, işitme yolunu kapatan zarın titreşimleri haline gelir; bu titreşimler kemikçikler sayesinde iki yüz kadar tüylü hücre barındıran sıvıyla dolu bir boşluğa, içkulağa ulaşır, bu hücreler de dalgaları kimyasal maddeler haline getirir. Bunlar da işitsel sinir uçlarını uyarır ve onlar tarafından elektrikli sinyaller haline getirilir. Sinyaller böylece analiz ve tanıma işleminin yapıldığı beyin zarına kadar ulaşır. İşte orada müzik ve lisan birbirinden ayırt edilir: Melodik eğrinin kavranması, öyle görünüyor ki tümüyle beyin sağ yarımküresinde gerçekleşmekte; ritmin kavrandığı yer ise hâlâ bir sır(Attali, 2005: 38).

Müzik imgelerinin, beyin sağ tarafında algılandığı ve hafızada yer edildiği bilgilerinden sonra bir başka önemli nokta da müzikal duyguların zihnimizde ne gibi bir işlemde geçtiğidir. Bu konuda da Attali şunları belirtmiştir:

“Müzikal duygulara gelince, gruplanıyor, analiz ediliyor, hafızada saklanan bir ses sözlüğüyle kıyaslanıyor; daha önce duyulmuş olan melodiler de bu sırada tanınıyor, daha önce hafızaya alınmış sesler, tınlar, ritimler ve melodilerle karşılaştırılıyor. Hafızada saklanan bir sesi sadece onu düşünerek duymak neredeyse mümkün; bir şekilde onu hafızadan okuyabiliyoruz: fenomen. Hafızaya alınmış bir eseri yeniden duyduğumuzda sadece eseri değil, hangi bağlam içinde duyduğumuzu da tekrar algılayabiliyoruz, gerçek ve sanal olarak. Sesli bir ortam, müzikli bir çevre, bir melodi kişilere böylece bir atmosferi, bir anlamı, bir söylemi hatırlatabiliyor, hisler uyandırabiliyor, amaçlar ve emirler bildirebiliyor, bazı resimlerin veya bir koreografinin söylediklerini tamamlayabiliyor. (Attali, 2005: 38).

Müziğin anlaşılması için gerekli olan ses hafızası, ilk çocukluk yıllarından itibaren oluşur. Bir kişiden diğerine oldukça büyük farklar gösterir. Kimilerinde hiç ses hafızası yoktur ve daha önce bin kez duyduğu bir sese bir nota ismi vermekten acizdir.

Müzik imgeleri sağlıklı bir işitme duyusuna sahip her birey tarafından algılanabilir. Bir başka deyişle müziksel imgeler, içerdiği müzikal yapıdan dolayı konuşmadan kolaylıkla ayrılabilir. Ancak her bireyde müzik imgelerini algılama düzeyi aynı değildir. Bu insanlardaki zekâ düzeylerindeki farklılıklardan ileri gelmektedir. Bu durumda konumuzla ilgili olarak müziksel imgelerin ifade gücü son derece önemli görülmektedir. Bununla birlikte her bireyin aynı müzikal zekâyâ da sahip olmadığı düşünülduğünde müzik eğitimi konusunda yeni bir bakış açısına ihtiyaç duyulabilir. Özellikle küçük yaşlarda müzik eğitimi yoluyla kazandırılması istenilen davranışlar göz önünde bulundurulduğunda müzikal bir yeteneğe sahip olmayan bir çocuğun durumu üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Bu gibi durumlarda yapılması gereken bireyi incitmeden ve daha da önemlisi müzik sanatından uzaklaştırmadan müzik eğitimi sürecine dâhil edebilmektir. Bu bağlamda düşünülebilir ki müziksel zekâsı eksiklik bulunan öğrencilere, müzik eğitimi verilirken, müzikal anlamda mutlak bir başarı beklenmeyebilir. Bu gibi öğrencilerde müziksel imgelerin kazandırılabilmesi okul şarkıları yoluyla sağlanabilir. Okul şarkılarında ki sözel imgelerin, görsel olarak desteklenmesi yolu bu yöntemde ikinci aşamadır. İlk aşama ise şarkılardaki müziksel öğelerin bilgisayar ortamında müzik programları aracılığıyla dikkat çekici düzeyde çok sesli bir yapıya büründürülmesidir. Ritim çalgılarıyla vurguları belirtilmiş, çeşitli renklerde çalgılarla müziksel duyumun zenginleştirildiği bir okul şarkısı dikkat çekici bir eğitim materyali olarak eğitimde kullanılabilir. Böylelikle zengin bir müziksel imgeleme sahip olan şarkıya ikinci aşamada sözlerin vurgulandığı görsel imgeler artık eklenebilir. Böylece müziksel ve görsel imgelerin kullanımı yoluyla algılamada kolaylık sağlanarak müzikal yeteneği olmayan bir öğrencinin bile dikkati kolaylıkla toparlanabilir. Bu aşamada okul şarkıları yoluyla kazandırılması düşünülen davranışlarda da ilerleme sağlanabilir.

2.3. Müzik Eğitimi ve İmgelem

Geçmişten günümüze tarih sürecine bakıldığında toplumsal olayların çağlar açıp çağlar kapattığı görülmektedir. Akıp giden zaman içerisinde net bir şekilde görülür ki toplumlarda sanat alanında da değişimlerin, yeniliklerin, etkisi vardır. “Ne denli geleneklere bağlı olunursa olunsun, tarih boyunca yenilikler sanatı yönlendirilmiştir(Ersoy, 2002: 20)”. Bu yönlendirmeler doğrultusunda düşünülebilir ki günümüz dünyasında ki sanat eğitiminde de yenilenmesi gereken noktaları tespit etmek gereklidir. Müzik eğitimi alanında, okul şarkıları üzerine yapılan bu çalışmada, okul şarkıları öğretimi başarı düzeylerinin daha yeni bir yaklaşımla artırılması için imgesel desteklerden faydalanması yolu seçilmiştir. “Yapıtın özü ile müziksel biçimi arasındaki bağlantıyı bulup ortaya çıkarmak dinleyiciye düşen bir görevdir(Ersoy, 2002: 139)” vurgulamasını yapan Ersoy’un bu tespiti üzerine okul şarkılarının öz öğelerinden birisi olan şarkı sözlerinin, imgesel olarak desteklenerek dinleyicinin fark etme düzeylerini arttırmak gereklidir. Yapıtın öz ögesi olan sözlerin vurgulanması yanı sıra müzik alanındaki bilgisayar yazılımlarının kullanımı yoluyla da müziksel biçim zenginleştirilerek işitsel imgelerin fark ediliş düzeylerinde de önemli bir artış sağlanabilir. Bu şekilde zengin bir müziksel alt yapıyı, görsel olarak desteklenmiş olan sözlerle bir araya bilgisayar ekranında bir araya getirerek müzik eğitimine yeni bir yaklaşım getirilmiş olacaktır.

“Sözlere eşlik etmek için bestelenen parçalarda öz daha çok sözlerle belirtilir(Ersoy, 2002: 139)”. Okul şarkıları da bir anlamda bu kategoriye giren müzik yapıtlarıdır ve şarkılardaki öz ögenin yani sözlerin, imgesel desteklerle vurgulanarak öğretilmesi şu açıdan önem taşımaktadır. Çoğu zaman şarkıların müziksel öğeleri öğretilirken şarkı sözlerinin içermiş olduğu toplumsal mesajlar ikinci plana atılmakta ve gereken önem verilmemektedir. Bu durumda, eğitimin bireylerde istenen davranışlar meydana getirmesi noktasında eksik bir nokta oluşacaktır. Okul şarkıları eğitiminde asıl olması gereken şarkıların müziksel boyutu öğretilirken davranışlarda değişmesi istenen boyutun da ihmal edilmemesidir. Bunu sağlamak için yukarıda sözü edilen yenilikçi yaklaşımdan faydalanılması gerekmektedir. Böylelikle okul şarkılarının iki özüne dair de bir eksiklik bırakılmayacak ve eğitimin amacı hakkıyla verilecektir. Toplumsal değerlerimizin küçük yaşlardan itibaren müzik yoluyla rahatlıkla diğer bir ifadeyle daha kolay yoldan öğretilbildiği bilinmektedir. Bunun en temel araçlarından birisi olan okul

şarkılarında da bu noktayı gözden kaçırmak demek sanatın temel amaçlarından birisine ters bir duruma düşmek demektir. Vatan, millet, trafik, sevgi, hoşgörü, dostluk, güven, güç, mücadele, tarih ve daha birçok konuda içeriğe sahip olan okul şarkılarımızın sözlerindeki bu anlamın imgesel bir şekilde öğretimi, zihinlerimizde daha kalıcı bir etki bırakacaktır.

Uçan, müzik eğitime yönelik olarak, eğitim kavramını ve müziğin toplumsal, ekonomik, kültürel ve eğitimsel işlevlerini içine alan çeşitli tanımlamalar yapmıştır. Bunlardan birinde “müzik eğitiminin temelde bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme süreci” olduğundan bahsetmektedir(Uçan, 1997: 14).

Bu anlamda müzik eğitiminin bu özelliğinin amacına ulaşabilmesinin kolaylaştırılabilmesi için, bireyin yaşantısı sürecinde kazandığı imgelerin, aktif olarak müzik eğitimi sürecinde kullanılması gerekmektedir. Doğası gereği her insanın çevresini saran kavramsal dünyada imgelerle iç içe yaşadığı gerçeği tartışılmazdır. Şöyle ki içinde yaşadığımız bu imgesel dünyada öğretilmesi hedeflenen kavramların eğitim-öğretim sürecinde müziksel davranış değişikliklerine yol açabilmesi için, kavramlara ait olan imgelerin kullanılması gerekmektedir. Ancak bu yolla etkili bir müzik eğitim-öğretim süreci gerçekleştirilebilir. Okul şarkılarının sözlerini incelendiğinde hemen her kelimedede imgelerle karşılaşırız. Bu imgelerin görsel olarak hatırlatılması yoluyla davranışsal değişikliklere daha kısa yoldan ulaşılabilecektir. İmgesel bir dünyanın içerisinde yaşarken, bu imgelerin farkındalıklarının sunulduğu bir müzik eğitimi, müzik eğitimi yoluyla kazandırılacak davranışsal değişikliklere önemli ölçüde katkıda bulunulacaktır. Davranışsal olarak bir başka boyutta Uçan Müzik eğitimi; “yalın ve özlü anlamı ile bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ya da bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma ve geliştirme süreci olarak tanımlamıştır”(Uçan, 1997: 8). İmgeler, bireylerin kendi yaşantı deneyimleri yoluyla farkında olarak ya da farkında olmadan öğrenilen kavram haritalarıdır.

Kavram haritalarının aktif bir biçimde kullanılarak, bireylerde istenilen türde davranışları geliştirebilmek amacıyla müzik eğitimi ele alındığında, okul şarkılarındaki

imgesel öğelerin ön plana çıkarılarak öğretilmesi, yeni bir müzik eğitimi metodu olarak kullanılması düşünülebilir.

Günümüzde müzik eğitiminin farklı yaklaşımlarla öğretildiği bilinmektedir. Aşağıda tüm dünyaca benimsenmiş ve kullanılmakta olan müzik eğitimi yöntemleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

Dalcroze Yöntemi:“İsviçreli besteci ve armoni öğretmeni Emile Jaques Dalcroze (1865-1950)’un geliştirdiği bu yöntemin amacı, çocuğun müziksel işitme yeteneğini, ritim duygusunu ve yaratıcılığını oyunlar ve ritmik jimnastikle geliştirmektir. Dalcroze yönteminin temelinde aktif dinleme ve fiziksel tepki verme vardır”(Özen, 2007: 62).

Orff Yöntemi: Alman besteci Carl Orff (1895-1982) tarafından geliştirilen bu yöntemde çocuğun ritim duygusunun ve yaratıcılığının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. ... Genellikle sekiz-on iki öğrenciyle sınırlı tutulan çalışmalar okulda öğretmenin gözetiminde sürdürülür(Özen, 2004: 61).

Suzuki Yöntemi: Çalgı öğretiminde benimsenmiş bir yöntem olan Suzuki yöntemi Japonya’da Schinicki Suzuki tarafından keman için geliştirilmiş bir eğitim sistemidir. Bu yöntemle çocuğun doğuştan itibaren müzik dinlenmesi sağlanmakta, böylece kulağı eğitilmektedir. Müzik dinleyerek büyüyen çocuk çalgı çalmaya başladığında birçok kavramı zaten bilir durumdadır. Bu yöntem yinelemeye ve öykünmeye dayalıdır. (Özen, 2004: 61).

Kodaly Yöntemi: “Kodaly metodu bir grup etkinliğidir. Çocuk, grup dinamiğinden cesaret alarak başarıya ulaşır.Müziği başarabildiğini görmek çocuğu mutlu eder. Bu noktada Kodaly yöntemi Eğitimde Drama yöntemi ile örtüşür. Müzik ve dans hem dramanın hem Kodaly yönteminin konusudur(Morgül, 2004: 1). Kodaly yönteminde derslere teorik kavramların öğretilmesinden önce çocuğun tanıdığı ya da aşına olduğu şarkıların kulaktan öğretilmesiyle başlanır. Bilinenden bilinmeyene giden bir düzen vardır. Öğretilecek bir müzik fikri önce oyunlarla ve şarkılarla çocuk farkında olmadan çalıştırılır, ardından sembollerle tanıtılır. İşitsel beceriler geliştirilmeden müziksel sembollere geçilmez(Gürgen, 2006: 88).

Carabo-Cone Yöntemi: Madaleine Carabo-Cone tarafından geliştirilen bu yöntem, okul öncesindeki çocuklara müzik terimlerinin somut ve görünür biçimde kavratılması gerçeğine dayanır. İsviçreli psikolog Jean Piaget (1896-1980)'nin gözlemlerinden yola çıkılarak hazırlanan bu yöntemde, çocuklar öğretilen konuların bir parçası hâline getirilerek müzik çalışmalarını sürdürürler. Örneğin Do Majör akorunu seslendirmek için bir çocuk do, diğer çocuk mi ve diğeri de sol notasını söyler. Bu yöneme göre çocuklar bir dizi oyunla müziği yaşayarak öğrenmektedirler (Özen, 2004: 63).

Yukarıda adı geçen eğitim-öğretim yöntemlerinin ortak bir noktası vardır. O da sanatın en önemli dallarından biri olan müzik eğitimini, en kısa yoldan bireye öğretmek gerçek yaşamda etkin olarak kullanılmasını sağlamaktır. Sanat eğitimi almış bir bireyin yaşama bakış açısı daha yapısalcı ve uygulamaya dönüktür. Bu nedenle bireylerin sanat eğitimine yönlendirilmesi de yapısalcı ve uygulamaya dönük bir şekilde yapılmalıdır.

2.4. Yaratıcı Bir Fikir Olarak İmge

“Yaratıcılık yeni fikirler bulmak ya da var olan fikirler arasında yeni karışımlar oluşturmak için düşünme sürecidir ve bilinçli ya da bilinçsiz bir öngörü ile beslenir. Genellikle resim ve edebiyatta fikirlerin de ötesine geçer. Yaratıcılık yaratmayla ilgilidir, bir şeyi yapmayla, meydana getirmeyele ilgili(Fisk, 2010: 97)”.

“Yaratıcılık ya da Creativity, doğurmak, yaratmak, meydana getirmek anlamındadır. Creativity'de dinamik bir süreç söz konusudur. ...Yaratıcılık gerçek anlamda daha çok kendini gösteren bir süreçtir. Çünkü yaratıcılığın özgürlükle yakından ilgisi bulunmaktadır. (Turgut, 1993: 188)”. Turgut’un bu söylemlerinden hareketle en özgür yaratıcılık sanat alanında kendini gösterir diyebiliriz. Sürekli yeni fikirlerin eşliğinde ilerlemekte olan sanat dallarına bakıldığında, yaratıcı fikirler ile yapılan sanat eserlerinin daha başarılı bulunduğu ve daha fazla göz önünde olduğu söz konusudur. Sanat dallarından birisi olan müzik alanında da yaratıcı düşüncenin etkin olarak kullanıldığında ortaya çıkan eserlerin oldukça etkileyici olduğu bilinmektedir. Geçmişten günümüze kadar elimize ulaşan her müzik eserinin yaratıcı bir düşüncenin ürünü olduğu mukteldir ki hala canlılığını koruyorlar. Bu eserler sergilenirken günümüzde yaratıcı fikirlerden de faydalanılmaktadır. Stravinsky’nin en önemli eserlerinden birisi “Bahar Ayini”dir. İki piyano için bestelenmiş olan bu eser piyanist Fazıl Say tarafından tek kişi olarak sergilenmiş ve tüm dünyada büyük ses getirmiştir. Say, bunu başarmak için yaratıcı bir düşünce ile hareket etmiştir. Piyano üreten bir firmaya, teknolojik donanım olarak çalınanı kaydeden ve tekrar çalınmasını sağlayan bir mekanizmaya sahip olan bir konser piyanosu sipariş veren Say, eserin birinci piyano bölümünü çalıp kaydettikten sonra ikinci piyano bölümünü teknolojinin kendisine armağan ettiği piyano ile aynı anda çalarak yaratıcı fikrinin ürününü ortaya koymuştur. Yaratıcı fikirleri her alanda kullanmak gereklidir. Özellikle müzik eğitimi alanında ortaya atılacak olan yaratıcı fikirler iyi ya da kötü mutlaka değerlendirilmelidir. Bu yolla amacına doğru ilerleyen eğitimin rotasını daha kısa bir yola çekebilmek mümkün olabilir. İmgeler yaratıcı bir fikir olarak burada devreye girmektedir. Okul şarkılarında kullanılan eğitim-öğretim tekniklerine yeni bir yaklaşım olarak düşünülen imgesel yöntem de bu bağlamda yaratıcı bir düşünce sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bahar Ayini’nin teknolojik bir imkân doğrultusunda seslendirilebildiği, tüm dünyada ses getirebildiği gibi, en temel eğitim araçlarımızdan olan okul şarkılarımızın da ulusal

eğitim sisteminde yeni yaratıcı bir yaklaşımla öğretilmesi söz konusudur. Bilgisayar programları sayesinde şarkıların imgesel öğelerinin bir araya getirilerek müziksel alt yapısının da zenginleştirilmesi yoluyla öğretimi yaratıcı bir fikir olarak ortaya atılmıştır. Görme ile başlayan algıların harekete geçirilerek şarkı öğretiminin etkin bir hale getirilmesi ancak imgelerin ön plana çıkarılması ile mümkündür. İmgelerin uygun bir zemin üzerinde tasarlanmasıyla, betimlediği sözlerin algılanması da daha kolay olacaktır.

Yaratıcı teknikler, orijinal düşüncelere ve farklı düşünme biçimlerine teşvik eder. Bazı teknikler iki ya da daha fazla sayıda insan gerektirir; bazıları ise yalnız başına uygulanabilir. Çoğu teknik hedef ya da sorun ile şimdiki durum ve bir tür harekete geçirici etken arasında ilişki kurmayı gerektirir(Fisk, 2010: 179). Okul şarkılarında uygulanacak olan imgesel teknikle şarkıların sözleri ve müziksel yapıları arasında ilişki kurulacak ve algılamayı etkin hale getirecektir. Böylelikle ortaya çıkacak olan animasyonu kullanacak olan müzik eğitimcisi kısa bir zaman diliminde istenen düzeyde eğitim verebilecektir.

Yaratıcı olmak belki de sadece, bir adım geriye gidip kendinize, bir şeyi yapmanın daha bir yolu var mı diye sormak için gerekli zamanı ayırma meselesidir. Edward de Bono buna ‘yaratıcı duraklama’ diyor, belki sadece 30 saniyelik bir ara verme, ama düşünmenin düzenli bir parçası olarak(Fisk, 2010: 181)”. Burada yaratıcı olabilmek konusunda arada sırada mola verip sadece 30 saniyelik bir düşünme esnasında yeni fikirlerin üretilebileceği olgusunu vurgulamaktadır Fisk. Her okul şarkısı öğretimi konusunda çalışılırken ayrıntıların kaçırılmaması için arada sırada durup geriye bakmak gereklidir. Bu yolla gözden kaçan bir şeyin olup olmadığı konusunda eksiklikler giderilecektir.

Yaratıcılığın temel bileşenlerinden biri özgünlüktür. Yeni ilişkiler, bakış açıları, betimleme yolları sezmeyi içerir yaratıcılık. ...Yaratıcılığın ikinci bir bileşeni, en geniş tanımıyla fayda, işe yararlılıktır. Örneğin, tekerlekleri olmayan bir araba gibi hiçbir yaratıcı değeri olmayan yeni bir şey düşünüp bulmak mümkündür. ...Yaratıcılığın son bileşeniye, sonuçta bir çeşit ürün ortaya konması gerektirir. Yani, yaratıcılık bir şeyin yaratılmasını gerektirir. Yaratıcılığın üç bileşenden olduğunu düşünmekte yarar var. Yaratıcılık bireyle başlar. Daha sonra bu birey, yaratıcı bilişsel bir süreç boyunca, bir sorunu ele alır ya da iyi bir soru sorar veya yeni bir görüş ve kavramsallaştırma yolu arar. Bu süreçte neler olduğu bilişsel nörobilim için büyüleyici bir konudur. Süreç tamamlandığında –sorun çözüldüğünde, sorunun cevabı bulunup çalışma bitirildiğinde- ortada bir ürün

vardır. Birey, süreç, ürün. Bu bileşenler doğrusal, yinelemeli ya da yalnızca gizemli bir şekilde bir araya gelebilir (Andreasen, 2009: 21-22).

Andreasen, yaratıcılığın üç temel bileşenini böyle özetlerken Kırıçoğlu'da yaratıcı süreçteki üç bileşenden şöyle bahsetmektedir:

“Her yaratıcı süreçte üç bileşen vardır. Bunlardan birincisi duyular, ikincisi imge, algı, bellek, imgelem, kavram gibi ussal süreçler; üçüncüsü de bu ussal süreçte işlenen malzemenin dışavurumu yani anlatımıdır(Kırıçoğlu, 2002: 173)”.

Bu süreçlerin etkili bir şekilde, okul şarkıları öğretiminde çözümlenmesiyle birlikte ortaya imgesel öğelerin vurgulandığı, duyuların kolaylıkla harekete geçerek algılamanın sağlandığı bir dışavurum materyali geliştirilebilir. İyi tasarlanmış bir okul şarkısı animasyonu ile yaratıcı bir süreç gerçekleştirilecektir.

“Sanat eğitimi amacı ve sonucu belli bir süreçtir. Başta bu amaç doğru ve açık saptanmazsa, elde edilen sonuç da gerçek bir öğrenmeyi sergilemez. Öğretmen, neyi, niçin öğreteceğini, bu öğretimin sonucunda, çocuğun ne elde edeceğini oldukça yakın bir saptamayla önceden belirlemelidir(Kırıçoğlu, 2002: 11)”.

Öyleyse düşünebiliriz ki tasarımılanan animasyonlar bu amaca hizmet ederek önceden belirlenmiş olan saptamaların öğretiminde etkili olacaktır. Hangi okul şarkısı olursa olsun ilk aşamada saptamaların doğru yapılmasının altı önemle çizilmelidir. Bu aşamadan sonra tasarım aşamasına geçilerek hedefe ulaşmak için çabalamak gereklidir.

2.5. İmge ve Tasarım

İmgeler hayatımıza pek çok şekilde girmektedir. Okunulan kitap, anlatılan bir öykü, karşımıza çıkan bir reklam afişi ve daha birçok şekilde sürekli olarak karşımızdalar.

“Bilgisayar teknolojilerinin gelişmesi ile görüntüleme ve paylaşım tekniklerinin olanakları artmıştır. Görüntüler, artık üzerlerinde kolaylıkla çalışılabilen materyaller haline gelmişlerdir(Okudan, 2003: 2)”. Bu teknolojik donanımların kullanımının kuralları tasarım ilkeleri dâhilinde olmalıdır. Ancak bu şekilde imgelerin kullanımı yoluyla okul şarkılarında öğretilmek istenilen amaçlara uygun bir animasyon hazırlanabilir. Okul şarkılarına yapılacak olan animasyonlar, tasarım ilkeleri doğrultusunda hazırlanmak zorundadır. Aksi halde anlam kargaşasının meydana gelebileceği düşünülmelidir. Algı düzeylerini etkileyerek zihinde kavram oluşturması beklenen animasyonlardan ancak bu şekilde verim alınabilir.

Becer(1997)Tasarım yüzeyindeki görsel unsurları şöyle tarif etmiştir:

“Görsel unsurlar, tasarım yüzeyleri içinde ve birbirleri arasında tasarım ilkeleri doğrultusunda bir ilişkiye girerler:

1. *Görsel unsurların kenar ve eksenleri aynı hizaya getirilebilir ya da sıraya konabilir.*
2. *Görsel unsurlar göze bir hareket kazandırır.*
3. *Tasarım yüzeyi içinde birbirine yakın unsurlar kendi aralarında bir ilişkiye girerek gruplar oluştururlar. Böylelikle okuyucu hangi başlığın hangi illüstrasyona ait olduğunu rahatlıkla algılar.*
4. *Benzer boyutlara, biçimlere, renklere, tonlara, yönlere ya da dokulara sahip görsel unsurlar da birbirleri arasında anlama dayalı bağlantılar kurarlar.*
5. *Görsel unsurlar arasında kurulacak bu tür ilişkiler, tasarım içinde bütünleştirici bir rol oynar. Ama bazen de bu birleştiricilik okuyucudan beklenir ve iletişim sürecine bizzat katılması istenir: Tasarımcı görsel unsurları öyle bir konumda yerleştirir ki, okuyucu bağlantıyı ilk bakışta fark edemez, parçaları akıl yürüterek birleştirebilir(Becer, 1997: 30-31)”.*

İmgelerin bu beş aşamalı sistem ile tasarlanması yoluyla okul şarkılarında ki sözlerinde algılanması ve şarkıların sözlerindeki anlamlara ait parçaları birleştirmesi daha kolay olacaktır. İmgesel tasarım olarak da ifade edilebileceğimiz bu sistematik yaklaşım müzik eğitimi alanında yeni bir yöntem olarak kullanılabilir.

Tanım olarak tasarımdan Becer, şöyle bahsetmiştir:

“Tasarım; günümüzde oldukça sık kullanılan, etkileyici bir sözcüktür. Ama, ne anlama geldiği tam olarak anlaşılmaz. Tasarım; bir model, kalıp ya da süsleme yapmak değildir. Bir tasarım kendi içinde bir yapıya ve bu yapı arkasında bir planlamaya sahip olmalıdır. Bütün sanatların temelinde bir tasarım olgusu bulunmaktadır. Tasarlama eylemi, oluşturulacak yapının organizasyonu ile ilgili her türlü faaliyeti içine almaktadır(Becer, 1997: 31)”.

Bu anlamda bu etkileyici sözcükle hareket edebilmek ve bu sanatsal terimi okul şarkıları eğitiminde uygulayabilmek için imgelere ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü okul şarkılarının bu tanıma uygun olarak tasarım öğeleri daha öncede bahsedilen iki özle (söz-müzik) ilişkilendirilmelidir. Sözleri ve müziksel yapısı prozodik bir düzeyde tasarlanarak eğitim sisteminin içerisine girmiş olan okul şarkılarının imgesel olarak yeni bir tasarım aşamasından geçirilmesiyle her eser için planlanmış olan yeni bir yapıya sahip olmamızı sağlayacaktır.

İmgesel tasarımı planlarken göz önünde bulundurulması gereken bir başka önemli noktayı Becer, şöyle açıklamaktadır:

“İnsanın görme duyusunun izlediği yol grafik iletişim açısından son derece önemlidir. İnsan gözü, oldukça dar bir alan içine odaklanabilir. Bu ayrıştırma ve seçme eylemi sırasında gözler, sürekli ve hızlı bir hareket içindedir. Grafik tasarım yüzeylerinin iki boyutluluğu, onların mutlaka durağan bir yapıda oldukları anlamını taşımaz. Gözün hareketi, tasarım yüzeyine kinetik bir enerji kazandırır. Okuyucunun gözü, durağan bir satırı sözel anlamın ve görsel ritmin dinamik sürekliliğine dönüştürür. Gözümüz, çeşitli odak noktaları arasında dolaşarak algılamayı bazı kesintilere uğratsa da, görsel algılama genel olarak birbirinden ayrılmayan sürekli ve tek bir eylem olarak ele alınır(Becer, 1997: 30)”.

İmgeler, insan gözünün odaklanacağı, tasarımsal öğeleri seçme eylemi sırasında görme algısının rahatlıkla sağlanabileceği bir uyum içinde tasarlanmalıdır. İki boyutlu bir grafik yüzeyde tasarlanacak olan okul şarkıları imgeleri müziksel olarak zenginleştirilmiş olan alt yapının da desteği ile rahatlıkla fark edilebilir, algılanabilir bir şekilde uyumlaşmalıdır. Sürekli ve tek bir algının oluşabilmesi için müzikteki ritim öğesinin de bu uyumu sağlayabilmek için etkin olarak kullanılabilmesi de önem taşımaktadır. Her okul şarkısının kendi ritmik yapısı zaten vardır. İmgesel öğeler iki boyutlu zeminde tasarlanırken, bu ritmik yapının da göz önünde bulundurulması ve mutlak senkronizasyonunun(eşleşimin) sağlanması gerekmektedir.

“Tasarım, bir problemin çözümü demektir. Grafik tasarım problemleri genellikle iki boyutlu yüzeyler üzerinde çözülür. Genel olarak bütün görsel sanallar, özel olarak ise iki boyut içinde var olan görüntü sanatları hemen hemen aynı dili kullanırlar(Becer, 1997: 34)”.

Becer, tasarımlama aşamalarından bahsederken her tasarımın bir problemi konu olarak yola çıkış noktası olduğunu vurgular gibidir. Aşağıdaki maddelerde de Becer, problemin tanımıyla birlikte tasarımın geçtiği aşamalardan bahsetmektedir.

- Problemin Tanımı
- Bilgi Toplama
- Yaratıcılık ve Buluş Süreci
- Çözüm Bulma
- Uygulama(Becer, 1997: 39)

“Müzik, edebiyat, sanat ve tasarım dallarında yaratıcılık, bilinmeyeni bulma ve her yeni probleme yeni bir çözüm getirme uğraşısıdır. Başka bir deyimle sanat, boş bir sayfanın egemenliğine ya da hiçbir şeyin var olmadığı bir ortama yaratıcılık gücüyle bir tür meydan okumadır(Becer, 1997: 39)” sözleriyle Becer, sanat alanında yaratıcılığın önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Beyaz bir sayfadan kastedilenin iki boyutlu düşünmenin ve tasarımın mümkün olduğu bir zemin olarak algılandığında imgesel öğelerin bu zeminde bir araya getirilmesi ile eğitime yaratıcı bir açıdan yaklaşım sağlanacaktır. Bu yolla imgesel tasarımın da eğitimde aktif olarak kullanılmasına olanak sağlanacaktır.

İmgesel tasarım ürünü olacak animasyonlar ile etkili okul şarkıları eğitim-öğretimi sağlanacaktır. Çelik(2003), öğretim yöntemlerini etkileyen faktörlerden şöyle bahsetmektedir.

“Öğretmenin yöntem seçimini etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Sınıftaki öğrenci sayısı, dersin içeriği, öğretmenin yönetime yatkınlığı, bireysel veya grup halinde çalışma ve öğrencilerin öğrenme ihtiyaçları gibi birçok faktör öğretmenin yöntem seçimini etkilemektedir. Yöntem zenginliği zayıf olan ve yıl boyunca tek bir yöntemi uygulayan öğretmen, öğrenme ortamını monoton hale getirebilir. Her dersin içeriğine ve amaçlarına uygun olarak geliştirilen özel öğretim yöntemleri olduğu gibi genel öğretim yöntemleri de bulunmaktadır(Çelik, 2003: 117)”.

Bu noktadan hareketle düşünülebilir ki imgesel tekniklerin kullanıldığı bir okul şarkıları eğitimi metoduyla yöntem zenginliği sağlanacağı gibi eğitim ortamında gerekli olan motivasyonunda gerekli düzeye ulaşması sağlanacaktır. Motive edilmiş bir öğrenci kitlesi ile tam tersi bir öğrenci kitlesinin öğrenme düzeyleri elbette aynı olmayacaktır. “Motivasyon, genellikle içsel koşullar altındaki hedef yönelimli davranışı tanımlamaktadır. Öğrenme sürecinin ortağı olarak öğrenciler, sınıfta' aktif rol oynamak istemektedirler. Öğrencilerin sınıf ortamında doğrudan aktif rol oynaması, öğretmenin başarması gereken bir davranıştır(Çelik, 2003: 143)”. Müzik öğretmenlerinin de bunu başarabilmesi, ancak etkili bir eğitim metodu geliştirmeleriyle mümkün olacaktır. Bu motivasyonun sağlanması amacıyla her derse ait günlük plan yapılmaktadır. İsteklendirme düzeylerini yukarıda tutabilmek amacıyla yukarıda bahsedilen problemin tespitinin iyi yapılıp ona göre harekete geçilmesi gerekmektedir. Okul şarkılarında ki imgesel öğelerin tespiti problemin tanımlanması sonrasında ki bilgi toplama aşamasıdır. Bu aşamadan sonra tespit edilmiş olan imgesel unsurların yaratıcı bir şekilde tasarımı aşamasına geçilmelidir. Yaratıcı ve sanatsal bir boyut ile düşünülmesi gereken bu aşamada buluş süreci gerçekleşecektir. Son aşamada ise ortaya çıkmış olan imgesel tasarım modeli ile gerekli isteklendirme, güdüleme, dikkat çekme gibi eğitim sürecinde önem arz eden konularda hedefe ulaşılabilecektir.

2.6. İmge - Görsel Düşünme

“İnsan zihninde dışarıdan alınan her türlü duyum sonucu oluşan hayali resimler vardır. Bu resimler yalnızca görerek değil, algılamayı doğuran her türlü duyumla oluşabilir. Görme bu duyumlardan sadece birisidir(Okudan, 2003: 9)”. Zihnimizde yer eden her öge imge olarak adlandırılır. Kimi zaman soyut kimi zaman somut olan kavramlara ait olan imgeler yoluyla düşünürüz. “Dinlediğimiz bir hikâyenin geçtiği yeri, kahramanlarını zihnimizde canlandırırız. Duyduğumuz her türlü ses zihnimizde bir resim oluşturabilir. Duyulan hikâyeler, dinlenen müzikler ve görülen resimler aynı olabilir ki bu algılama sürecinin nesnel boyutudur; kişilerde oluşan zihinsel imgeler farklıdır ki bu da algılamanın öznel boyutudur(Okudan, 2003: 9)”.

“Canlıların, çevrelerini algılayarak, görme duyulan tarafından tespit edilen her şey görüntülerden oluşur. Görme, nesnelere yansıyan ışınların göz organı tarafından algılanması eylemidir(Okudan, 2003: 12)”. Bu duyu organının aktiviteleri doğrultusunda yaşadığımız dünyayı tanımlar zihnimizde yaşam kuralları oluştururuz. Bu kuralları tanımlarken görme duyumuzun algıları olan imgeleri de farkında olmaksızın kavramaya başlarız. Doğumdan itibaren ilerleyen her zaman diliminde görerek algıladığımız imgeler diğer duyularımıza göre daha baskındır. Yanan bir sobaya dokunan bebek ilk olarak görme duyusunu kullanmıştır. Dokunma duyusuyla acıyı hissettiğinde soba görüntüsüne bir imge daha kazanmış olur ve o andan sonra sobaya her baktığında acıyı da anımsar ve dokunma güdüsünü geri çeker. Bu kısa örnekten yola çıkarak imgeleri görerek algılayarak kurallarına göre öğrendiğimiz takdirde görüntülerden oluşan dünyada daha rahat yaşayabileceğimiz çevrede olup bitenleri daha rahat kavrayabiliriz gerçeği akla gelmektedir. “Çevre, hem doğal hem de insan yapısı görüntüler içerir. İnşa edilmiş yapılar ya da düzenlenmiş alanlar dışında, görsel temsiller de insan ürünü görüntüler kapsamına girerler(Okudan, 2003: 12)”. Çevreden hareketle görsel düşünme konusunda ilerledikçe genelden özele doğru bir hareketin başlaması gerekli görünmektedir. İnsan bakış açısındaki her şeyi görür ama her şeye aynı derecede önem vermez. Eğitim-öğretim konusunda görsel düşünme imgelerin aktif olarak zihnimizde şekillenmesiyle oluşacağından, bakış açısına giren imgelerin genelde özele doğru seçilmesi gerekmektedir. İnsan ürünü olarak da adlandırabileceğimiz bu imgeler dizesi yoluyla etkili bir görsel düşünme sağlanabilir.

“İnsanın kendisini bir görsel (vizüel) biçimler diline aktarması, tarihsel gelişme süreci içinde gündelik hayatın değişip duran ihtiyaçlarıyla bağlılık ortaya koyar. Hem yaşanan günün özel şartlarını anlayabilmek için başvurduğumuz kaynaklar arasında bunlar yer alırlar hem de gündelik hayatın gerekli araçları kadar bunlar da tarihsel bir geçmişini aydınlatır(Tansuğ, 1988: 61)”. İlk insandan bugüne geçen tarihsel süreçte en önemli düşünme biçimlerinden birisi görsel düşünme olmuştur. Gördüklerini ifade edebilmek için yine görselliği kullanarak görsel imgeler oluşturmuşlardır. Mağara duvarlarında tespit edilen tarih öncesi çağlara ait resimler bunun en güzel örneğidir. Gündelik hayatta yaşadıkları olayları mağara duvarlarına resmederek bir çeşit öğretici yöntemi geliştirmişlerdir. Örneğin duvar resimlerine bakan kişiler avcılıkla ilgili ne gibi bir yöntem izleneceği hakkında fikir edinirler. Ava çıktıklarında ise öngörüye sahip olduklarından dolayı hiç bilmeyene göre daha deneyimli sayılırlar. Günümüzde de içinde bulunduğumuz teknolojiyle çevrili dünyada da bu gibi örneklerin gelişmiş düzeylerini yaşamaktayız. İnsanı gerçek hayata hazırlayan bir çok eğitim simülasyonu bu konuda rahatlıkla örnek olarak kullanılabilir. Pilotu uçuşa hazırlayan, astronotu uzay boşluğuna taşıyan, ehliyet almak isteyen direksiyon sınavına hazırlayan ve daha buna benzer yüzlerce program ile görsel imgeler sanal dünyada gerçekliğe hazırlanırız. Bunlarda görsel düşünme yolu ile gerçekleştirilen hayallerdir. “İnsanda görsel biçimler yaratma ve yazma zorunluluğunun bütün yönelişleri hayatı düzenli bir biçimde sürdürme isteğinin ipuçlarını taşır(Tansuğ, 1988: 71)”.

“Başlangıçta gündelik hayatın kendini sürdürme tarzına sıkı sıkıya bağımlı olan görsel biçimler, tarih boyunca yalnız sürekli değişmelerin değil, aynı zamanda bir biçim dünyasının ürünleri olara bağımsızlaşmanın da kavgasını vermişlerdir. Bu yüzden görsel biçimleri çağdaş hayatla ve tarihle olan ilişkilerinden koparmadan kendi kendine yeten sanat ürünleri olarak da kavramalıyız. Görsel biçimlerin daima kendilerine özgü asli unsurlarla düzen bölünmelerini gerçekleştirmiş olduklarını da bu yoldan anlamamız mümkündür(Tansuğ, 1988: 62)”.

Üstünde at başı bulunan sopa köşede kaldığı sürece, yalnızca bir oyuncaktır; ama çocuk üstüne oturur oturmaz, çocuğun imgeleminin odak noktası olur ve bir ata dönüşür(Gombrich, 1992: 201). Bu gibi ve buna benzer örnekleri çoğaltmak mümkündür. Gerçekte bir futbol maçı izlerken takımı gol yiyen bir çocuk üzülürken, yine teknolojinin ürünü olan bir futbol oyununu oynarken takımı kaybettiğinde de aynı tepkiyi verir. Sinema, tiyatro gibi görsel sanatlarda izlenen senaryolar kimi zaman güldürür kimi zaman ağlatır. İmgelerin görsel olarak kullanımındaki bu örnekler

gösteriyor ki görsellikle bezenmiş bir algılar zinciri insan zihninde son derece etkilidir. Bu etkilerin olumlu taraflarının kullanılarak eğitim-öğretimde kullanılması gereklidir.

Kültürümüz çerçevesinde sanat, kendine özgü bir bağıntular sistemi yaratmıştır; bu sistem içerisinde imgesel betimlemeleri, yaratıcılarının sanatsal amaçlarının göstergeleri olarak değerlendiririz. Bir eskizi değerlendirmek için kendimizi elimizde olmaksızın sanatçıyla özdeşleştiririz ve her şeyden önce onun yapıtının bir anlam taşıması gerektiğini varsayarız. Eksik bir betimlemeden, gerekli çıkış noktalarının bulunmaması nedeniyle, bir anlam çıkaramadığımızda, zihnimizde bu betimleme ile tanıdığımız başka betimlemeler arasında bir bağlantı kurarız(Gombrich, 1992: 226).

Bilinçli olarak imgelerin kullanımıyla oluşturulacak betimlemelerle öğretilecek olan kavramlarda eksik bir nokta kalmayacaktır. Bu şekilde görsel düşünme yoluyla öğretimin faydaları daha belirgin bir şekilde ortaya çıkacaktır.

“Net ve iyi seslenebilir nitelikte oldukları takdirde, çok az sayıda ipucu bile bizi doğru yola götürmek ve önümüze konan resimli bulmacayı çözmemizi sağlamak için yeterlidir(Gombrich, 1992: 228)”. Okul şarkılarında öğretilecek kavramları da bir bulmacaya benzetecek olursak doğru ipuçlarını öğrencilere sunduğumuz takdirde şarkıları öğrenmedeki başarıya giden yolu kolaylıkla bulacaklardır.

Zihinsel imgelerin neye benzediği konusunda Arnheim, şu görüşlerde bulunmuştur:

“Algının içsel karşılığı bir dışsal imgeye uygulanmaz da kendi başına durursa, bu içsel karşılığın neye benzediği sorusu daha bir aciliyet kazanır. Özellikle de düşünme, nesnelere ve olaylarla, sadece bir şekilde zihinde var oldukları sürece ilgilenebilir. Nesnelere ve olaylar doğrudan algılama sırasında görülebilir, hatta kimi zaman da işlenebilirler. Aksi takdirde, onlar hakkında hatırlanan ve bilinen şeyin tarafından dolaylı olarak temsil edilirler. Neden belleğe ihtiyacımız olduğunu açıklarken, Aristoteles, "bir sunum olmaksızın zihinsel etkinliğin mümkün olmadığına işaret etmiştir. Fakat Aristoteles çok geçmeden, filozofları ve psikologları öteden beri uğraştıran güçlüklerle burun buruna gelmiştir. Düşünme ister istemez, genelliklerle ilgilenir. Peki, o zaman nasıl olur da bireysel bellek imgelerine dayanabilir? (Arnheim, 2009: 117)”.

“Zihinsel imgeler neye benzer? En temel kanaate göre, zihinsel imgeler, yerlerine geçtikleri fiziksel nesnelere sadık kopyalardır. (Arnheim, 2009: 122)”.

“Zihnin bellekteki bir izi görülebilirlik eşiğinin üstüne çıkarma yetisi, şu sorunun yanıtlanmasına katkıda bulunmaktadır: İmgelerin (Arnheim, 2009: 125). tekilliği, düşüncenin genelliğini engelliyorsa, kavramsal düşünme nasıl olur da imgelere dayanabilir? İlk yanıt, zihinsel imgelerin, seçiciliğe imkân vermesidir. Düşünür, konuyla ilgili olan neyse ona odaklanabilir ve ilgisiz olanı görünürlükten uzaklaştırabilir. Fakat bu yanıt, sadece soyutlamanın en kaba tanımını, yani öğelerin seçilip ayrılmasıyla yapılan genellemeyi dikkate almaktadır. (Arnheim, 2009: 126)”.

Kabataslak bir imge, ister tuval üzerine çizilmiş olsun, ister zihnin gözüyle canlandırılmış olsun, özensiz ve son derece kafa karıştırıcı olabilir; ne var ki büyük bir titizlikle ayrıntılandırılmış bir resim de aynı sonuca yol açabilir. Bu, ayrıntı ya da kesinlik yokluğundan ziyade bir şekilsizlik meselesidir. İngenin yapısal iskeletinin, Örgütlü ve düzenli olup olmamasına bağlıdır. Francis Galton'ın çok sayıda bireyin portre fotoğraflarını üst üste bindirerek elde ettiği, sağlık, hastalık, suçluluk ya da ailevi karaktere dair bileşik resimler, bulanık olmaları yüzünden değil, şekilsiz oldukları için belirsiz hatlar taşımaktadır ve aydınlatıcı nitelikten yoksundurlar. (Arnheim, 2009: 130).

2.7. İmge - Fotoğraf - Video – Animasyon

Bu başlık altında imgelerin en anlaşılır yansıması olan fotoğrafların, fotoğraf karelerinden oluşan video filmlerin ve animasyon teknolojisinin ürünleri olan canlandırmaların imgesel boyutları açıklanacaktır. Günümüzde bu üç unsurla sürekli iç içe yaşamaktayken onların eğitim alanında kullanılabilirliği üzerinde dikkatlice düşünmek gerekmektedir.

“Her imge öncelikle düzanlamsal olarak okunur. Düzanlamsal okuma, basit bir betimleme ve var olan öğelerin sıralanmasıdır. Bu öğeleri nesnel bir biçimde betimleme işi, düzanlamsal okuma sürecinde yapılır. Var olanların listesini çıkarma isidir. Yine bu listedeki öğelerin nesnel biçimde betimlenme işlemidir(Günay, 2008: 13)”. İmgelerin düzanlamsal okunduğu en temel imgelerden birisi fotoğrafik imgedir.

“Fotoğrafik imge dayanak olarak film şeridi, elektronik bellek, vb. şeyler kullanan ve mevcut gerçekliği, bir manzarayı, nesneyi, varlığı analogik olarak yeniden üreten imgedir. Ne türden görüntü olursa olsun muhakkak bir gerçekliğe ya da gerçek bir şeylere gönderme yapmak durumundadır(Adanır, 2008: 2)”.

Sayısal görüntü sanal görüntü olarak da nitelendirilebilir. Bunlar kendilerini genelde nesnel gerçeklikten bağımsız düş ürünü görüntüler olarak sunmaktadırlar. Oysa böyle bir şey mümkün görünmemektedir zira yaratıcı potansiyele sahip bir insan çocukluktan başlayarak içinde doğmuş olduğu toplumun zihinsel-kültürel gönderenleriyle yüklü bir düşünce yapısına sahiptir. Başka kültürlerden etkilense bile içinde olgunlaştığı kültürden kaçması olanaksız gibidir. Öyleyse üretilen sayısal ya da sanal görüntü ne kadar düşsel görünürse görünsün belli bir zihniyet/kültüre ait dille isimlendirilmek, betimlenmek, açıklanmak, yorumlanmak ya da çözümlenmek durumundadır(Adanır, 2008: 3).

“Fotoğraflar, bizim modern olarak algıladığımız çevreyi oluşturan tüm nesnelere arasında belki de en gizemli olanlardır. Fotoğraflar, aslında yakalanmış yaşantılardır ve fotoğraf makinesi bilincin elde etmeye yönelik uzantısıdır(Berger, 2011: 70)”. Fotoğraf makinesi de görüleni kaydeder. Fakat zihnimizdeki gerçekleşen süreçten farklı olarak sadece kaydeder. Zihnimizde olan olaya baktığımızda ise görülen görüntüye ait imgelerin anlamlandırılması kavram süreçlerinden geçtiğini biliriz. Fotoğrafın zihnimizde oluşan görüntüye bir noktada üstünlüğü vardır. Objektifin önüne ne görüntü gelirse gelsin en ince ayrıntısına kadar kaydeder. “Fotoğraf makinesi icat edilmeden

önce fotoğrafın yerini ne tutuyordu? Bu soruya gravür, resim ve yağlıboya diye yanıt verilmesini bekleriz. Daha yanıltıcı bir yanıt belki şu olabilir: bellek. Fotoğrafların dışarıda, uzamda yaptıkları, önceleri düşüncede yapılıyordu(Berger, 1978: 71)”. Bu yapılan düşünsel etkinliklerin sonucu olan resimlerde yorum vardır. Fotoğraf ise katıksız görüldür. Fotoğrafa bakıldığında ancak zihinde görülen görüntülerin yorumlanması söz konusudur. “Öbür görsel öğelerin tersine fotoğraf, konunun aktarılması, taklit edilmesi ya da yorumlanması değil, o konunun gerçek bir belgesidir. Ne denli doğalcı olursa olsun, hiçbir yağlıboya resim yada skeç konusuna fotoğrafın olduğu ölçüde ait değildir(Berger, 2011: 71)”.

Fotoğraf, yalnızca bir imge (yağlıboya resmin olduğu anlamda bir imge), gerçeğin taklidi değildir; aynı zamanda bir belgedir; ayak izi ya da ölünün yüzünden alınan maske gibi gerçeğin kendisinden doğrudan doğruya çıkarılmış bir şeydir(Berger, 2011: 71). Eğitimde kullanılacak fotoğraflarda öğretilmek istenen kavramın doğrudan doğruya uzantıları olacağından fotoğraflar okul şarkılarının eğitiminde kullanılacak olan animasyon üretim tekniklerinde kullanılabilir. Şarkı sözlerini ifadelendiren Fotoğrafik imgeler kullanımı yoluyla görsel düşünme etkinliği yaratılarak etkin bir öğrenme ortamı oluşturulabilir.

“İnsanda görsel algılama, bir filmin kaydettiklerinden çok daha karmaşık ve seçici bir süreçtir. Gene de hem fotoğraf makinesinin objektifi hem de göz –ışığa duyarlılıkları nedeniyle- imgeleri büyük bir hızla ve olayın olduğu anda kaydederler. Bununla birlikte, fotoğraf makinesinin yaptığı, oysa gözün hiçbir zaman yapamayacağı şey, o olayın görünümünü dondurmaktır. Bununla birlikte belleğin tersine, fotoğraflar kendi başlarına anlamı saklamazlar(Berger, 2011: 71)”.

Bellekte anlamlar kişisel duyuların, hissiyatın yorumlanmasıyla saklanır. Algılanan nesnelere zihnimize anlamlar katarız. Bu anlamlar kaydedilen bir anı saklayan fotoğrafları yorumlarken de geçerlidir. Yani fotoğrafın anlam ifade edebilmesi bellekte yer alan duyu ve düşüncelerle sınırlıdır. Bir kişi bir kış manzarasına ait bir fotoğrafa bakarken ‘ne kadar soğuk’ diyebilirken diğer kişi karlı dağların arkasında doğan güneşin sıcaklığını anlamsal bulur. Bu nedenle fotoğraflarla imgesel çalışmalar yapılırken üzerinde düşünülmesi gereken bir başka önemli konu da budur. Bir kavram oluşturmaya çalışılırken çoklu anlam ifade edebilecek fotoğraf imgelerinden kaçınmak durumundayız. Soğuk-sıcak, güneşli-bulutlu, toprak-su, ateş-rüzgâr gibi zıt imgesel

kavramlar ikilem yaratacağından anlatılmak istenen kavramın net olarak algılanamamasına yol açabilir. Böyle imgelerin ancak zıtlıkların anlatılacağı durumlarda kullanılması daha uygun olacaktır.

“Elimizde bulunan fotoğrafların alternatif kullanımı bizi bir kez daha bellek olgusuna ve yetisine götürür. Amaç, fotoğraf için bir bağlam kurmak, bu bağlamı sözcüklerle kurmak, onun kesintisiz sürüp giden fotoğraflar ve imgeler bağlamı içindeki yerini yeniden kurmak olmalıdır. Nasıl mı? Normal olarak fotoğraflar, tekçizgisel biçimde kullanılır –fotoğraflar şöyle giden bir savı örneklemek ya da düşünceyi göstermek için kullanılırlar(Berger, 2011: 79)”

Fotoğrafların yukarıda bahsedildiği gibi bağlam kurabilmekte kullanılabilirliği üzerinde durulacak olunursa imgesel boyutun ne kadar önemli olabileceğinin düşünülmesi gerekmektedir. İmgeler yoluyla düşünmekte olan bireylerin, fotoğraf imgeleri yoluyla, hangi bağlamda kavramlara ulaşması hedefleniyorsa, o doğrultuda imgelerin dikkatle seçilmesi gerekmektedir.

Bellek, bir tür kurtarıma edimini akla getirir. Anımsanan şey hiçlikten kurtarılmış demektir. Unutulan şeyse terk edilmiştir(Berger, 2011: 74). Fotoğraf imgeleriyle hatırlatılacak olan, geçmişte kalan bir anın günümüze yansıtılmasıdır. Bu resim saklayan kutunun ilk icat edildiği günden itibaren insan hayatında önemli bir yer edinmesinin en büyük sebeplerinden birisi de budur. Geçmişte tekrar hatırlayabilmektir. İstenilen bir anı dondurarak yineleyerek izleyebilmektir. Bunun en kolay yöntemi olan fotoğraf sanatının bu çok yönlü özelliği eğitimde de kullanılmalıdır. Her fotoğraf imgelerden oluşur. Geçmişe ait imgeleri sürekli saklama imkânı sunan fotoğraflar günümüz dünyasında bir hayli ilgi görmektedir. Bu ilgiyi göz ardı edip eğitim sistemi içerisinde etkin bir şekilde kullanmak için gerekli yöntemleri belirlemek belki de yapılacak en doğru eğitim aşamalarından birisi olacaktır.

“Fotoğraflar, fotoğrafı çekilen olayın bir zamanlar içinde var olduğu zaman akışını yakalar. Bütün fotoğraflar geçmişe aittir, ancak onlarda geçmişten öyle bir an yakalanmıştır ki, bu an yaşanmış geçmişin tersine hiçbir zaman bugüne ulaşamaz. Her fotoğraf bize iki ileti sunar; biri fotoğrafı çekilen olayla ilgili, öteki bir süreksizlik şoku ile ilgili(Berger, 2011: 83)”

Fotoğraf zamanın bir anını korur ve onun bundan sonraki anlar tarafından iptal edilmesini engeller. Bu açıdan fotoğraf, bellekte saklanan imgelerle kıyaslanabilir. Bununla birlikte ikisi arasında temel bir ayrım vardır: hatırlanan imgeler, sürekli deneyimin kalıntısıyken fotoğraf koparılmış bir anın görünümünü yalıtır(Berger, 2011: 85).

“Her bakma ediminde bir anlam beklentisi vardır. Bu beklenti, açıklama yapılması istediğinden ayırt edilmelidir. Bakan kişi daha sonra açıklama yapabilir; ama herhangi bir açıklamadan önce, görünümünün kendilerinden neyi ifşa etmek üzere olduklarının beklentisi vardır(Berger, 2011: 111)”. İşte bu can alıcı noktalardan birisini teşkil etmektedir. Bakan kişi anlam katmak için bakıyordur. İlk etapta bakılan algılanan olmalıdır. Zihne yerleşmelidir. Daha sonra zihinde algılanan olana anlamsal zenginlikler katılacak gerektiği kadar yorum yapılabilmesi için bir hayli zaman zaten olacaktır. Önemli olan gösterilen imgenin görüldüğü anda kısa süreli bellekte yapabildiği kadar algılama etkisi yaratabilmesidir. Bu sağlanabildiği ölçüde imgesel eğitim başarıya ulaşabilecektir. İmgesel kavramlar karmaşayı ortadan kaldırıp direkt olarak hedefi vurmaya amaçlayan bir örgüye sahip olmalıdır. İmgelerin hayatımızı şekillendirip yön vermesini sağlayabilmek için zihinde kapalı olan algı kapılarını sonuna kadar dayatabilecek öğretici imgelerin kullanılması gerekmektedir. Ancak bu şekilde etkili bir öğrenme sağlanacaktır. İster eğitim alanında, isterse günlük yaşamda olsun her yanımız imgesel unsurlarla donatılmışken bunun farkında olmadan yaşamak özlü bir sözün de bahsettiği gibi ‘silgi kullanmadan resim çizme sanatı olan hayat’tan bir şeyleri elimizden kaçırmaktır diye düşünülebilir.

Fotoğrafi çekilen imge, saklanmak üzere seçilmiştir. Çizilmiş imge, bakma deneyimini içerir. Fotoğraf, olayla fotoğrafçı arasında bir karşılaşmanın kanıtıdır. Çizim, bir olayın görünümünü ağır ağır sorgular; bunu yaparken de bize görünümünün her zaman bir tarihe sahip yorumlar olduğunu hatırlatır. Fotoğrafları, yanımıza alarak, yaşamlarımıza, tartışmalarımıza, anılarımıza sokarak kullanırız; fotoğrafları harekete geçiren bizizdir(Berger, 2011: 12).

Fotoğraflar üzerinde bakma deneyiminin sağlanması için günümüzde resim işleyici birçok bilgisayar programı bulunmaktadır. Çizerek resim oluşturmak sanata nasıl yorum katmak oluyorsa, çekilmiş bir dijital bir fotoğraf üzerinde de eklemeler kesintiler yapmak Fotoğrafik imgeyi yorumlamak anlamına gelir. Bu dijital ortamdaki yorumlama tekniklerini kullanmak, çekilmiş olan bir fotoğraftaki işimize yarayan esas imgeyi söküp alabilmemize olanak sağlayacaktır. Genelin içinden özelin seçildiği bu teknikler, oluşturulacak olan eğitim materyallerini başarıya giden yolda hedefine daha da yakınlaştıracaktır.

Dijital ya da sayısal görüntü olarak adlandırılan imgesel unsurlardan da bahsetmek gerekmektedir. Üzerinde durulması gereken bu tarz imgelerle kuşatılmış bir dünyada yaşamaktayız.

Sayısal görüntünün Özellikle reklamcılar, animasyon filmi ya da animasyon tekniğiyle karışık değişik film türlerini deneyen profesyonellerin işine yarayacağı söylenebilir. Örneğin, eski çizim teknikleriyle binlerce çizerin katılımı yıllarla ifade edilen bir çalışma süreci ve oldukça önemli bir sermayenin riske atılmasıyla ortaya çıkan çizgi filmler bu teknoloji sayesinde otuz-elli kişi dolayında bir çizer ekibi, aylarla ifade edilebilen bir çalışma süreci ve çok daha düşük bütçelerle canlandırma filmleri üretme olanağı sağlamaktadır(Adanır, 2008: 4).

Toplumları etkisi altına alan bu sayısal görüntü imgelerinin kavramları öğretmek konusunda değerlendirilmesi gerekmektedir. Günümüzde daha çok ticari amaçlarla kullanılan bu tür imgelerin eğitimsel olarak kullanılabilmesi için her geçen gün çalışmalar yapılmaktadır. Bunun en güzel örneklerini özellikle küçük yaştaki bireyleri hedefleyerek yapılan oldukça anlamlı konuları işleyen animasyon filmleridir. İnsanoğlunun günlük yaşamındaki her olguyu animasyonlara sığdırabilen bu sayısal görüntü teknolojisi ile öğretilerde bulunabilmek oldukça kolay bir hale gelmektedir. Bu teknolojinin okul şarkılarında da aktif olarak kullanılması gereksinimi de özellikle bu nedenlerden kaynaklanmaktadır. Öyle ki okul şarkılarının temel hedeflerinden birisi de eğitim amaçlı kullanılarak bireylerde istenilen konularda davranış değişikliği sağlayabilmektir. Bu böyleyken izlenmesi gereken en temel prensip bu davranış değişikliklerinin en kısa yoldan nasıl sağlanabileceği sorusunun bir ancak sorulup cevaplanmasıdır. Bu soruya verilecek cevaplar arasında öğretilecek kavramlara ait imgelerin animasyonlar ya da video şeklinde öğrencilere sunulması da bulunmaktadır. Bu yol izlenerek verilecek bir eğitim sistemi ile öğrencilerin tüm duyularıyla eğitim sürecinin içine katılmaları sağlanacak algıladıkları imgeler yoluyla istenilen davranış değişikliklerine dair kavramlar zihinlerinde canlanmaya başlayacaktır.

Animasyonda hareket kavramı, doğal ya da mekanik hareketlerin taklidine dayandığı gibi, yaratıcı animatörün kendi çizgi ve figür üslubuna uygun yeni bir hareket anlayışını ortaya koyuşuyla da sonuçlanır. Her çizgisel biçim ya da her ayrı biçimde obje kendi hareket esprisini kendisinde getirdiği için bu, dış hareketin taklidinden daha çok önem kazanır. Taklit halinde, çizgi ya da canlandırılan obje kendisine ait olmayan bir hareket tarzına zorlanmıştır. Taklit olmayan yoldaysa orijinal çizgi ve figür kendi iç ihtiyacından doğan harekete kavuşturulmak istenir(Tansuğ, 1988: 115).

Animasyonlar oluşturulurken yukarıda bahsedilen taklit ve orijinallik konusu oldukça önemli bir konumdur. Öğretilecek kavramlar kimi zaman taklitsel imgelerle kimi zamanda birebir imgelerle öğretilir. Örneğin, Atatürk'ün 'Altın Güneş' olarak nitelendirildiği bir okul şarkısında güneş imgesinin ne ifade ettiğini bilen ve Atatürk'ün hangi özelliğinin güneşin altın parlaklığına benzetildiğini bilen bir öğrenci grubunda direkt olarak Atatürk imgesi resmedilebilir. Güneşin ne gibi bir özellikte olduğunu tahmin edebilen ama Atatürk'ün altın rengi saçlarına olan vurgulamayı anımsayamayacak bir öğrenci grubuna ise bu kavramın öğretilbileceği farklı bir imge tasviri sunulmalıdır.

“Görsel iletişim, gelişen teknolojiler sonucu, hem günlük yaşantının bir parçasıdır hem de pek çok disiplinin aracıdır(Okudan, 2003: 12)”. Görsel iletişimde buraya kadar bahsedilen imgeler etkin olarak kullanılır. Bu imgelerin gelişen teknolojik imkânlar doğrultusunda en çok kullanıldığı sanat dalı ise sinemadır.

“İmge yoluyla bir başka nesne belirtilir. Ama sanat içerikli iletilerde imgenin işlevi biraz değişiktir. Sanat içerikli imgelerde göndergesini doğrudan belirten gösterge yerine yoruma dayalı ve çağrışımları çok olan imgeler kullanılır. Sanat yapıtında imgenin kendisi bir iletiye dönüşür. Kendine özgü durumuyla, işleviyle imge, alıcıyı ikna etmeye, onu yönlendirmeye, ona bilgi vermeye ya da onu bir şeyden vazgeçirmeye yardımcı olur. İmge olarak fotoğraf ve resim ilk akla gelenlerdir. İmgelerin artarda gelmesi olarak da sinema örnek gösterilebilir. Nesnelere boyutu imgenin içeriğini verir(Günay, 2008: 7)”

Sinema, hem görüntü üretme teknolojilerinin en önemlilerindedir; hem de insanın zihinsel imgelerini kullanmak zorunda olan ve toplumsal bellekte yeni imgeler oluşturmayı hedefleyen bir görsel sanattır(Okudan, 2003: 16). Sinema sanatı yoluyla günümüze kadar sayısız konu ele alınmış sayısal görüntünün imkânları doğrultusunda seyircilere sunulmuştur. Konuları bakımından ele alınacak olan her sinema filmi olmazsa olmaz özelliklerden birisi kurgudur. Senaryolar yazılırken izleyiciye sunulacak olan imgeler belirli bir kurgu içerisinde yer almak zorundadır. Bu kurgulama senaryonun çekim aşamasında da en önemli yapı taşlarını oluşturmaktadır. Çekimi tamamlanmış bir sinema filmi orkestra şefinin çalgı topluluğunu yönlendirdiği gibi yönetmen ve ilgili ekibi de sahnelerin kurgulanmasında aktif olarak rol almaktadır. Bu şekilde aktif bir çalışmanın sonrasında ortaya anlam bütünlüğü sağlanmış, algılara doğru bir şekilde hitap edecek, algılandığında doğru kavramlar oluşturabilecek bir imge bütünü olan sinema filmi ortaya çıkacaktır. Tüm bu uyum yaratma çabaları

içerisinde esas sanatsal amaç, filmin beğeni düzeyini arttırarak izleyiciler üzerinde etkiler bırakabilmek ve aradan yıllarda geçse izleyiciye sunulan filmin anımsanabilmesidir. Diğer bir deyişle belleklerde iz bırakabilmektir. Bu anlamda belleklerde iz bırakan filmler izlendiğinde insanın kendi yaşantısından izler imgeler bulduğu filmlerin ön planda olduğu tespit edilebilecektir. Kişiden kişiye değişen beğeni kavramında, günlük sosyal yaşamda bireylerin hangi aktif roller içerisinde oldukları önem arz etmektedir. Bu yaşamsal tarza ait imgelerin izlenen sinema filmlerinde algılanması sonucunda bireyin zihninde eşleşmeler yaşanacağından kendini filmde imgelenen karakterlerle özdeşleştirme filmde kendi hayatını izleyebilme gibi hisler oluşacaktır. Bu imgesel örtüşmelerin yaşanmasını gerçekleştirebilen senaryolar akılda kalıcılığı neredeyse mutlak sinema filmlerinin üretilmesini sağlayacaktır.

Kamera ile hareketli görüntünün kaydedilmesi ve izlenmesi teknolojisidir. Günlük hayatta en çok televizyon endüstrisinde yerini bulmaktadır. Tıpkı fotoğrafta olduğu gibi herkesin ulaşabileceği ve kolaylıkla kullanabileceği el kamerası boyutuna ulaştığında, toplumsal bir anlamı oluşmuştur. Gizli kameraların, güvenlik kameralarının kullanımı insan yaşantısına imgenin farklı ve ilginç kullanımı biçimlerini sokmuştur. Canlı yayın ya da internet dilinde gerçek zamanlı görüntü aktarımı, iletişim ve imgenin paylaşımı için önemli bir adımdır(Okudan, 2003: 16).

Okudan'ın da vurguladığı iletişim çağıyla gelişen video aktarım yöntemleriyle her geçen gün çığ gibi büyüyen video paylaşım siteleri görsel düşünme konusunda oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. Özellikle son zamanlarda neredeyse hastalık haline gelmekte olan bu görsel imgelerin paylaşımı konusunda dikkatle hareket etmek gerekmektedir. Özünde ahlâk değerlerini bulundurmeyen, rastgele bir şekilde sonu düşünülmemiş yayınlanan bir görsel imgenin toplumun ruhsal yapısını olumsuz etkileyebileceği göz önünden ayrılmamalıdır. Bu ne kadar doğru bir tespit ise bunun tam tersini düşünmek de bir o kadar doğru olacaktır. Teknik imkânların bu kadar zenginleştiği bir çağda yaşamaktayken bu görsel duyuma hitap eden dünyada elimizdeki materyallerle istenilen kavramı en kısa yoldan öğretebilmemiz mümkündür. Örneğin orman sevgisini öğretmenin söz konusu olduğunu düşünelim. En kısa yoldan, hiçbir zahmet çekmeden, en yakın internet erişim kaynağına başvurarak, internet arayıcılarında ormanla ilgili videolar, doğru anahtar kelimeler kullanılarak arandığında, karşımıza içlerinden işimize yarayanı seçmemizi bekleyen, yüzün üzerinde -imge kütüphanesi olarak düşünülebilecek- video arşivi çıkacaktır. Bunların dikkatle seçilmiş

birini ya da birkaçını bir araya getirerek oluşturulacak bir eğitim öğretim materyali pekâlâ ormanla ilgili zihnimizde olması gereken kavramları canlandırmaya yetecektir.

Fotoğraf, animasyon ve sinema sanatına dair buraya kadar bahsedilenler özetlenecek olursa her üçünde de ortak tek bir nokta göze çarpmaktadır. İmgelem. Anıları dondurarak hatırlanmasını sağlayan fotoğraf; farklı karelerin ardı ardına sıralanmasıyla birden fazla anlamın duyularla algılanmasını sağlayan animasyon; tüm bunlarında ötesinde neredeyse yaşanmış bir hayatı fotoğraflık karelerle sayısal görüntü bağlamında bir araya getirerek izleyiciye sunan sinema imgelere dayalı sanat dallarıdır. Bu sanatsal değerleri olumlu yönleriyle ele alabilmek, işleyebilmek, eğitim aracı olarak kullanabilmek imgeler yoluyla kavramlar oluşturabilmek anlamında bir hayli önem taşımaktadır. Buna göre yapılacak olan en temel iş fotoğrafları, animasyonları, sinema filmlerini ya da anlam bütünlüğüne sahip olan videoları imgesel olarak değerlendirebilmektir. Bu değerlendirmeler ışığında oluşacak eğitim materyalleri ile etkili öğrenme düzeylerinde başarı elde edilebilecektir. Özellikle bu çalışmanın konusu olan okul şarkıları düşünüldüğünde her şarkının anlamsal muhteviyatı belirlenerek buna uygun fotoğraf, canlandırma(animasyon) veya filmlerden kesitler alınarak görsel düşünmeyi aktifleştirecek materyaller hazırlama yoluna gidilmelidir. Bu hazırlık aşaması sonucunda öğretimde kullanılacak olan bu imgesel materyallerin başarı kavram oluşumunda gözlenecek başarı düzeylerinde olumlu bir etkisinin olacağı beklenecektir.

2.8. İmge ve Sanat Eğitimi

Burada imgesel kavramların sanat alanında ne gibi şekillerde yer aldığı ve imgenin sanat alanında kullanımının etkilerine dair bağıntılar kurulmaya çalışılacaktır. Sanatın imge boyutunda etrafımızda varoluş düzeyleri ve bunun ile ilgili düşüncelerin sanat eğitiminde imge kullanılabilirliği üzerine bilgiler yer alacaktır. Derin bir anlamda sanat eğitimi toplumu etkileyecek en önemli unsur olarak göze batmaktadır. Sanatın müzik boyutu üzerine ağırlıklı düşünülen bu çalışma da sanatsal imgelerin müzik eğitimi boyutunda kullanılabilirliğine önem verilmiştir.

“Bugün karmaşık bir sanat dalı olarak uzun yılların eğitimini ve emeğini gerektiren müzik sanatı, sanat dalları arasında en ilkel ve en temel güdülerden kaynaklanmış olanıdır. İlk insanın doğa seslerini yansıtması, kendi sesini rüzgârın, denizin, kuşun sesine benzetmesi, ezginin doğması yolundaki ilk adımlar olmuştur(İlyasoğlu, 2009: 13)”. Bir başka deyişle söylenebilir ki insan doğasındaki ilk müzik eğilimleri tabiattaki varoluşlara dair imgelerin, insan zihninde yansımaları ve bu yansımaların taklit edilmesi üzerine başlamıştır. Bu nedenle müzik sanatının buna bağlı olarak da müzik eğitiminin imgesel olarak düşünülmesi kaçınılmaz bir hale gelmiştir.

“Besteciler yıllardan beri zaman mekân kavramlarını biçimlendirme ögesi olarak kompozisyonlarına sindirmeye ve uyguladıklarını kuramsal yazımlarla temellendirmeye çalışıyorlar. Başka deyişle müziksel zamanı mekânsallaştırma, zamanı mekânla bütünleştirme çabasıdır. Mekân, alışlagelen işlevinden soyutlanıyor, müziğin başlıca biçimlendirme öğelerinden biri oluyor. Şimdiye değin besteci yapıtını, zaman akışı içinde gelişen, başı ve sonu olan bir kompozisyon olarak ve belli bir mekânda seslendirileceğini göz önünde tutarak beste-liyordu. Örneğin iyi akustiği olan bir konser salonunda, seslendiren ve dinleyenin karşı karşıya olduğu bir mekânda. Oysa sesin tek bir yönden dinleyiciye ulaşması yetmiyor çağdaş besteciye. Stockhausen, ideal mekân olarak dinleyicinin ortada olduğu, seslerin her bir yönden gelerek dinleyiciye ulaştığı (1970'te Osaka'da 30 m. çapında bir küre içinde yan duvarlara yerleştirilen 50 hoparlörle Stockhausen'in bu tasarımı gerçekleştirilmişti)küre biçiminde bir mekân düşünüyor(İpşiroğlu, 2006:123)”

“Müzik sanatı, tarihin akışı içinde giderek düşünce ve imge gücünü uyarmış, her çağda, her kültürde kendine özgü bir üslup, o toplumun gereksiniminden doğan bir anlatım yolu bulmuştur(İlyasoğlu, 2009: 13)”. Toplumun gereksinimleri sanatın sosyal yapıya uyumlu olma eğiliminden gelebilir. Müzik sanatında da bu eğilim söz konusudur. Toplumsal imgelerin müzik sanatında etkin olarak yer aldığı tarihsel süreç

bakıldığında görülecektir. Kral'ın karşısında icra edilen müzik eseri, alt tabaka toplum seviyesinde icra edildiğinde, sergileniş biçimlerinde imgesel farklılıklar vardır. Aslında her iki icrada da eser, notalar aynıdır. Burada tek fark vardır. İcracıların toplumsal tabakalaşma sonucu oluşan farklı kültür imgelerine uyma zorunluluğudur. Eseri yorumlarken içsel olarak aynı duyguyu hisseden sanatçı sadece görsel olarak farklı bir kimliğe bürünmüştür. Saray huzurunda görkemli kıyafetlerle saray sanatı imgesini tasvir etmektedir. Ama saray dışında yine aynı icrayı gerçekleştirirken imgesel olarak toplumun kültür dereceleri neyi ifade ediyorsa o kıyafet içerisinde. Bu bağlamda, görsel imgelerin farklılaşması ancak icra edilen sanat eserinin aynı kalması düşündürücüdür. Müzik sanatında imgesel boyutların toplumsal boyutlarda bu şekilde değişimini örnekleyen bu cümlelerimle şu noktaya gelinebilir. Müzik sanatı, sanatçı tarafından icra edilirken nüans ve teknik açıdan bakıldığında aynı kalabilmektedir. Ama toplumun tüm seviyelerinde ilgi görmekteyken sergileniş düzeyinde farklı imgesel boyutlarda icra edilmektedir. Bu iki bağlantıdan çıkarılacak ana fikir şu olmalıdır. Müzik sanatının farklı imgesel tasvirlerle toplumun her seviyesine hitap edebilme gerçeğidir. Müzik sanatı, toplumsal kültür seviyelerinin imgelerini doğru bir tespitle icra edildiğinde toplum yaşamının içerisinde ki önemli yerini her zaman koruyabilir. Bu varoluş düzeyinde de toplumun sanat eğitime olumlu bir şekilde yön verebilir. Özellikle de müzik eğitimi alanında, toplumsal sanat imgeleri düzeylerinin tespitinin doğru yapıldığı takdirde, toplumun doğru imgelenecek bir müzik eğitimi alması sağlanabilir.

Sanatsal üsluplara, imgelerin etkisi açısından bakıldığında, alışlagelen bir düzen yerine, imgelerin aktif olarak kullanımı yoluyla yaratıcı bir yöntem geliştirilerek üretilmiş olan eserler, sanatsal çevrelerde daha ön planda olanlardır. Zaten sanat eğitiminde standartların üzerine çıkabilmenin yolu ussal bilgilerin göz önüne imgeler yoluyla serilerek etkili bir yöntem geliştirilmesi ile mümkündür. Bunu sağlayabilmek amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmış ve yapılan bu çalışmalar çok ses getirmiştir. İpşiroğlu bu çalışmalardan şöyle bahsetmektedir.

“Satie ile başlayan müzik dışı seslerin kompozisyona girmesi, bestecileri bilinenin, alışılmışın dışında yeni tınılar arayışına götürüyor. "Buluntu obje" resimde olduğu gibi, müzikte de biçimlendirme öğeleri arasına giriyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan toplumsal değişim sanat anlayışını ve sanatçının dünyaya bakışını değiştirdi. Bu yeni gelişmede hızla ilerleyen teknolojinin payı büyük. Özellikle zaman ve mekân kavramları yepyeni boyutlar

kazandı. Bu bağlamda resim ve müzik birbirine daha çok yaklaşmış oldu. 1945'ten sonra ortaya çıkan akımların çıkış noktaları birbirinden farklı, dahası karşıt bile olsa hemen hepsinin az çok müzikle bir bağı olduğu söylenebilir. Kimi sanatçı müziğin biçimlendirme öğelerini kullanıyor (Ackermann, E. W. Nay, Baumeister vb.); kimi nota yazısından yola çıkarak müziği görselleştiriyor (Weder, Veronesi, Strubin vb.); kimi de yapıtını tınıyla ya da gürültüyle bütünleştiriyor (Uecker, Tinguely, Mack). Bunların ötesinde, doğrudan doğruya müzikle görsel sanatları birleştirme, sanatları bilinçle bütünleştirme eğilimi intermedyer sanatın oluşmasına yol açıyor. Sınırların silindiği, sanatla yaşamın iç içe girdiği intermedyer sanat gösterilerinde rastlantı, buluntu obje, tını, gürültü, patırtı, suskunluk, konuşma, bağırma, ışık, renk, etkinlik ve edilginlik bütünleşiyor. Belli bir süre içinde gelişen bu gösteriler bittikten sonra (Beuys, Cage, Kaprovv; Paik, Young vb.) ortada hiçbir şey kalmıyor(İpşiroğlu, 2006:121)”.

"Hangi gelenekten gelirse gelsin, sanatçının görevi, duygu ve düşünce yoğunluğuyla geleceğin iletilerini duyumsamak, onları yakalamak ve yeni estetik formlara dönüştürmek olmuştur" (Stockhausen) (İpşiroğlu, 2006:124)". Bu görevin eğitsel boyutu düşünüldüğünde, müzik eğitimi alanında verilecek olan sanat eğitiminin de duygu, düşünce yoğunluğunu imgesel öğelerin eğitsel araçlar olarak etkin olarak kullanılması yoluyla sağlanabilir. Öğretilere ait kavramlar, imgesel bir yolla öğretilirken imgeleri estetik bir form içerisinde düzenlemek gereklidir.

“Sanatın hayat ve çevre ile bağlantılarını belirtmek gereklidir. Ama bunda ifrat, sanatın âli değerlerini gözden kaybettirir. Çünkü sanat biçimleri başka sanat biçimlerinden doğar. Doğaya sıkı sıkıya bağlı bir gözlemin ürünü olan biçimler bile varoluş nedenlerinden birini ancak başka biçimlerde bulur, onlarda temellenirler(Tansuğ, 1988: 17)”.

Bu bağlamda, sanat eğitiminin müziksel boyutu düşünüldüğünde, müzik eğitiminde okul şarkılarının öğretimi konusunda kullanılacak olan görsel imgelerin, gelişen teknolojik imkânlar doğrultusunda geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu şekilde teknolojik boyutta başka sanat biçimlerinin imgesel öğelerinden faydalanarak sanata ait âli değerlerin kazandırılması yolunda önemli bir bağlantı kurulmuş olacaktır.

Sanat eğitimi, sanata yenilikçi bir açıyla yaklaşıldığında daha etkili olur. Müzik eğitimindeki sanatsal değerlerin, her geçen gün ilerlemekte olan teknolojik gelişmelerden faydalanılarak daha yukarılara taşınması mümkündür. Bu anlamda, yenilikçi yaklaşımla ilgili Ersoy, “Ortaya konan her yenilik, bildiklerimize ve alıştıklarımıza ters düştüğü için, başlangıçta bozuk ve değersiz olarak nitelenir. Bununla beraber tarihi gelişim süreci içinde, hiçbir yenilik başarısızlığa uğramamıştır(Ersoy,

2002: 20)” görüşünü dile getirmiştir. Bu noktadan hareketle sanat eğitiminin en önemli kollarından birisi olan müzik eğitiminde de istenilen başarıya ulaşabilmenin yolu sürekli ileriye bakmak ve hangi alanda olursa olsun bıkmadan usanmadan yeniliklerin peşinde olmaktan geçmektedir. Geleneksel yöntemleri iyi analiz edip yeniliğe gereksinim duyulan noktaları tespit ederek bir hedefe yönelmek, yeni bakış açıları yakalamak verilen müzik eğitiminin buna paralel olarak da sanat eğitiminin kalitesini ve başarı düzeyini arttıracaktır. “Yenilik toplumların en doğal gereksinmesi olup, ileri gitmenin de birinci koşuludur. Yenilik ihtiyacı ilk önce sanatta başlar(Ersoy, 2002: 20)” diyen Ersoy’da sanatta sürekli olarak yeniliği kovalamanın gerekliliğini vurgulamıştır.

2.9. İmge ve Algı

Bu çalışmaya esas konu olan imgeler duyularımızca algılanmaktadır. Bu anlamda duyuların algıladığı imgelerin beyinde nasıl şekillendirildiğine dair bilgiler bu başlık altında toplanmıştır.

“Duyular aracılığı ile elde edilen ilk malzemeler imgelerdir. İmge önce gözde belirir. Buna retinal imge denir. Sonra bu imgelerden kimileri daha sonra hatırlanmak üzere bellek depolarına gider. Bunlar da bellek imgeleridir. Bir de canlı ya da silimsiz imgeler (eithetic image) vardır. Bunlar görüldükleri anda, oldukları gibi saklanırlar. Canlı imgeler uzun süre görüntülerini usda koruyan imgelerdir(Kırışoğlu, 2002: 174)”. Aklımızdan ne geçerse geçsin, zihnimizde canlanarak hatırlanmasına sebep olan asıl sebep, hatırlanan nesneye ait zihnimizde etkiler bırakan imgelerdir. “Kırmızı Başlıklı Kız” hikâyesini öğrenmiş bireye bu üç kelime söylendiğinde ilk olarak bunun bir masal olduğu akla gelecektir. Sorunun yöneltildiği kişide sırasıyla masalda yer alan her kişilik, her tasvir canlanmaya başlayacaktır. Tek boyutta yazım dilinde aktarılmış olan masalın zihinde canlanmasına sebep olan esas olay imgelerle bağıntılı olan algı sistemimizdir. Duyu organlarının algısına tabi olan her cisim bir imgeye sahiptir ve zihinde yer eder.

“İmgeler birleşerek algıyı oluşturur. Algı bir nesneye ilişkin geçmiş deneyimlerle elde edilen imgelerin yenileriyle birleşerek o nesnenin tanınmasıdır. Bir başka deyişle algı, bir nesnenin doğrudan duyuşal süreci izleyen ilişkilerdeki niteliklerin, özelliklerin ayrışmasıdır. Demek ki algı tek düze bir tanıma olayı değil, yaratma işleminde etkin rol oynayan seçici, ayıklayıcı bir olgudur(Kırışoğlu, 2002: 174)”.

Okul şarkılarında ki imgesel unsurların etkin olarak kullanılması yoluyla algılama düzeylerinde etkili bir artış sağlanacaktır. Gerekli uyarıları gerektiği şekilde imgeler yoluyla yapabildiğimiz taktirde imgesel algılama olayını gerçekleştirmiş oluruz. Böylelikle algılanması istenen her olgu duyuşal süreci etkileyecek ve zihinde istenen hatırlanma düzeylerini sağlamakta önemli bir adım atılmış olacaktır.

“Algılar birleşerek kavramları oluşturur. Kavramlar yaygın biçimiyle genel ve soyut olarak bilinir. Bu nedenle eşyanın niteliklerine, özelliklerine ilişkin kavramların

varlığı çoğu kez düşünülmez. Oysa sanatsal yaratmada eşyanın niteliklerinin, renk, biçim, doku, uzam (boşluk) gibi değerlerin ayrımsanması daha sonra bu değerlerle yeni bir bütünlük oluşturulması niteliksel ve somut kavramlara bağlıdır. Birçok soyut düşünceyi görsel olarak somutlaştırarak anlaşılır hale getirmeyi miyiz?(Kırıçoğlu, 2002: 174)”.

Okul şarkılarındaki kavramsal öğelerin algıların etkileşimiyle daha rahat öğretilebileceği gerçeği burada devreye girmektedir. Duyusal süreçten algılamaya algılamadan da kavramaya uzanan bu yöntem ile imgelerin zihinde bıraktığı etkileri kullanarak etkili bir eğitim öğretim metodu gerçekleştirilecektir. Soyut kavramlardan somuta dönüşecek bir kavram düzeyine erişilecek olup şarkıların öğrenilme başarı düzeylerinde de bu yolla belirli bir artış gözlemlenebilecektir.

“Duyular ve algı yolu ile elde edilen malzeme bellekte depolanır. Bellek depoları en yakından derinlere doğru giden ayrı bölgeler olarak düşünülürse hatırlama işlemi de kimi zaman çabuk kimi zaman geç, kimi zaman da hiç beklenmedik bir anda olabilir. Demek ki hatırlama, çağırma usun bir başka önemli işlevidir. Hatırlanan ussal malzeme imgelem yolu ile birleştirilip ayrıştırılarak kişiyi birtakım sonuçlara götürülür. (Kırıçoğlu, 2002: 175)”

Bu sebeple, zaten zihinde var olan imgelerin birleştirilerek hatırlama düzeylerini daha kolay bir hale getirebilmesi için duyular ve algı yoluyla elde edilerek bellekte depolanmış olan imgeleri çağırmanın en kısa yolunu tespit etmek bu noktada önem taşımaktadır. Okul şarkısında öğretilmesi planlanan amaçlar doğrultusunda doğru imgeler seçilerek doğru bir tasarım düzeninde kurgulanmalıdır. Bu doğrultuda, zihinde var olan imgelerin duyusal süreçten geçtikten sonra bu doğru kurgulama ile birlikte kavramlara dönüşmesi sağlanacaktır. Böylelikle öğretilmesi düşünülen okul şarkısındaki öz öğeler kavratılarak zihinde bir bütün halinde saklanabilecektir.

Peki, duyusal süreçlerle algılanarak kavramlara dönüşen imgeler beynimizde nasıl depolanmaktadır? Andreasen bu sorunun cevabını şöyle vermektedir:

Gözümüz görsel bir imajı kaydettiğinde, bu görüntü belirli özelliklerin algılandığı, occipital kortekse yollanır. Bu algılama da daha sonra bu algılamaları yorumlamakta uzmanlaşmış başka bir bölgeye geçirilir. Algılamının nereye geçeceği kendi doğasına ve hangi bağlamda algılandığına bağlıdır. Örneğin, algı park etmiş bir araba ya da insan yüzü gibi bir nesneyse, algıya ait bilgi occipital loblardaki görsel korteksten görsel bağlantı korteksine (fusiform girus) ve

temporal loblara iletilir. Algının anlamı nesnelere ilgili olarak burada depolanmış bilgiye göre yorumlanır. Görsel korteks ve diğer bölgeler arasındaki etkileşim, arabanın bir 911 Porsche ve yüzün Joe Amca'nın yüzü olduğunu anlamamıza olanak sağlar. (Andreasen, 2009: 68).

Bu sorunun cevabını aldıktan sonra bir başka soru daha akla gelmektedir. Beynin karmaşık yapısı içerisinde duyularımızın algılamaları nasıl bir yöntemle nasıl bir sistemle beynimize ulaşmaktadır? Bu sorunun kısa bir yanıtı da yine Andreasen'den alınan şu satırlarda belirtilmiştir.

Beyinlerimiz anne karnında oluşurken, sinir hücreleri de büyüyüp birbirleriyle bağlantıya geçer. Bunlardan bazıları refleksif ve genetik olarak belirlenmişse de, çoğu deneyimlerimizle şekillenir. Her bir nöron sinaps aracılığıyla birçok başka nöronla, çoğu zaman az çok aynı anda, "konuşarak" görevini yerine getirir. Ayrıca bu nöronların her biri birçok başka nöronla da konuşmaktadır. (Bu etkileşimin teknik adı neural urstvittir.) ... Beyindeki nöral devreler birbirini izleyecek ve modüle edecek şekilde tasarlanmıştır. Bağlantılar bazen uyarıcı, bazen de negatif ya da ketleyici sinyaller yollar. Bazı bağlantılar nöronlar arasında kısa geri denetim döngüleri yaratırken, bazılarıysa daha geniş bölgeleri kapsayan uzun döngüler oluşturur. Tüm beyni kapsayan büyük bir geri denetim döngüsü için yalnızca beş ya da altı sinaps gerektiği tahmin edilmektedir. Yani sistem yalnızca karmaşık değil, aynı zamanda fazlasıyla hızlı ve verimli çalışır (Andreasen, 2009: 72-73).

Beyin hücrelerinin, sinir sisteminin, etkin olarak sürekli çalıştığı gerçeğinin kısa bir açıklamasından sonra imge ve algı konusunda yaratıcılığa kısaca değinilmesi gerekmektedir. Fisk, “yaratıcılık sağ ya da ön beyin etkinliği ile özleştirilir; beyin bu kısmı her şeyi daha bütüncül, sezgisel ve duygusal olarak görmektedir. Buna karşın yaratıcılık en çok sol ve sağ beyin düşünceleriyle elde edilebilir; odaklanma ile büyük resmi, analiz ile öngörüü ve mantık ile duyguyu birleştirerek(Fisk, 2010: 97)” sözleriyle yaratıcı düşüncelerin beyin hangi bölümlerin de gerçekleştiğinin açıklamasını yapmıştır.

İmgelerin algılanması konusunda bu çalışmanın konusuyla ilgili en önemli duyu organı gözdür. Göz duyusunun imgeleri algılama konusundaki çalışma prensibi Crary tarafından şöyle açıklanmaktadır:

“Göz, baktığı nesnenin belirlediği belirli bir konumda hiç kıpırdamadan bir an bile duramaz, durmak da istemez. Daha çok bir tür karşıtlığa zorlanır ve aşırıya aşırıyla, vasat olanı da vasatla karşı karşıya getirir, sonra hemen karşı karşıya getirilenleri birleştirir ve ardından, gerek birbirini izleyen gerekse eşzamanlı ve aynı yere ait olan imgelerde bir bütüne yönelir(Crary, 2004: 112).

Bu bağlamda görme duyusu yoluyla algılanması istenilen kavramlara ait imgelerin eşzamanlı, belirli bir düzen içerisinde, görme duyusunun algılamasını olumsuz etkilemeyecek şekilde düzenlenmesi gerektiği fikri ortaya çıkmaktadır. Okul şarkılarında kavratılacak olan imgelerin bu kural çerçevesinde uyum içerisinde olması gerekmektedir. Böylelikle algılama düzeylerinde aksaklığa neden olacak durumlar ortadan kalkacaktır ve başarı düzeylerinde istenilen olumlu düzeylere erişilebilecektir.

Bir nesnenin imgesi, gözün arka kısmında yer alan retina ya da optik sinir üzerinde belirdiğinde, göz bu nesneyi görür; ve deneylerle, anlığın algıladığı izlenimin, görüntü kaybolduktan sonra saniyenin sekizde biri kadar daha kalıcı olduğu kanıtlanmıştır...(Crary, 2004: 118).

İnsanın: yaratmak, iletişim kurmak, öğrenmek gibi tüm temel faaliyetlerinde imgeleri bir şekilde işlemesi gerekmektedir:

- İmgeleri anlamlandırmak
- İmge üretmek
- İmgeleri paylaşmak
- İmgeleri saklamak(Okudan, 2003: 1).

Okudan'ın bu tespitlerinden yola çıkılarak düşünüldüğünde imgelerin günlük hayatta ne kadar önemli bir yer ettiği hakkında bir fikir edinilebilir. Günlük hayatımızın her anında istemli-istemli bir şekilde yer edinen imgelerin algılanma düzeylerinde yapılabilecek tüm değişimler olumlu ya da olumsuz kavram oluşumumuza bir etkiye bulunacaktır. Bu nedenle imgelerle yaşadığımız evrende onları kolaylıkla algılayıp saklamanın yolları araştırılmalıdır.

İmge anlaktır. Çok kısa bir süre içerisinde zihnimize girer. İmgenin zihnimizde algılanıp anlam kazanabilmesi ise sürece bağlıdır. İmgeler zaman içerisinde anlam kazanıp düşüncelerimizin bir parçası olmaya başlar. Bu geçen süreci kısaltabilmek için imgelerin anlamlandırılmasına, zihnimizde var olan imgelerin hatırlatılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle de ortada istenen yeni bir öğreti var ise zihinde var olan imgelerin ön belleğe çağırılarak kavramların paylaşımıyla yeni bir kavramı öğretebilmek bu anlamda önemlidir. Okul şarkılarının sözleri bu anlamda

düşünüldüğünde şarkı sözlerine ait imgelerin tespit edilerek aktif bir şekilde kullanımı kavrama düzeylerinde olumlu etkiler bırakabilecektir.

İmge ve algı konusundaki bu bilgilere dayanılarak söylenebilir ki beynin evrene açılan en büyük penceresi gözdür. Hiçbir söz gözle görülen kadar kavrama konusunda tek başına yeterli değildir. Çünkü gözün kavram tanımada sınırı yoktur. Bu nedenle görsel anlamlar-görsel imgeler başarıya ulaşma yolunda kullanıldığında, algı düzeylerindeki değişimleri olumlu bir şekilde etkileyebileceğinden, bu yolda önemli değişimlere yol açacaktır. Günümüz dünyasında, görsellikten uzak bir eğitim sistemi hiçbir zaman tam başarıya ulaştıramaz. Gözle anlamadan kavramlar ortaya net bir şekilde çıkarılamaz ya da bu çıkarımlar uzun zaman alabilir. Duyu organlarına hitap eden müzik imgelerinin ve görsel imgelerin birleşimi sonucunda kullanılacak yöntemler sayesinde okul şarkıları üzerine yeni başarı düzeyleri elde edilebilir. Müzik imgelerinin, görsel imgeler ile birlikte kullanımı öğrenme etkinliklerinin gerçekleştiği düzeyi yükseltecek, hafıza gücünün daha aktif hale getirilmesi sağlayacaktır.

“Algı, gözlerin dış dünyaya dair kaydettikleriyle sınırlandırılmaz. Bir algı edimi, asla yalıtılmış değildir; geçmişte yapılmış ve bellekte yaşayan sayılamayacak kadar çok benzer edimden oluşan bir akışın en son evresidir sadece. Keza, geçmişin ürünleriyle birlikte depolanan ve bu ürünlerle kansen şimdiye ait deneyimler, gelecekte algılanacakları da önceden koşullandırır. Bu yüzden daha geniş anlamıyla algı, zihinsel tasavvuru ve onun doğrudan duyuşal gözlemlerle olan ilişkisini de içermelidir. (Arnheim, 2009: 98)”

“Aslında bellek, şimdinin algılanması üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Fakat algılananın kendi başına bir şekli yoksa geçmişte kazanılmış hiçbir şekil, şimdi görülen bir şeye uygulanamaz. Algılanan kendine özgü bir kimlik taşımadıkça hiç kimse onu tanıyamaz. (Arnheim, 2009: 98)”

“Düzleştirici ve keskinleştirici eğilimler her ne kadar karşıt olsalar da birlikte çalışırlar. Görsel kavrayışı aydınlatıp yoğunlaştırırlar. Bellekteki imgeyi basitleştirip, ona ayırıcı özelliğini verirler. Bellekteki hiçbir iz kendi haline bırakılmaması, bu süreci daha da güçlendirir, fakat bir yandan da güçleştirir. Her iz, diğer izler tarafından sürekli etkilenmeye açık hale gelir. Böylece, aynı fiziksel nesneyle tekrarlanan deneyimler, bellekte var olan izleri pekiştirmekle kalmayan, aynı zamanda onları bitimsiz bir değişime maruz bırakan yeni izler üretir; tıpkı bir sanatçının stüdyosunda tuttuğu bir yapıtını değiştirmeyi yıllarca sürdürmesinde olduğu gibi. Belli bir kişiye ait imgemiz, onu keskinleştiren, kuvvetlendiren ve değiştiren bir sürü görünüş ve durumun tipik örneğidir. Bellekte birbirine benzeyen izler birbirleriyle temas ederek birbirlerini güçlendirecek veya zayıflatacak ya da birbirlerinin yerini değiştirecektir. Kurt

Lewin'in terimleriyle söylersek: Bellek, algıdan çok daha akışkan bir ortamdır, çünkü gerçekliğin denetimlerinden bir hayli uzaktadır. (Arnheim, 2009: 101-102)''.

Sonuçta, nesnenin bütününi kaplayan ya da sadece fragmanları hatırlayan, kimi kesin ve yalın, kimiye yakalanması ve kavranması zor görsel kavramlarla dolu bir depo ortaya çıkmaktadır. Bazı şeylerin imgeleri, katı biçimde stereotipleşir, diğerleriye çeşitlenme bakımından zengindir; kimi şeylere dair, bazı bireylerin cepheden ya da profilden görünüşleri gibi, tek bir birleşik kavram halinde kaynaşmaya yanaşmayan çeşitli imgelere sahip olabiliriz. Bu imgeleri birbirine bağlayan çeşit çeşit bağlantı vardır. Bir insanın belleğinin toplam içeriğine, birleşmiş bir bütün demek zordur, buna karşın bu toplam içerik, küçük ya da büyük çaplı örgütlü öbekleri, basitlik sayesinde bir arada tutulan kavram ailelerini, her türden çağrışımı, uzamsal ortamları ve zaman dizilerini yaratan coğrafi ve tarihsel bağlamları kapsar. Sayılamayacak kadar çok düşünme işlemi bu biçim örüntülerini oluşturmuştur ve oluşturmaya devam etmektedir(Arnheim, 2009: 102)''.

Bellekteki imgeler, algıyı teşhis etmeye, yorumlamaya ve bütünle-meye hizmet eder. Tümüyle algısal bir imgeyi -böyle bir şey varsa şayet-belleğin tamamladığı bir imgeden ya da doğrudan algılanmamış, aksine tümüyle bellek tortularından sağlanmış bir imgeden ayıran kesin bir sınır yoktur. Bu yüzden burada önce, eksik bir uyarının, belleğe, yani geçmiş deneyimlere başvurmak zorunda kalınmaksızın algısal olarak tamamlandığı birkaç örnek vermek yararlı olabilir. Retinal izdüşümü gözün kör noktasından geçecek şekilde yerleştirilmiş bir kalem, kesintisiz olarak görünecektir. Keza, beynin hasar görmesi nedeniyle görüş alanının belli bölgelerinin görülememesi durumunda {hemianopsia), kör bölgenin yan yarıya gizlediği bir daire tam olarak görünecektir. Bir anlığına ya da zayıf ışıkta gözlemcilerle teşhir edilen eksik bir daire de böyle görünecektir. Boşlukların fiili algılamada doldurulmuş olmalarından dolayı Michotte bu örneklerle, "modal tamamlayıcılar" adını vermiştir. Bu türden tamamlamalara, algısal sürecin doğasında bulunan, basit yapı yönündeki eğilim neden olmaktadır muhtemelen(Arnheim, 2009:102)''.

“Bir nesnenin saklı arka tarafının, görülebilir parçanın şekline uygun olarak tamamlandığını gördüğümüzde, bu etki o kadar baskıcı değildir. Görülebilir olanın sınırlarının ötesine geçen devam ettirme, hakikaten algısaldır, ama devam ettirilen parçanın gerçek doğası belirsiz kalır. (Arnheim, 2009: 105)''.

“Görsel algı, görsel dünyanın küçük bir parçasına ya da şu anda görülen tüm nesnelerin konumlandıkları uzamın görsel çerçevesine gönderme yapabilir. Bu algısal inceleme sonucunda ortaya çıkan dünya doğrudan verili değildir. Bu dünyanın kimi veçheleri hızla, kimileri ise yavaşça inşa edilir; ama hepsi de, sürekli teyit edilmeye, yeniden değerlendirilmeye, değiştirilmeye, tamamlanmaya, düzeltilmeye ve anlayışın derinleştirilmesine tâbi olacaktır. (Arnheim, 2009: 29-30).

Belli bir duyuusal alandaki zekice davranış, o ortamdaki verilerin anlaşılabilirliğine bağlıdır. Verilerin, zengin bir nitelik çeşitliliği sunması gerekir, ama bu yetmez. Bütün duyuların zengin bir nitelik çeşitliliği sunduğu söylenebilir; fakat bu nitelikler, belli şekil sistemleri halinde düzenlenemiyorlarsa, zekâyâ yeterince hareket gücü kazandırmazlar. Örneğin koku ve tat alma duyulan nüans bakımından zengin olsalar da, bütün bu zenginlik, -en azından insan zihni açısından-sadece çok basit bir düzen yaratır. Bu yüzden kişi, koku ve tatlara kendini kaptırabildiği halde, bunlarla pek düşünemez. Görme ve işitme duyuları söz konusu olduğunda ise şekiller, renkler, hareketler ve sesler uzam ve zaman bakımından belirli ve oldukça karmaşık bir örgütlenmeye açıktırlar. (Arnheim, 2009: 33).

İşitilebilir sesler evrenindeyse, sistemin tamamındaki çeşitli boyutlarla ilişkili olarak, her tona, kesin bir yer ve işlev verilebilir. Bu yüzden müzik, insan zekâsının en güçlü çıkış yollarından biridir. Geldim en yüksek düzeydeki düşünme müzik alanında gerçekleşse de, müzik, kendi evreni içinde ve bu evrene dair düşünmektedir. Diğer duyuların yardımı olmadan müzik, insan varoluşunun fiziksel dünyasına ancak dolaylı olarak göndermede bulunabilir, hatta pek bulunamaz. Bunun nedeni, fiziksel dünya hakkındaki işitilebilir enformasyonun hayli sınırlı olmasıdır. Fiziksel dünyaya dair işitilebilir enformasyon, bir kuş hakkında, şarkısının dışında bir şey vermez bize. Şeylerin çıkardığı gürültüyle sınırlıdır. Bu gürültüler arasında dilin sesleri de vardır, ama bu sesler sadece diğer duyuusal verilere gönderme yaparak anlam kazanır. Dolayısıyla müzik kendi başına, dünya hakkında düşünmek değildir pek. Görmenin büyük meziyeti ise, yalnızca son derece açık seçik bir iletim ortamı olmasından kaynaklanmaz, bunun yanı sıra görme evreni, dış dünyanın nesnelere ve olayları hakkında bitip tükenmez zenginlikte enformasyon da sağlar, işte bu yüzden görme, düşünmenin temel ortamıdır. (Arnheim, 2009: 33-34).

Duyuların işleyişini gerektiği gibi yorumlayabilmek için, duyuların, sırf bilme yetisi araçları olarak oluşmadıkları, aksine hayatta kalmayı sağlayan biyolojik destekler olarak yavaş yavaş geliştikleri unutulmamalıdır. Duyular daha en baştan çevrelerindeki, hayatın güçlenerek sürdürülmesi ile engellenmesi arasındaki farkı belirleyen özelliklere yönelmiş ve yoğunlaşmışlardır. Bu da algının, amaçlı ve seçici olduğu anlamına geliyor. (Arnheim, 2009: 35).

Artık biliyoruz ki, gözün aldığı şey, nesnenin bir parçası değil, nesnenin bir muadilidir. İzdüşümsel imgenin büyüklüğü, fiziksel nesnenin gözden uzaklığına bağlıdır. Bu yüzden gözlemci, uygun mesafeyi seçerek imgeyi, amacının gerektirdiği kadar büyütebilir ya da küçültebilir. Rahatça görünebilir olması için görüş alanının ilgili kısmının, ayrıntılı şekilde fark edilebilecek kadar büyük ve alana uyacak kadar da küçük olması gerekir. Ayrıca kritik bölgenin büyüklüğü, çevresinin ne kadarının görüş alanı içine dâhil edileceğini de belirler. Bölge ne kadar küçükse, çevre o kadar fazla görünecektir, yani bağlam içinde daha fazla nesne görünecektir. Nesnenin büyüklüğü arttıkça bağlamı da görüş alanından çıkacaktır. (Arnheim, 2009: 43).

“Kavram oluşturmanın başlangıcı, şeklin algılanmasında yatar. Retinaya yansıyan optik imge, fiziksel karşılığının mekanik açıdan eksiksiz bir kayıttır; fakat bu imgeye tekabül eden görsel algı-verisi böyle bir kayıt değildir. Şeklin algılanması,

uyarıcı malzemede bulunan ya da bu malzemeye yüklenen yapısal özelliklerin kavranmasıdır. (Arnheim, 2009: 43-44)”.

“Bir algısal örüntü, ne denli örgütlü ise ve çevresinden ne denli açıkça farklılaşıyorsa, kolaylıkla tanınma şansı da o denli artar. Burada yine biyolojik kontrol düğmelerini örnek gösterebiliriz. Biyolojik kontrol düğmeleri, çoğunlukla basit ve farklı renkler, şekiller ya da hareketlerdir ve hayvanların içgüdüsel tepkileri, evrim süreciyle gelişmiş bu işaretlerin açıkça teşhis edilmeleri üzerine kurulmuştur. O halde teşhis etme, teşhis edilebilir bir örüntüyü gerektirir. Bir şey, kesin biçimde tanımlanmış karakteri sayesinde ayırt edilmedikçe, bilinen, beklenen ya da tepki gösterilecek bir şey olarak fark edilemez. (Arnheim, 2009: 45)”.

“Şekillerin algılanması konusunda son dönemde yapılan tartışmalar, şu inanişe yol açabilir: Şekilleri algılamanın açıklanması açısından en önemli nokta, bunun hazırlıksız, kendiliğinden mi ortaya çıktığı yoksa tedrici bir öğrenme süreci sayesinde mi mümkün kılındığı sorusunun yanıtlanmasıdır. Aslında asıl sorun bu değil, çünkü burada tanımlanan bilişsel sürecin hızlı ya da yavaş olması, sürecin doğası bakımından önem taşımaz. Çoğu organik kazanım, bir öğrenme ve biyolojik olgunlaşma evresinden geçer. (Arnheim, 2009: 46)”.

2.10. İmge – Öğrenme

Bireyin davranış kazanımları öğrenme yoluyla sağlanır. Bu öğrenmenin uyum içerisinde gerçekleşebilmesi için yöntemler geliştirilmektedir. Çevresiyle etkileşim içerisinde olan birey çevresindeki imgesel unsurları algılama yoluyla öğrenme sürecini tamamlar.

*“Yetişkin davranışlarının hemen hemen tümü öğrenme yoluyla kazanılmıştır. Öğrenme bir uyum sürecidir. İnsan davranışlarının ana teması olan uyum çabasının belli bir genel yönü vardır. Bu yön dinamik bir varlık olan insanın, çevresiyle etkileşimlerinin sonucu olan bir takım değişiklikler geçirerek kendini **"Biy-Psiko-Sosyal bir varlık"** olarak gerçekleştirme doğrultusundadır(Kılıç, 2007: 154)”.*

Bu gerçekleştirme sürecinde insan öğrenme yetilerini kullanırken duyularını kullanır. Duyular yoluyla algılanan kavramları zihinde şekillendirmesinde imgelerin önemli bir yeri vardır. Algılanan nesnelere ait imgelerin zihnimizdeki uyarımları yoluyla kavramlar oluşmaktadır. “Öğrenmeyi, insan organizmasının biyolojik yapısı çerçevesinde açıklamaya çalışma girişimleri modern psikolojinin başlangıcına kadar dayanır. Günümüzde de nörofizyolojik yaklaşımlar güncelliğini sürdürmektedir. İnsan beyni bir bakıma hâlâ bir kara kutudur ve sırlarını kısmen korumaktadır(Kılıç, 2007: 159)”.

“Bir insanın yaşamını sürdürebilmesi için çevresiyle sürekli olarak ilişki içinde bulunması ve organizmanın alt sistemleri arasındaki etkileşimlerin sürmesi gerekir ki, bunu sağlayan bütünleştirici sistemlerin en önemlisi sinir sistemidir(Kılıç, 2007: 159)”. Sinir sisteminin görevlerini Kılıç şöyle açıklamıştır:

1.Vücudu oluşturan organların uyumlu bir şekilde ve ihtiyaca göre çalışmalarını sağlar. Örneğin; kaslarımızı çalışmaya yöneltten iş ya da hareketler, sinir sisteminden doğan uyarılar sayesinde olur. Ayrıca, çalışan kaslara daha bol oksijen, daha bol glikoz gönderilmesi gerekir. Bu amaçla sinir sistemi, kalbi, akciğerleri daha sık çalışmaya yöneltir.

2.Varlığımızın dış ortamlarla olan ilişkilerini düzenler. Böylece İhtiyaçlarımızın karşılanmasına, varlığımızın zararlı etkilerden korunabilmesine olanak sağlar. Bu sayede bize yararlı olanları tanıma, onlardan yararlanma olanağı buluruz. Bizim için tehlikeli olan durumları fark eder, bunlardan korunmaya yönelebiliriz(Kılıç, 2007: 160)”.

Bu fark edilmişlere olanak sağlayan sinir sistemimiz ile etrafımızda var olan her şeyi algılayarak zihnimizde şekillendirilmesi sağlanmaktadır. Algılanan ve öğrenimi

sağlanan olgular konusunda sinir sistemimiz aktif olarak çalışmaktadır. Öğrenilen bilgilerin depolandığı sinir sistemimizin en önemli parçası ise beyindir. Beynimizin hafıza deposu olarak önemli bir işlevinden başka, “beyin zekânın, bilincin (şuurun), algının (idrakin), iradenin merkezidir. Ayrıca, istemli ve istemsiz (iradeli ve iradesiz) motor hareketlerin yapılmasını sağlar. Konuşma ve düşünme gibi karışık olayları idare eder. Duyu organlarından gelen uyarıcıları anlamlaştırır ve duygu haline getirir(Kılıç, 2007: 163)”.

Duygu halinde depolanan bilgilerin bilgiye dönüşme süreci oldukça önemlidir. Öğrenilmesi istenilen bilgileri anlamlı bir öğrenme yöntemiyle duylara hitap ederek etkili bir algılama yoluyla işlenmesi gerekmektedir. Her öğretiye ait olan bilginin temelde düşünüldüğünde zihinde oluşturulabilmesi için algı yaratıcı bir özelliği bulunmaktadır. Bu özellik şimdiye kadar gelinen noktada netleştirilerek imge olarak adlandırılmıştır. Sözel-Sayısal, Görsel-İşitsel duylar yoluyla her türlü bilginin zihnimize yansması imge olarak adlandırılmaktadır. Bu anlamda öğrenme konusunda imgeleri etkin olarak kullanabilmenin yolları araştırılmalıdır. İmgeleri bir tarafta tutarak ilk olarak öğrenmeyi etkileyen faktörleri incelemekle işe başlanabilir. “Bunlar öğrenenle, öğrenme yöntemleriyle, öğrenilecek malzemenin türü ve öğrenme ortamıyla ilgili etkenlerdir(Kılıç, 2007: 165)”.

Kılıç, öğrenmeyi etkileyen başlıca faktörleri şöyle sıralamıştır:

- *Öğrenmede, doğuştan getirilen özelliklerin önemi yadsınamaz, ancak sonradan kazanılanlar yani çevresel etkenler de göz ardı edilmemelidir. Örneğin bireyin merkezi sinir sisteminin normal bir yapıda olması kadar bu yapıyı etkileyici çevresel uyarıcılara da gereksinim vardır.*
- *Öğrenmek, düşünmek, beste yapmak vb. gibi karmaşık bilişsel, devinsel ve duyuşsal davranışların tümü beyin işlevinin birer ürünüdür.*
- *Beyin, iki yarım küreden ve dört lobdan oluşur. Frontal lob, temporal lob, parietal lob ve oksipital lobların her biri insanlarda duygu, düşünce ve eylemin oluşmasında duyum ve algılama merkezleri olarak faaliyet gösterir.*
- *İnsanlarda gerek beyindeki sinir hücreleri ve kapasitesi, gerekse duyu organlarının yapısı ve işleyişi açısından bireysel farklılıklar vardır. Bunlar genetik özelliklerden kaynaklanabileceği gibi çevresel-etkenlerin sonucu ortaya çıkmış olabilir. Öğrenmenin doğasını kalıtım ve çevresel faktörler etkileşim içinde oluşturur(Kılıç, 2007: 176).*

Öğrenen bireyin, tüm bu maddeler doğrultusunda sağlıklı bir sinir sistemine, çevresel faktörlerin en mükemmel seviyede olduğuna, kalıtsal olarak herhangi bir eksiklik de olmadığı düşünüldüğünde öğrenme düzeylerinde yüksek beklentiler içerisinde olunacaktır. Geriye kalan tek önemli faktör vardır. O da öğrenmeyi gerçekleştirecek öğretim teknikleridir. Yüksek öğrenme düzeyine ait beklentiler ancak hedeflenen düzeye ilişkin yöntemler ve araçlarla gerçekleştirilebilir. Bu çalışmada okul şarkılarının öğrenme düzeylerindeki başarı düzeylerini artırabilmek amacıyla imgelerin kullanımı yoluyla görsel bir eğitim aracı modeli kullanılmaktadır. Bu yolla okul şarkılarındaki kavranılması istenen her öge, imgesel olarak temsil edilerek ya da imgesel olarak hatırlatılarak zihinde aktif bir öğrenme süreci oluşturması hedeflenmektedir. Bu anlamda imgeler okul şarkılarının öğretiminde, şekilsel boyutta ele alınarak zihinde kavramsal bir yapıya dönüşecektir.

“Şekil, algılama sırasında göze ilk olarak çarpan nesnedir. Zemin ise, görülen şeklin arka planındaki alandır. Görsel alanda şekil, zeminden daha yakındır ve bir biçimi vardır; zemin ise tanımlanması zor bir madde izlenimi verir. Şekil zemine göre daha etkilidir ve daha iyi anımsanır(Ünver, 2007: 355)”. Bu anlamda şekil olarak ifadelendirmek istenen her olgu imgenin kendisidir. İmgeyi ifade eden sözlük anlamlarından birisi de ‘şekil’ olarak düşünülebilir. Zihinde şekillendirilmek istenen düşünceler, uygun bir zemin üzerinde, sanal ya da gerçek dünyada iki ya da üç boyutlu biçimlerde, öğrenme hedeflerine uygun olarak sıralanabilir. Zeminin uygunluğu şeklin anlamını kapatmadan şeklin kendini ifadelendirmesini engellemeyecek biçimde düşünülmelidir. Aksi halde öğrenilecek imgesellerin önü kapanarak etkili öğrenmeyi başarabilmek zor bir hal alabilir. Daha iyi bir anımsama yapabilmek için zemin ve şekil arasında renk kavramına göre bir uyum bulunmalıdır. Siyah bir zeminde koyu mavi, koyu kahve tonlarda bir şeklin ya da sözcüğün ifadelendirilmesi algılamada zorluklara neden olacaktır. Bunun yerine siyah zemin üzerinde yapılacak olan imgelemelerde beyaz, kırmızı, sarı gibi betimlemeyi kolaylaştırıcı renkler tercih edilebilir. Bu yolla öğrenmeyi güçleştirecek bir etmen de öğrenme sürecinde gözlenmeyecektir. Öğretilecek nesnelerin hangi zeminde öğretileceğine dair önemli bir nokta daha vardır. Burada zemin kelimesi ile kastedilen öğrenme ortamı imgelerin algıya sunulacağı öğrenme aracı olarak düşünülmelidir. Okul şarkıları bağlamında düşünüldüğünde bu zemin, kimi zaman sözleri canlandıran tek bir fotoğraf, kimi zaman karikatürlerle şarkıda ki olayı anlatan bir süreci izleyen bir animasyon(canlandırma) kimi zamanda şarkıyı ifade eden

görüntüleri içeren bir video filmi olabilir. Okul şarkılarında ölçme aracı olarak kullanılacak olan bu öğretim materyallerinin özenle uygun bir teknikle öğrencilerin akıl seviyelerine uygun bir şekilde hazırlanması önem taşımaktadır. Bu teknikte materyal hazırlarken teknolojinin imkânlarını el altında tutmak gereklidir. İyi düşünülerek şarkıların sözlerini tam olarak betimleyecek şekilde oluşturulacak bir ‘imge kütüphanesi’ ile ilk adım atılacaktır. Bu imge kütüphanesi içerisinde iki temel unsur dikkate alınmalıdır. Bunlardan birincisi görsel imgelerdir. Görsel imgeler arasında şarkıların konusuna ilişkin resimler, çizimler, fotoğraflar, videolar, canlandırmalar olmalıdır. İkinci imgesel kütüphane ise, işitsel imgelerden oluşacak bir ses kütüphanesidir. Oluşturulacak olan bu ses kütüphanesinde şarkıların müziksel yapısını çok sesli biçimlerde ifadelendirildiği notalar, bu notaların çeşitli çalgı ve seslerle çok öğretici bir dokuda işlenmesine olanak sağlayacak stüdyo-ses kayıt yazılımları bulunmalıdır. Ayrıca görselliği destekleyecek olan şarkı sözlerinin daha etkili betimlenebilmesi içinde çeşitli dikkat çekici yazım fontları bu kütüphaneler içerisinde yer almalıdır. Özellikle okul şarkıları, hitap ettiği hedef kitle açısından düşünüldüğünde, konularına uygun bir şekilde imgelerle dikkat çekiciliği üst düzeyde hazırlandığı takdirde öğrenme hedeflerine daha fazla yaklaşılabilecektir. Tek düze gelenekçi bir yöntem ile dikkatin toplanması günümüz dünyasında mümkün görünmemektedir.

Bilgi insan zihninde işlenerek öğrenilir. Bilginin öğrenilmesini araştıran kuramlardan biri olan ‘bilgiyi işleme kuramı’nın imgesel algılamanın öğrenme düzeyi ile ilgili bölümlerinden kısaca bahsetmek gerekmektedir. Bu anlamda zihnimizde duysal kayıt, kısa süreli bellek ve uzun süreli bellek konularında Sübaşı’nın(2007) fikirlerine başvurulmuştur.

“Öğrenmeyi bilişsel açıdan inceleyen kuramlardan biri olan bilgiyi işleme kuramı, insan öğrenmesinde öğrenme sürecini bilgisayara benzetmektedir. İnsan zihni bilgiyi alır, işler, biçim ve içeriğini değiştirir, depolar, gerektiği zaman geri getirir ve tepkiler üretir. Bir başka deyişle, süreç bilgiyi bir araya getirir, kodlar, bilgiyi korur ya da depolar ve gerektiği zaman geri getirir. Tüm süreç bilgisayarda "program", bireylerde ise "yürütücü kontrol" tarafından denetlenmektedir (Sübaşı, 2007: 369)”.

“Çevreden gelen uyarıcılar duyu organları yolu ile duyuşsal kayıda gelirler. Duyusal kayıdın yetikliği çok geniş olmasına karşın bilginin kalış süresi çok kısadır. Ancak dikkat ve algı süreçleri ile bu bilginin bir kısmı alınır ve kısa süreli belleğe gönderilir(Sübaşı, 2007: 372)”.

“Duyusal kayıttan dikkat ve algı süreçleri sonunda ayrılan bilgi, sistemin ikinci ögesi olan kısa süreli belleğe geçer(Sübaşı, 2007: 373)”.

“Kısa süreli belleğe bilgi, duyuşsal kayıt ve uzun süreli bellekten gelir. Genellikle her ikisi aynı anda olur. Örneğin; birey bir kuş ile karşılaştığında, kuşun imgesi kısa süreli belleğe geçer, aynı anda uzun süreli bellekten kuşlara ilişkin bilgi araştırılır ve kuşun hangi tür olduğu belirlenir. Kısaca, tanımlama aynı anda gelir, çünkü kuşa ilişkin tüm bilgiler uzun süreli bellekte depolanmıştır(Sübaşı, 2007: 373)”.

“Kısa süreli belleğin iki yaşamsal işlevi vardır. Birincisi, bilgiyi kısa süre için de olsa depolamaktır, ikinci önemli işlevi de, zihinsel işlemlerin yapılmasıdır. Bu-nedenle çalışan bellek olarak da adlandırılır(Sübaşı, 2007: 373)”.

“Uzun Süreli Bellek: Bilgiyi işleme modelinde bilgiyi, özellikle iyi öğrenilmiş bilgiyi, uzun süre saklayan kısmına uzun süreli bellek adı verilmektedir(Sübaşı, 2007: 374)”.

“Uzun süreli bellekte birçok farklı bilgi bulunur. Görsel imgeler, duygular, tatlar, sesler, kokular, sorun çözmek için stratejiler, dili anlamaya yarayan kurallar, olaylar, çocuklukta geçirilen deneyimler gibi(Sübaşı, 2007: 374)”.

“Görsel ve sözel kodlamanın karmaşık ağlar şeklinde bulunduğu anlamsal bellekte, görsel kodlar imgesel biçimde bulunur, imgeler, olay ya da bir objenin bilişsel bir resmidir. İmgelerin kullanımı üzerine yapılan araştırmalar imgelerin çok sayıda farklı tip materyalleri anımsamayı artırmada anlamlı olduğuna işaret etmektedir(Sübaşı, 2007: 375-376)”.

İmgelerin temel dayanak noktası olan ‘algı’nın tanımı Sübaşı(2007) tarafından şöyle anlatılmaktadır:

“Duyusal bilginin yorumlanması ya da anlamlandırılması işlemidir. Bir uyarının anlamlandırılabilmesi için öncelikle bireyin, o uyarı ile ilgili bilgilerinin olması gerekir. Eğer birey karşılaştığı uyarı ile ilişkin hiçbir bilgiye

sahip değilse, uyarıcıya anlam vermesi olanaksızdır. Algı büyük ölçüde geçmiş yaşantılara dayalıdır(Sübaşı, 2007: 378)”.

“Bellek destekleyici İpuçları (Mnemonic Devices); örgütlenme ve eklemleme etkili kodlama stratejileridir. Ancak tüm bilgiler bu stratejileri kullanmaya uygun olmayabilir. Örneğin; bilgi tek ya da yenidir, böylece eklemleme yapılamayabilir. Böyle durumlarda bilgiyi uzun süreli belleğe yerleştirmek için bellek destekleyici ipuçları kullanılır.

Bellek destekleyici ipuçları, içerikle doğal olarak var olmayan ilişkileri kurarak kodlamaya yardımcı olurlar. Bir başka deyişle, doğal bağlantının var olmadığı durumlarda, çağrışımlar oluşturarak bağlantı yaratırlar.

Bellek destekleyici ipuçları iki biçimde sınıflandırılır. Birincisi, imgeler kullanmak, ikincisi ise sözel sembollerdir. İmgelerin kullanıldığı bellek destekleyici ipuçlarında bilgi, bilişsel resimler içine kodlanır. Sözel semboller kullanmada ise yeni bilgi ile daha anlamlı sözel yapılar arasında bağlar oluşturulur.

Yerleşim (loci) yöntemi; doğru sırayla bir listeyi hatırlamak için iyi bilinen fiziksel çevrenin bölümleri, anımsanmak istenen listedeki öğelerle birleştirilerek imgeler oluşturulur.

Aski-sözcük (The pegword) yöntemi; düzenli bir listeyi anımsamak için imge oluşturulan bir başka bellek destekleyici ipuçları yöntemidir(Sübaşı, 2007: 382)”.

“Kısa süreli bellekteki bilgi işlenerek uzun süreli belleğe transfer edilmediği zaman bir daha geri gelmeyecek şekilde kaybolmaktadır. Tekrar ve anlamlandırma süreçleri ile kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe geçen bilgi, orada depolanır. Böylece bilgiler uzun süreli bellekte pasif duruma geçerler. Uzun süreli bellekten bilginin geri getirilmesi istendiği zaman aranıp bulunur ve kısa süreli belleğe çağrılarak aktif hale getirilir(Sübaşı, 2007: 384)”.

2.11. İmge - Anlama

“Bir imge, yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görünümüdür (Berger, 1995: 9)”. Yeniden üretilmiş olan bir imge kavram oluşturmak için üretilmiştir. Birey kavramları algılayabildiği düzeyde anlam oluşturur. Bu bağlamda imgelerin anlam oluşturmadaki önemi büyüktür.

“Resimde, tüm öğeler aynı anda bir arada görülebilecek biçimde karşımızdadır(Berger, 1995: 26)”. Resimde görünen öğelerin her biri kendi imgesel yapısına sahiptir. Her bir imge ayrı bir anlam ifade etmektedir. Böyleyken imgelerin ayrı anlamlarının bir araya gelerek bir bütün oluşturması söz konusudur. Bu doğrultuda herhangi bir konuda anlam oluşturmak istediğimizde en basit haliyle resim halindeki bir imgeler topluluğundan faydalanabilmek mümkün görünmektedir. İmgelerin zihnimizde canlandığı ifadelerin şekillenmesiyle anlam oluşumu sağlanmaktadır.

“Eklenen sözün imgeyi nasıl değiştirdiğini açıklayabilmek güç. Artık imge, sözü aydınlatıyor(Berger, 1995: 28)”. İmge zaten kendini ifade edebilmekteyken imgeyi sözel nitelikte desteklemek aslında sözünde imge tarafından desteklenmesi anlamına da gelmektedir. Bu etkileşim sonucunda iki yönlü bir anlam oluşarak zihinde oluşan kavramların kalıcılık düzeylerinde olumlu gelişmeler sağlanacaktır.

“Resimde yapısal bütünlük imgenin güçlü olmasını sağlar(Berger, 1995: 13)”. Anlam oluşturmak üzere imgeler kullanılırken önemli olan imgelerin birleşiminden oluşacak olan resimde anlamlı bir bütünlük olmasıdır. Öğretilecek kavramın karmaşık bir yapıda olduğunu varsaydığımızda karmaşayı daha karmaşık bir örgüde anlamlandırmaya çalışmak işi içinden çıkılması zor bir hale getirebilir.

“Her imgede bir görme biçimi yatsa da bir imgeyi algılayışımız ya da değerlendirişimiz aynı zamanda görme biçimimize de bağlıdır. İmgeler başlangıçta orada bulunmayan şeyleri gözde canlandırmak amacıyla yapılmıştır. Zamanla imgenin canlandığı şeylerden daha kalıcı olduğu anlaşıldı(Berger, 1995: 10)”.

Öyleyse bu anlam arayışında yapılması gereken imgelerin canlandığı kavramların kalıcı hale gelebilmesi için, algıyı etkileyecek düzeyde imgeler

seçebilmektedir. Bu şekilde bir yöntem izlendiği takdirde zihinde canlanacak olan anlam bir bütünlüğe sahip olacaktır.

“İnsanın toplum içinde iletişim kurmak için geliştirdiği dilsel ve dil dışı göstergelerin farklılığını herkes biliyor. Göstergelerden ayrışik bir yaşamınız olmayacağına göre, her dununda bu göstergeleri anlamlandırmak durumundayız. Göstergeleri anlamlandırmak için farklı yöntem ve kuramlardan yararlanılabilir. (Günay, 2008: 28)”.

Ancak hangi kuram çerçevesinde çalışılırsa çalışılsın tek bir ortak nokta olmalıdır. O da öğretilecek kavrama uygun yöntemde çalışabilmek ve kavram oluşumunda geçirilecek süreyi kısaltarak daha kısa süreler içerisinde anlam oluşturabilmektir.

İmgelerin anlamsal öğrenme düzeylerine etkileri ile ilgili yapılan araştırmalarda, imgelerin en çok Anlamlı Öğrenme Kuramı'na yönelik olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Bu bağlamda imgelerin anlamlı öğrenme kuramında ne gibi etkileri olabileceğinin tespiti amacıyla burada anlamlı öğrenme kuramıyla ilgili kısa bilgiler yer almaktadır.

“Anlamlı öğrenme kısaca anlatılacak olursa;

- *Bilginin oluşturulması, anlamlandırılmasıdır tekrar üretim değildir.*
- *Karşılıklı etkileşim vardır, asla tekil ya da tek yönlü değildir.*
- *Beraber çalışma vardır, yarışma değildir.*
- *Açık açık sergilemektir, tekrar değildir*
- *Yansıtıcıdır, gerçek hayatın kendisini yansıtır, açıklamalar ile gerçek hayatın tarifi değildir(Kurt, 2006: 30)”*.

“Yapıcı yaklaşıma göre öğrenme, bireyin dış çevreden aldığı olgu, olay ya da kavramları kendi dünyasında (beynindeki zihinsel işlemler sonucu) anlamlandırması olayıdır. Anlamlı öğrenme yapılandırma ve anlamlandırma olayında neler yapıldığı ile ilgilenir”(Kurt, 2006: 21)”.

“Anlamlı öğrenmedeki ön koşul, öğrenciye öğretilecek konuyla ilgili ön bilgilerin kazandırılmasıdır. Anlamlı öğrenmenin başlatılabilmesi için temelde şu üç hususun yerine getirilmesi gerekmektedir:

- 1- *Öğrenilecek bilgiler kendi içinde bir bütünlük ve anlamlılık taşımalıdır.*
- 2- *Anlamlı öğrenme için öğrencide, olumlu yönde bir hazırlığın olması gerekmektedir.*

3- Öğrenci öğrenmeye istekli ve onu gerçekleştirmeye kararlı olmalıdır(Kurt, 2006: 23)''.

''Anlamalı Öğrenmenin Gerçekleşmesi İçin;

1- Organize edici bilgiler kullanılmalı

a) Derste kullanılacak önemli kavramların tanımları verilmeli

b) Derste geçen genellemeler ve ilkeler önceden verilmeli

c) Konunun ana hatları verilmeli ve öğrencilerin görebileceği bir yere yazılmalı.

2-Anlatımda bol ve değişik örnekler kullanılmalı

3-Anlatılanlar resim, şema, grafik gibi belirginleştirici araçlarla desteklenmeli

4-Kavramlar ve ilkeler arasında benzerlikler ve farklılıklar üzerinde önemle durulmalıdır.

5-Öğrenciye verilen bilgiler organize edilmiş bir bütünlük içerisinde verilmelidir. Bu bütünlük bozulursa öğrenci parçaları arayıp bulma ve bunları tekrar oluşturmada zorluk çekebilir. Ya da yanlış birleştirebilir.

6-Ezber teşvik edilmemeli, öğrencilerin kendi tanımlarını yapmaları istenmelidir(Kurt, 2006: 30-31)''.

2.12. İmge ve Müzik Teknolojisinin Müzik Eğitiminde Kullanımı

Kişisel bilgisayarlar, kullanılabilirliklerini, ekran görüntüsü ile kazanmışlardır. İmge işleme yazılımları ile gerçek görüntüler dijital ortamda saklanabilir, manipüle edilebilir ya da hayali görüntüler oluşturulabilir(Okudan, 2003: 16).

Müzik bilimi de son yıllarda gelişen teknoloji ile birlikte çağ atlamıştır. Başlı başına bir bilim dalı haline gelen “Müzik Teknolojisi” alanında yapılan çalışmalar her geçen gün artmaktadır. Sanal ses kütüphanelerinin kullanımı ile sadece bir bilgisayar ve midi klavye yardımıyla hemen her çalgının elimizin altında olduğu bu çağda müzik eğitimi de yeni bir döneme girmiştir.

Genel olarak nota yazımı, besteleme, kulak eğitimi, ses kayıt stüdyosu gibi başlıklar altında toplanan müzik teknolojisi biliminin etkin olarak kullanımı yoluyla araştırma konusu olan okul şarkılarına zengin bir alt yapı hazırlanabilir. Bu yolla sadelikten uzak fakat anlaşılabilirliği en üst düzeyde olan bir eşliğe sahip olacak okul şarkılarının kulak eğitimi yoluyla eğitiminde -hedef gruplardaki algılama olumlu etkileneceğinden- büyük kazanımlar sağlanacaktır.

Müzik teknolojisinin sunduğu bu imkânlar okul şarkılarının öğretiminde şüphesiz olumlu bir etkide bulunacaktır. Fakat daha öncede bahsedildiği gibi okul şarkılarında bir diğer önemli konu şarkı sözlerinin doğru bir şekilde öğrencilere kavratılabilmesidir. Bunun kolaylıkla yapılabilmesi içinde; günümüz bilgisayar teknolojisinin bizlere sunduğu imkânlardan ve şarkı sözlerine ait imgelerden faydalanılarak oluşturulacak anlamlı bütünlerin, müzik teknolojisi biliminin de katkılarıyla oluşturulacak zengin bir müziksel alt yapı ile birleştirilmesi gereklidir. Tüm bunların birleşimi, okul şarkılarının imge kullanımı yoluyla anlamlı öğretilmesi için animasyon teknolojisinin müzik eğitiminde kullanılabilirliğini ön plana getirmektedir.

Görsel ve işitsel simgeler ile karşılıklı etkileşim (interactive) esasının temel alınarak midi ses kaynakları ve aygıtlarının kullanımı, gerçek dünyanın müzikle ilgili deneyimlerin inestetik seçimlerle taklit edilmesi (emulate), dolayısı ile öğrencinin yaratıcı kimliğini ortaya çıkaracak bir temel yapının oluşturulması diğer bir grubun önemli özellikleri arasındadır. Bir sonraki aşama ise her tür bilginin harmanlandığı, dijital dünyanın farklı yapılarının birbirleriyle iletişim kurabildiği çeşitli uygulamaların yer aldığı çoklu ortam (multimedia)

uygulamalarıdır. Görsel ve işitsel malzemelerin farklı kombinasyonlar ile bir bütünü oluşturması sonucunda meydana çıkan ürünler bu türdendir. Bunun neticesinde çeşitli öğrenme tarzlarının, belirlenen öğrenme hedefleri doğrultusunda görsel ve işitsel kaynaklar ile desteklenmesi kısa zaman içinde çok önemli kazanımları beraberinde getirmektedir(Koç, 2004: 3).

Flash CS5 programında,

- Okul şarkılarının müzik programlarıyla zenginleştirilmiş alt yapısı,
- Okul şarkılarının sözlerine ait görsel imgeler,

animasyon haline dönüştürülerek imgesel ve müziksel destekli bir eğitim-öğretim yöntemi olarak kullanılabilir. Bu yolla okul şarkılarında öğretilmesi amaçlanan içerik daha etkili bir şekilde öğretilir.

İmgelerin görsel ve işitsel olarak aktif bir şekilde ön plana çıkarılmasını ve eğitimdeki başarının sağlamak üzere okul şarkılarına hazırlanacak olan öğretim materyalleri hazırlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlar şunlardır:

- Şarkılarda yer alan ve öğretilmesi hedeflenen konuların doğru bir şekilde tespit edilmesi.
- Şarkılarda tespiti yapılan konulara önceden hazırlanmış olan imge kütüphanesinden doğru ve kullanılabilir imgelerin seçilmesi.
- Okul şarkılarına çok sesli bir eşlik tasarlanması.
- Okul şarkısına tasarlanan çok sesli eşliğin uygun bir müzik programında sanal enstrümanlar kullanılarak seslendirilerek animasyon programlarında kullanılabilir bir ses dosyası formatına dönüştürülmesi.
- Son olarak toplanan, hazırlanan görsel ve işitsel imgelerin uygun bir “animasyon-video” tasarımı programı yardımıyla bir araya getirilerek öğretim materyaline dönüştürülmesi.

Bu maddelerden ilkinde; okul şarkılarının konularına göre tespit edilen imgeler, şarkıyı betimlemesi açısından video(avi, mpg, mov, mp4 vb.) ve resim(jpg, tiff, gif, png vb.) formatındaki dosya biçimlerinden seçilecektir. İmgelerin video ya da resim formatında olması şarkıyı en iyi şekilde temsil edecek görüntülerin doğru analiz edilmesine bağlıdır. Yine son maddede yer alan açıklamada seçilen imgelerin animasyona dönüştürüleceği programın doğru seçimi ile ilgilidir. Özellikle bu seçimin doğru yapılması ortaya çıkacak olan öğretim materyalinin kalitesini ve işe yararlığını

doğrudan etkileyecektir. Genel olarak şarkının konusu ile ilgili zengin bir görsel-işitsel bir imge kütüphanesine sahip olmak işin en önemli kısmı gibi görünürken, bunların uygun bir şekilde bir araya getirilerek işlenmesi için doğru programın kullanılmaması durumunda bu zenginlik yeterince işe yaramayacaktır.

Okul şarkılarına hazırlanacak olan öğretim materyalleri hazırlanırken çoğunlukla resim formatındaki imgeler kullanılacaksa animasyon tasarım programlarının kullanılması büyük bir avantaj kazandırabilir. Özellikle seçilen resimlere ve simgesel olan her öğeye(yazı, daire, kare, çizgi, vb.) rahatlıkla her hareketin verilebildiği animasyon programlarında müziksel imgelerinde kullanılabilirliği ile oldukça kullanışlı bir tasarım stüdyosuna sahip bir durumda olunmaktadır. Programlarda yer alan özellikleri yerli yerinde kullanmak kullanıcının hayal gücüyle doğru orantılıdır. Animasyon tasarlarken dikkat edilmesi gereken en önemli nokta işte budur denilebilir. Seçilen imgelere gerekli yerde doğru hareketin verilebilmesi. Örneğin şarkının sözleri güneşin doğuşundan bahsederken güneşin doğuşunu ilk olarak zihnimize canlandırarak animasyon ortamında nasıl bir hareketle bunu imgeleyebileceğimizi daha rahat belirleyebiliriz. Yine bir başka örnekte uçan kuşlardan bahsederken tek bir kuşun hareketinden yola çıkılarak zihinde canlandırılan uçuş hareketleri imgeleri animasyonda bir araya getirilmelidir. Bu iki örnekten yola çıkılarak çizilen rotada zihinsel imgelere ait tasarım gücünü kullanmanın animasyon tasarlamanın en temel prensiplerinden biri olduğu söylenebilir. Yani animasyon tasarlanırken ilk hareketi zihnimize düşünerek bilgisayar ortamına daha rahat çıkarımlar sağlayabiliriz.

Okul şarkılarına hazırlanacak olan öğretim materyalleri hazırlanırken eğer video formatındaki görsel imgelerden faydalanacaksa yine yukarıda bahsedilen zihinsel tasarımların yapılmadan etkili bir materyalin üretilmeyeceği düşünülebilir. Buradan hareketle video formatı ile tasarımlar yaparken de dikkat edilecek birkaç nokta yer almaktadır. Bunlardan birisi nasıl iyi bir animasyon yapmak için gerekli programın belli başlı özelliklerinin bilinmesi gerekiyorsa video düzenleme yazılımları hakkında da gerekli ön bilgiye ve kullanabilmek için gerekli beceriye sahip olunması gerekmektedir. Animasyon programlarında özgürce her imgeye gereken hareketi verebilirken, video formatındaki dosyalarla çalışırken tam anlamıyla aynı özgürlüğe sahip olamayabiliriz. Çünkü videolar zaten resim karelerinin sıralanmasıyla oluşan kendine özgü bir yapıya sahiptir. Burada önemli olan bu özgün yapıdaki imgelerin doğru bir şekilde bir araya

getirilerek yeni bir özgünlüğe sahip olan bir okul şarkısı imgelemine dönüştürebilmektir. Bunu yaparken dikkat edilecek noktalar şu şekilde sıralanabilir.

- İlk olarak okul şarkılarının sözlerine dair imgelerin video formatındaki dosyalarda tespitinin yapılarak bir araya getirilmesi,
- Bu aşamadan sonra seçilen videoların içeriğinde, ses dosyaları varsa bunların silinerek videonun sessiz bir hale getirilmesi,
- Okul şarkılarına hazırlanmış olan müziksel imgelerin ritmik yapısıyla okul şarkılarının sözel alt yapısı arasındaki senkronize yapıya uygun olarak videoların kırılması,
- Doğru bir kurgu ile müziksel alt yapının, video dosyalarının ve video dosyaları üzerine şarkı sözlerinin de eklenmesi gerekmektedir.

Müziksel-işitsel imge tasarımları konusunda da üzerinde durulacak birkaç nokta bulunmaktadır. Şarkıları işitsel olarak güçlü bir yapıya dönüştürürken ilk yapılması gereken şarkının konusuna dikkat etmekle işe başlamak olmalıdır. Konusuna göre çok sesli yapılara dönüştürülen şarkıları incelemek buna faydalı olacaktır. Örneğin marş formunda bestelenmiş bir okul şarkısı çok seslendirilirken güçlü ve sürükleyici bir ritmik yapı ön plana çıkmaktadır. Güçlü akorlarla da desteklenen bir marşın çok sesli yapısı dinleyici üzerinde ne kadar etkileyici bir yapıya sahipse, ninni olarak bestelenmiş ve çok seslendirilmiş bir şarkının da bir o kadar dinleyici üzerinde etkili olduğu göz önüne alınmalıdır. Bu iki örnekten hareketle, şarkıların ritmik yapısındaki özellikleri ön planda tutulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ritmik yapı sonrasında ki ilk aşamada ise doğru müzik yazılımlarında şarkının konusuna uygun lirik yada coşkulu bir sese sahip olan çalgıların kullanılmasıdır. Örnek olarak “Tuna nehri akmam diyor, etrafımı yıkamam diyor” sözlerinin yer aldığı bir şarkı ile “Gelin çiçek derelim, yollarına serelim” sözlerinin yer aldığı bir başka şarkıya sanal enstrüman kütüphanelerinden çalgı seçerken aynı enstrümanların kullanılması şarkıların içeriğine uygun olmayabilir. Bu konuda çalgı seçimine örnek verecek olursak ilk mısralara bakır üflemeli çalgıların ağırlıkta olduğu bir çalgı topluluğu coşkulu bir eşlik sağlayabilirken ikinci örnekteki şarkıya ise tahta üflemeliler grubundan yumuşak bir ses tonuna sahip bir çalgı ve piyano eşliği uygun olabilir.

Okul şarkılarına eşlik hazırlanırken üzerinde düşünülmesi bir önemli konuda şarkıların melodisinin şarkıya hazırlanan eşliğe oranla geri planda kalmamasıdır. Bunu yapabilmenin en kısa yollarından birisi de eşlik partisinin dışında rahatlıkla

duyulabilecek bir çalgıyı solo partisi olarak seçmekten geçmektedir. Solo partinin-melodinin daha rahat algılanabilmesi için kullanılacak yöntemlerden bir diğeri de bu partinin bir oktav yukarıdan seslendirilmesini sağlamaktır. Müzik yazılımları sayesinde rahatlıkla yapılabilen bu oktav değişimleri ile eşlik partisinin daha rahat duyulabilmesi sağlanmaktadır. Bir diğeri önemli konuda okul şarkılarında ki ses sınırlarının müzik yazılımları ile rahatlıkla uygun aralıklara çekilebilmesi durumudur. Ses sınırı yaş grubuna göre yüksek olan bir şarkıya hazırlanmış olan eşlikler müzik yazılımlarında kolaylıkla uygun bir ses aralığına transpoze yoluyla çekilebilmektedir. Tüm bunların bir arada etkin olarak yapılabildiği müzik teknolojisi alanında kullanılmakta olan çeşitli müzik yazılımlarını kullanarak oluşturulan müziksel imgeler bireyler üzerinde gerek okul şarkılarında gerekse de diğeri müzik formlarında olumlu etkiler bırakmaktadır. Günümüzde teknolojinin her anlamda içinde yaşamak zorunluluğunun doğduğu bu ortamda müzik bilimi ve dolayısıyla müzik eğitimi de gitgide daha fazla dijital ortama taşınmaktadır. Bu imkânların doğrultusunda müziksel imgelerin teknolojik bir zeminde zenginleştirilerek görsel imgelerle birleştirilmesi çağa ayak uydurmak konusunda müzik eğitiminde atılan önemli adımlardan birisi olacaktır.

BÖLÜM III

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuyla ilgili yurtdışında ve yurtiçinde yapılan araştırmalar incelenmiştir.

3.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Lu ve Yin(2006), **Image and Imagination in Perception of Music**, isimli çalışmalarında işitsel ve görsel imgenin birbirlerine katkılarının açığa çıkarılarak müzik algısında imgelerin ne gibi etkileri olduğuna ışık tutulmuştur.

Makalede müzik, kavramsal olarak melodik bir sanat; dinleme, düşünce ve zevk olmak üzere üç alanda incelenmiştir. Fizyolojik bir uyarıcıdan alınan tepki işitme organını harekete geçirdiği, bu uyarım aşamasında hayal gücünün psikolojik uzayda harekete geçtiği ve böylelikle zihinde ses ve görüntü oluşmaya başladığı anlatılmıştır.

Algı mekanizması ses ve görsel imgelerin dönüşümünde hayati bir rol oynar. Jules Combarieu müziği, seslerle düşünülen bir sanat olarak tanımlamıştır. Bu anlamda müzik ses ve düşüncelerden oluşan bir varlıktır. Bu bakış açısıyla müzik, yazarının(bestecisinin) düşüncelerinin kaydı olan ve kendi dil ve sembolleri olan heykel, resim, mimari, dans, edebiyat gibi bir sanattır.

Eşsiz bir müzik dili notaları, zaman terimlerini ve türüne has özellikleri içerir. Müzik dilinin mükemmel konuşulabilmesi son derece belirsiz aynı zamanda da felsefi bir doğaya sahiptir. Bu nedenle müzik dili, anlaşılması zor bir sanattır.

Makalede, ses ve görüntü algıları birbirine nasıl transfer edilebilir ya da algı mekanizması nedir sorusunun cevabı araştırılmıştır ve bu önemli iki nokta makalede açığa çıkarılmıştır. Ses imgesi ve görsel imgelerin birbirleri arasındaki ilişki açıklanmıştır.

Ses imgesi ve görsel imge

Bir dinleyicinin sesi algılaması, atmosferde sesin hava aracılığıyla yayılarak işitme organına gelmesi ve buradaki uyarım sayesinde hissedilir. Bu aşamada her dinleyici için gerçekleşen eylem aynıdır. Bu aşamadan sonra her bireyin farkındalıkları devreye girer. Her bireyin zihinsel birikimlerine göre duyulan sesler için farklı imgeler oluşmaya başlar. İşte tam bu aşamadaki sesi Susan Range, ses görüntüsü olarak ifade eder. Bu bir müziksel ön yanılısamadır. Sonuç olarak ses görüntü insan algısında bir gerilim yaratır ve konulara ilişkin bir iç gözlem tepkisi çağırıştırır. Bu tepkiler bilinçli bir algı hayalleşmesi çağırıştırır. Bu görsel imgeler içinde geçerlidir. Resim ve müzik imgeleri duygusal bir gücü temsil etmektedir. Bu kavramda, algılaması kolay görülen ama algılanabilmesinde zorluklar çekilen durumlar mevcuttur.

Ses imgesi ve görsel imge arasındaki ilişki

Görüntü imgesi ses algılamasından kaynaklanabilmektedir. Bu durumda görsel imge ile duysal imgeye arasında aslında paralellik olmalıdır. Öte yandan, iç gözlemler yoluyla da görsel görüntüler oluşur. Empatik duygular algıda değişikliklere yol açılmasında liderlik edebilir. Sonuç olarak iki imge farklı kişilerin farklı bakış açılarıyla farklı algılanabilir değişkenlik gösterebilir. Buna karşılık görsel imge, ses imgesinden daha kararsız ve öznedir. Eskide kalmış bir önceki imge hayale dayanırken ikinci imge sese daha fazla bağımlıdır. Matematiksel olarak iki imge arasındaki ilişki, görsel imge ses imgesinin çoklu değerli fonksiyonudur.

Gerçekliğin tasviri ve imge arasındaki ilişki

Görsel imgenin projeksiyonu görsel belleğimize, aklımızın sanal gerçekliğinin bir resmini sunar. Bu geçişte, anımsama ve yaşam deneyimleri önemli bir rol oynar. Diğer bir deyişle, hayal gücü, sesle elde edilen imgeyi sanal bir gerçekliğe dönüştürür. Ancak, gerçek görüntünün algılanması farklı şekillerde olabilir.

Müzikal dilin karanlığında, sanal gerçeklik, müzik algısının sonucu olarak başka bir dildeki gibi açık bir şekilde hissedilmez. Örnek olarak aslan ve kuş arasındaki ses farkını korku ya da mutluluk verici olarak ifade edebiliriz. Bu da kişiden kişiye değişebilir bir durumdur. Bu da bir sesin diğer sese göre daha fazla anlam ifade etmesinden kaynaklanmaktadır. Fakat açıklanabilir gerçek hayvan sesleri örneğinde görüldüğü kadar kolay değildir.

İmgelerin Fonksiyonu

Tüm bu bilgilerin ışığında imgelere dönüşen seslerin varlığından bahsedilmiştir. Burada görsel imgelerin içgözlem yoluyla oluştuğundan bahsedilmiştir. Algıların hafızada çeşitli şekilde işlenmesinden sonar gerçek yaşamdan algılanan ses imgeleri görsel imgelere dönüşmektedir. Her iki dönüşümde de imgeler bir köprü görevi yaparak her iki imge algısını ve iki gerçekliği birbirine bağlamaktadır.

Sonuç olarak müzikte algının açıklanması mekanizması şöyle gelişmektedir.

- Ses Duyumu
- Ses İmgesi Üretimi
- Görsel imge Üretimi
- Sanal bir gerçeklik üretimi

Tüm bu geçişlerde itici güç öznenin tüm bu gerçekleşen aşamalarda bilinçli bir şekilde rol oynamasıdır. Bu nedenle müzik algısı sadece müziğin hissettirdiği gerçekliğin zihinde yeniden işlendiği süreç değildir.

Webb, (2006), **Re viewing listening: ‘Clip culture’ and cross modal learning in the music classroom** isimli makalesinde, DVD lerden ve Youtube gibi video paylaşım sitelerinden elde edilebilen görsel materyallerle oluşturulan arşivin mevcut sınıflarda yararlanılabilirliğine dair çapraz-modal bir yaklaşımın avantajları anlatılmaktadır.

Yine makalede, Müzik her zaman görüntü ve seslerden oluşan bir olaydır. Bununla birlikte, ses kayıt teknolojilerinin ilerlemesi, canlı prodüksiyonlara eşlik eden görsel olgulardaki tecrübelerin artarak ortaya çıkmasını sağlamıştır. Günümüzde internet ağları ve mobil görsel teknolojilerinin artışı, müzik DVD’lerinin, müzik videolarının eşlik ettiği DVD’lerin ve iTunes gibi sitelerden indirilebilen müzik videolarının da bu oluşuma katkıda bulunduğu anlatılmaktadır.

Bu yollarla oluşmakta olan klip kültürünün çapraz-modal bir yaklaşımla eğitimde kullanılabilirliğine dair çalışmaların örneklendiği makalede, sınıflarda klip kültürü işbirliğiyle ortaya çıkan müzikal öğrenme şemalarından bahsedilmektedir. Sınıflarda kliplerin kullanılarak çapraz modal bir öğrenme yöntemi geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu anlamda ilk olarak kliplerin hangi yollarla internet üzerinde dolaştığına dair bilgiler verilmiştir. Özellikle sosyal paylaşım sitelerinde kliplerin paylaşımı, mail,

bloglarda paylaşım ya da anlık mesajlaşmalar yoluyla olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu anlamda video yoluyla bilgilerin aktarımı söz konusudur.

Çalışmada Klip Kültürü olarak adlandırılan videolar öğretim materyalleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu videolar kısa bir film, film fragmanı, reklam, müzik videosu, ev yapımı videolar, 2D veya 3D animasyon filmi ya da TV programlarından kesintiler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu videolar arasında eğitsel özellikli konulara göre sınıflandırılmış olan eğitim videoları da yer almaktadır. Müzik alanında, gitar, piyano gibi çalgıların eğitimine ilişkin videolar buna örnek gösterilebilir.

Bu videolar çalışmada dinleyici(izleyici) ve performans açısından da ele alınmıştır. Çalışma da internet video linkleri de aktif olarak kullanılarak örnekleme daha da canlı bir şekilde gösterilmiştir. Performans çalışmalarının her alanında videoların, psikolojik, fiziksel, devinişsel anlamlarda yaklaşımlarda bulunularak görsel bilginin algıda ne gibi etkileri olduğuna dair açıklamalarda bulunulmuştur. Bu açıklamalar verilen linklerde ki performans videoları üzerinden yapılmıştır.

Sınıflarda klip kültürüne adapte olunabilmesi için müzikal ve pedagojik yolların takip edilmesi gerektiğinin altı önemle çizilmiştir. Bu konuda önemli noktalardan birinin öğretmen ve öğrencilerin klip kültürü konusunda teknik terimlerin farkında olarak çalışması gerektiği vurgulanmıştır. Bu anlamda kritik bir şekilde göz önünde bulundurulması gereken ses, müzik ve görsellerin birlikte hareket ettiği videoların ilettiği anlamlardır. Bu tür kliplerin müzik eğitiminde sistematik bir şekilde yer almasına dair çeşitli yazarlarında görüşlerinden faydalanılarak önerilerde bulunulmuştur.

Akademik anlamda filmlerin göz önünde olması konusunda, önemli olanın aktif bakma sürecinde, not almaya hazır olmanın ve ekranın tüm noktalarına dikkatle bakarak hiçbir ayrıntının kaçırılmaması olduğu belirtilmektedir.

Özetle bu makalede hangi türde olursa olsun uygun bir şekilde sınıflandırılarak sınıf ortamında video-müzik dinleme yoluyla eğitsel etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi üzerine bir araştırma yapılmıştır. Bu gibi çalışmaların ne gibi bir yöntemle yapılabileceğine dair önerilerde bulunulmuştur.

Finney, (2007), **Music education with digital technology** isimli kitabında Bilgi ve İletişim Teknoloji'sinin geldiği notanın müzik eğitiminin seyrine ne gibi olumlu etkilerde bulunduğu dair tespitlerde bulunmuştur. Geleneksel yöntemlerle eğitim vermenin, çağın gereksinimlerini karşılayamayacağını vurgulayan yazar gelişen teknolojik ilerlemelerin, eğitimde kullanılması konusunun altını önemle çizmiştir. Müzik alanında teknolojik gelişmelerin ilerlediğinden bahseden yazar bu teknolojik imkânların kullanılarak etkili bir eğitim sistematığının oluşturulması konusunda önerilerde bulunmuştur. Öğretmenlerin yaratıcı yöntemler geliştirerek teknolojinin desteğini arkalarına alarak etkili bir eğitim vermeleri konusunda fikirler öne sürülmüştür. Yeni nesil öğretmenlerin öğrencilerin sesini duyarak onların beklentileri doğrultusunda hareket etmeleri gerektiğine dikkat çekilmiştir. Sınıflarda yürütülmesi gereken eğitim öğretim etkinliklerinin, teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmamasının gerekliliğine dair önemle yapılan vurgulamalar; eğitimsel boyuttaki problemlerin çözümünde nasıl bir yaklaşımın öngörüler, bu kitapta yer almaktadır.

Bilgisayar tabanlı grafik sunumların, müzikal bilgileri öğrenciye sunuşu konusunda, dijital teknolojinin tasarım ve müziksel yaratıcılık konusundaki birleşimlerinin önemi de bu kitapta yer almaktadır.

Rudolph, (2007), **Technology in the General-Music Classroom** çalışmasında eğitim programında teknolojinin nasıl bir işbirliğiyle kullanılabilirliğine dair detaylı bir açıklama yapmıştır. Müzik teknolojisinin yıldan yıla daha fazla sınıflarda kullanıldığından bahseden yazar, müzik alanında kullanılacak teknolojinin tecrübe, mevcut olan elektronik donanım ve bütçe ile ilgili olduğundan bahsederek yazısına başlamıştır. Müzikal teknolojinin en kullanılmasındaki başlangıç için temel maddeleri şöyle sıralamıştır.

- Elektronik müzik enstrümanları,
- Müzik prodüksiyonu,
- Müzik nota yazılımları,
- Teknoloji destekli eğitim,
- Multimedya,
- Verimlilik araçları, sınıf ve laboratuvar yönetimi

Çalışmada teknolojinin bu altı alanında müzik eğitiminin tüm yönlerinin genel olarak sınıflarda uygulanabilir olduğu anlatılmıştır.

Teknolojinin sınıf içinde uygulanabilmesi için sınıf dışında yapılması gerekenler arasında bilgisayar, yazıcı, midi klavye-midi ara yüzü ve sesleri duyabilmek için bir ses sisteminin olması gerektiğinin önemi vurgulanmaktadır. Bu araçlarla hazırlanacak olan müziksel alt yapısı zenginleştirilmiş olan eğitsel malzemenin bir diğer aşamada sunum programlarıyla desteklenmesinden bahsedilmektedir. Bunun içinde gerekli olan en temel yazılımların kelime işlemci bir program, tablolaştırma yazılımı, müzik nota yazım programı ve müzik prodüksiyon yazılımı olduğu belirtilmektedir. Bu materyallerin kullanımı ile sayısız eğitim öğretim gerecinin üretilebileceği konusunda yapılan vurgularla makale devam etmektedir.

Bilgisayar görüntülerinin daha geniş bir açıda projeksiyon cihazları kullanılarak eğitsel amaçlarla kullanımında ne gibi faydaların olduğuna dair bilgilerin verildiği makalede etkili bir öğrenme için bu gibi teknolojik imkanların kullanılması gerektiğinin altı çizilmiştir.

Her şeyden önemlisi bu makale de eğer ki teknolojiyi eğitimde kullanmak istiyorsak öncelikle teknolojiyi kullanmanın yollarını öğrenmemiz konusunda önemli bir vurgu yapılmaktadır.

Watson, (2005), **Picture This**, isimli makalesinde ses düzenleme yazılımlarının gösterim değerlendirme ve motivasyon açısından muhteşem bir araç olduğundan bahsetmektedir. Müzik eğitim müfredatının teknoloji alanında birçok kullanım alanı vardır. Fakat bazı uygulamaların aktif bir şekilde kullanılabilmesi için kişisel çaba ve yeteneklere sahip olunması gereklidir. İlk başlarda zorluklar yaşanacak olan bu programların ilerleyen zamanlarda öğrenildiğinde oldukça faydalı olduklarının farkına varılacağı anlatılmaktadır. Bir resmin bin kelimeye bedel olduğundan bahseden yazar makalenin ilerleyen kısımlarında ses dalgalarının görünümüyle ilgili yapmış olduğu çalışmalardan bahsetmektedir.

Peterson, (2007), **Creativity in Music Listening** çalışmasında müziğin genel bir yapısı olduğundan, tarihsel süreç içerisinde belli bir şekle girdiğinden fakat müzik eğitiminin sadece ses ve çalgıların performansına dayalı bir bilim olmadığından bahsetmektedir. Müzikal aktivite olarak dinlemenin de önemle vurgulanması gereken bir nokta olduğundan bahsetmektedir. Müzik öğretiminde yaratıcı bir dinleme olayının gerçekleştirilmesinin de eğitimsel açıdan bir gereklilik olduğunu anlatan yazar, zihinde canlanan müziği psikolojik alanda da değerlendirme yoluna gitmiştir ve müzik dinlemenin yaratıcı bir aktivite olarak göz önünde bulundurulduğu takdirde daha yaratıcı müziksel kararlar alınabileceğini anlatmıştır. Yaratıcı bir dinleme düşüncesinin aktif olarak gerçekleşmesini dinlenen kavramların zihinde şekillenmesini ve belleğe yerleşmesini sağlar. Yazar bu makalede bu kavram üzerinde önemle durmuştur. Sonuç olarak yaratıcı bir müzik dinleme eylemi sırasında dinleyici zihinsel nesnel oluşturur. Üstelik bu sadece dinlenen işitsel olaylara karşılık gelen performansa ait nesnel değildir. Burada, zaman içerisinde mükemmel bir müzik algısına doğru giden bir süreçten bahsedilmektedir. Potansiyel olarak yaratıcı bir müzik dinleme eğilimi ile müzik eğitiminde neyi nasıl öğreteceğinize dair kararları daha rahat verebilirsiniz diyen yazarın bu görüşleri doğrultusunda yaratıcı bir dinleme eğilimine sahip olduğumuz takdirde öğretilen müziksel malzemenin hangi şekillerde hazırlanacağı konusunda yaratıcı fikirler ortaya koyabiliriz.

Frankel, (2007), **Film Scoring in the Music Classroom** çalışmasında modern müzik yazılımlarının en heyecan verici taraflarından birisinin videolarla müziklerin birleştirilmesine sağlanan olanak olmasından bahsetmektedir. Bu amaçla kullanılan bilgisayar yazılımlarının tanıtımını yaparak bu programların nasıl kullanıldığına dair bilgiler vermektedir.

Fein, (2004), **Teaching Song Form** adlı çalışmasında ses düzenleme yazılımı, Powerpoint yazılımı ve biraz planlama ile bir şarkıyı eğlenceli ve yaratıcı bir şekilde öğretebilmenin mümkün olduğundan bahsetmektedir. Dijital ses yazılımları öğrenmede yenilikçi bir yol gösterir. Çalışmada bir bilgisayar ya da midi laboratuvarında bir ses yazılımı, bir kulaklık yardımıyla hazırlanacak olan projelerle etkili bir öğrenmeyi sağlayacak materyallerin hazırlanabileceğinden bahsedilmektedir. Bu yolla yapılacak çalışmaların öğrencilerin ilgisini çekeceği ve müzikte bu gibi çalışmalar yapmaktan zevk alabileceklerinden bahsetmektedir.

3.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Oskay, (2004), **Sanat Eğitiminde İmge ve İmgenin Yeri** isimli yüksek lisans tezinde imge, duyum, algı, sanat ve imge, eğitimde imge, sanat eğitiminde imge, bilgi toplumunda imgenin insan yaşantısına etkileri konu başlıklarını kuramsal olarak ele almıştır. İmge ve masal, imge ve oyun, imge ve drama, imge ve teknoloji, çevrenin imge oluşumuna etkileri konusunda da incelemelerde bulunmuştur. Araştırmada, çocuğun eğitiminde yaratıcı imgelem gücüne yeterince yer verilmediği düşünülerek, sanat eğitiminde imgeye ve ona bağlı süreçlere ne kadar yer verilmesi gerektiği araştırılarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırma tarama modelindedir, imgenin anlamı, tarihsel değişimi, eğitimde ve sanat eğitiminde imgenin gelişim süreci ile imgeyle bağlantılı olarak duyum, algı, imgelem, simge... gibi kavramlar da açıklanmış ve çocukta yaratıcı imgenin gelişiminin oyunla, teknolojiyle, çevreyle ilişkileri de araştırılarak yorumlar yapılmıştır.

Çocuğun resim etkinliklerinde yaratıcı düşünceler geliştirmesine, yeni düşsel dünyalar kurmasına vb. oluşumlara yardımcı olan ve imgelemine geliştiren masallardan ve dinlediğimiz masallar düş dünyamızda çeşitli simgeler oluşmasına yardımcı olduğundan söz edilmiştir.

Çalışmada bahsedildiği üzere, masal çocuğun zihinsel gelişimi için en yararlı kaynaktır. Çocuklar farkında olmadan da masallardaki olaylardan ve karakterlerden, duygularını, algılarını, imgelemlerini, kavramlarını geliştirici bilgiler edinirler. Aynı zamanda masal, çocuğu düşsel bir dünyada gerçek yaşama hazırlar. İyiyi, kötüyü, erdemi ... masalarda bu özellikleriyle karakterleri çizilmiş olan kahramanlardan öğrenirler.

İmge ve oyun konusundan çalışmada şöyle bahsedilmektedir:

Çocukların oyun oynarken imgelemlerinin en üst seviyede yaratıcı oluşumlar gösterdiğine dair en güzel örnek oyunlarında kullandıktan nesnelere verdiği yeni anlamlardır. Çocukların oyun oynamaları için çeşitli ve değişik oyunculara ihtiyaçları yoktur. Onlar en basit nesnelere kimsenin aklına gelemeyecek oyunculara

dönüştürebilecek güce sahiptirler. Sopayı at, tahta parçasını gemi yaparlar ve bütün bu nesnelere atmış ya da gemiymiş gibi düşünmezler, nesnelere, gerçekten at, gerçekten gemi olurlar oyun boyunca.

İmge ve drama konusundan çalışmada şöyle bahsedilmektedir:

İmgelemiyi geliştirme, bireyin kendi iç dünyasına bakabilmeyi öğrenmesi, duygu ve düşüncelerini geliştirmeyi öğrenmesi, düş gücünü geliştirme, özgür düşünceler üretmek yaratıcılığı geliştirmek gibi amaçları olan yaratıcı drama sürecinde çocuk; sevinç, mutluluk, öfke, kızgınlık gibi duygularını, oyun oynuyormuşçasına rahatça ifade ederek, zihinde canlandırma yoluyla nesnelere ve olayları zihninde tasarlayıp drama çalışmalarında kullanarak yaratıcılığını geliştirir. Yaratıcı drama yoluyla çocuğun yaratıcılığı geliştiği gibi o güne kadar farkında olunmayan yetenekleri ve özellikleri de ortaya çıkabilir.

Yazar, imge ve teknoloji konusunda, bilgisayardan yararlanabilmek için önce beyni geliştirici eğitimle onun gücünü geliştirelim demektedir. Çünkü bilgisayarın, sanatçının elindeki fırça gibi olduğunu bu nedenle eğitimin amacı öncelikle öğrencinin düşünce ve yaratıcı gücünü geliştirmeye yönelik sistemler kurmak olmalıdır gibi üzerinde önemli düşünülmesi gereken bir fikir çalışmada öne sürülmüştür.

Çevrenin çocuğun zihinsel gelişimini etkileyen en önemli faktörlerden biri olduğunu belirten yazar çevre ile ilgili şu tespitlerde bulunmuştur:

Çevreden bağımsız yetişen bir çocuk düşünülemez için, eğitiminin, çocuğun yetiştiği çevre şartlarını da göz önüne alarak, olumsuzlukları en aza indirmeye çalışarak, bilinçli bir yaklaşımla çocuğu sanatsal çalışmalara yönlendirmesi, özendirme yaratıcılık gelişimi açısından sağlıklı bir çözümdür. Yaratıcı bireyin bir anlamda toplum tarafından dışlanmış olduğunu kabul edersek eğer, toplumun gerçek yaratıcı sanatçıya takındığı bu tavrı değiştirme sürecinde sanat eğitimcisinin yapabileceği çok şey olduğu düşünülmektedir.

Sanat eğitimi derslerinde imgesel çalışmaların kullanım biçimleri konusunda yazar şu önemli noktaları belirtmiştir:

Sanat eğitimi dersinde doğru bir şekilde uygulanacak bütün etkinliklerin çocuğun imgelem dünyasını geliştirici özellikler göstereceği düşünülmektedir. Yeter ki eğitimci, konuya çocuğun yaratıcı gücünü harekete geçirebilecek biçimde yaklaşır, verdiği örneklerle çocuğun imgelemine harekete geçirmesini sağlayabilsin.

Sanat eğitimi derslerinde imgesel diye adlandırılan çalışmalar, hayal gücünün daha yoğun bir şekilde devreye girdiği (düşsel) çalışmalar olarak tanımlanabilir. Okulda uygulanan sanat eğitimi dersi olan resim dersinin içine bu tanıma uyan birçok konu girebilir.

İmgelemsel çalışmalar dendiği zaman akla gelebilecek ilk konular, her yaş grubundan bütün çocukların dinlemekten büyük zevk aldıkları masallar, mitolojik hikâyeler ve öyküler olmaktadır. Bilindiği gibi düşsel öyküler ve masallar, içlerinde doğaüstü olayların yoğun bir biçimde geçtiği anlatımlardır. Bu şekilde oldukları için de imgelemi besleyen, geliştiren, harekete geçmesini sağlayan birçok olay ve imge barındırırlar. Resim dersinde anlatılacak masallar da, çocuğun imgelem gücünü harekete geçirerek oldukça farklı ve güzel yaratılar oluşturmaya neden olur. Sanat eğitimcisinin masal seçerken ve anlatırken; çocukları sıkacak kadar uzun olmamasına, anlatım dilinin akıcılığına, içindeki düşsel öğelerin çocuğa yönelik, yaratıcılığı geliştirici özellikler içerip içermemesi gibi konulara dikkat etmesi beklenmedik ve istenmeyen sonuçları engelleyecektir. Masalın sonunda ya da içinde mutlaka öğüt verici nitelikte öğeler bulunması da gerekmemektedir. Bu tür öykülerin ve masalların imgeleme doğrudan bir ilişkisinin olmadığı, yaratıcılığı da fazla etkilemediği düşünülmektedir. Eğitimcinin masalı anlatırken dramatize ederek anlatmasının da çocukların ilgisini çektiği ve hoşlarına gittiği gözlemlenmiştir.

Yine masal konusuyla bağlantılı olarak; yansı anlatılmış bir masalın devamının resimlenmesi, verilen kelimelerle yazdıkları kısa masalları resimleme gibi çalışmaların da çocukların zevkle yaptıkları çalışmalar olduğu sonucuna varılmıştır.

Masalların ve öykülerin haricinde verilebilecek düşsel ve doğaüstü nesnelere içeren konuların da masallar kadar yaratıcılığın gelişimine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Uzay yaratıkları, robotlar, büyülü şatolar, ormanlar, hayaletler,

büyücüler, cadılar, hayalinizdeki şehir taşanını, deniz altı şehirleri, batık gemiler, ilk çağ insanların yaşamları, dinazorlar gibi konular çocukların yaratıcı ve ilginç resimler oluşturmalarını sağlarlar. Çocuğun kâğıdına yapıştırılacak küçük bir resmi tamamlamasının istenmesi de oldukça farklı işler ortaya çıkarmasına neden olacaktır.

Yazar son olarak aşağıdaki fikirlere dair önerilerde bulunmuştur:

Sanat eğitimcisi çocuğa diğer derslerle sanat eğitimi dersi arasındaki ilişkileri kavratarak yaratıcılık eğitimini çocuğun kişiliğinin tümüne yaymalıdır.

Sanat eğitimi derslerinde imgelem gücünü engelleyici çalışmalara (özellikle anaokullarında ve ilkokul birinci sınıfta; boyama kitaplarından boyama yaptırma, nesnelere yetişkinlerin gördüğü gibi çizmeyi öğretmeye çalışma, yapılan çalışmalara ketleyici eleştiriler getirme gibi) yer verilmemelidir.

Çağımızda teknolojik gelişmelerin ve çevrenin bireyin imgelem dünyasına etkileri göz önüne alınarak eğitim programları bu doğrultuda yenilenip geliştirilmelidir.

Akbaytogan, (2006), **Günümüzde İmge ve Farkındalık** isimli yüksek lisans tezinde aşağıdaki konular üzerinde çalışmıştır:

İmgeler, kendi kültürümüzün kontrolsüz değişiminin ve gelişiminin belgeleridir. Ne var ki, günümüzde imgeleri anlamak için öncelikle bu değişimi anlamak gerekir. Bunun içinse belli bir farkındalığa ulaşmak şarttır. Bu değişimin, bu yeniden üretimin her yönü ile doğasını, sebep ve sonuçlarını, kullanılan araç ve yöntemleri incelemek; ulaşmayı hedeflediğimiz farkındalık durumu için yardımcı olacaktır.

İşte bu yolda öncelikle en basit haliyle imgeyi tanımlamak ve incelemekte olduğumuz güncel versiyonunun ne olduğuna bir açıklık getirmek gerekir. Sorun, günümüzde her yönü ile karşımıza çıkan "tasarlanan imgelerin", simülakralarının ve kültür-benlik üzerindeki yansımalarının doğasını anlamaktır. Öyle ki günümüzde benlik mi imgeyi, imge mi benliği biçimlendirir belirsizdir. Burada bahsettiğimiz bir imgenin içinin boşaltılması ve içi boş imgelerin bir araya getirilip onlardan yeni bir

içerik yaratılmasıdır. Günümüzde tasarlanan imgelere dair farkındalığı gerekli kılan da tam olarak budur.

Bu yolda, "tasarlanan imgeler" birçok farklı ve ilişkili yönden ele alınmıştır. Öncelikle, imgelere dair tarih ve sanat tarihi içersinden iktidar ve ekonomik kaygılarla üretilmiş örnekleri incelenmiştir, imgenin hangi türlerinin tarih içinde ne zaman bozuma uğratılmaya başlandığı irdelenmiş, ardından da günümüzde bu bozuma dair örnek ve kanıtlar aranmıştır.

İşte bu noktada da karşımıza medya ve mecralar çıkar. Fotoğrafın, teknoloji ve ihtiyaçlar doğrultusunda uğradığı değişimin devamında medya ve her türlü mecra üretimi imgeler, sundukları muhteşem olanakları anlamak bir yana, onları anlamak ve kontrol edebilmek için bir farkındalığı da mecbur kılar. Aksi takdirde, her gün daha fazla reklamın ve markaların malzemesi haline gelen imgeler, sonunda onları yaratanları da kendilerine benzetecek, içlerini boşaltacaktır.

Yazar çalışmasında imge tasarımı, sanatın tasarlanan imgesi, simülasyonlar ve algı, algı ve görme eğitimi üzerine bilgiler vermiştir.

BÖLÜM IV

4. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli ve deseni, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, ön test - son test kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Araştırma, okul şarkılarının, imgesel yöntemlerle öğretimine dayanan ders işleme modelinin, öğrencilerin müziksel öğrenme düzeylerinin gelişimine olan etkisinin saptanmasını amaçlaması sebebiyle *betimsel niteliktedir*.

Araştırmada uygulama yapılacak deney ve kontrol gruplarının toplam sayısı n=120 olarak belirlenmiştir. Bu sayının deney ve kontrol gruplarına göre dağılımı Tablo 1. de görülmektedir.

Tablo 1. Deney ve Kontrol Gruplarının Oluşturulması

Grupların Oluşturulması	n
Deney Grubu	60
Kontrol Grubu	60
Toplam	120

Uygulamanın başında yapılacak olan *Öntest* ve uygulama sonunda yapılacak olan *Sontest* ile deney ve kontrol grupları arasında bağımsız değişkenle ilgili oluşan davranış değişiklikleri ölçülecektir. Araştırmada bağımsız değişken “İmge Kullanımı ile Okul Şarkılarının Öğretimi, bağımlı değişken ise öğrenci başarısıdır. Araştırmanın deneysel deseni tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın Deneysel Deseni

Deney	Kontrol
Öntest Değerlendirme Ölçeği	Öntest Değerlendirme Ölçeği
6 hafta uygulanacak olan “İmge Destekli Okul Şarkıları Öğretimi”	6 hafta uygulanacak olan “Geleneksel Yöntemlerle Okul Şarkıları Öğretimi”
Sontest Değerlendirme Ölçeği	Sontest Değerlendirme Ölçeği

4.1.1. Deneysel Uygulama Sürecine Hazırlık

Deney gruplarında uygulanacak olan okul şarkılarının öğretimindeki başarı düzeylerini arttırmak amacıyla okul şarkılarına ait olan ve algılamada kolaylık sağlaması düşünülen imgeler belirlenmiştir.

Okul şarkılarının müziklerinin geliştirilip daha dikkat çekici hale getirilmesi amacıyla tüm okul şarkıları çok seslendirilerek eşlikler yapılmıştır. Bu yapılan eşlikler Müzik Teknolojisi alanında kullanılmakta olan Finale, ve Logic Pro programlarıyla işlenerek müziksel açıdan zenginleştirilerek deney gruplarında kullanılmıştır. Ayrıca kontrol gruplarında kullanılmak üzere her şarkıya ait eşlikli müziklerin MP3 dosyaları hazırlanmıştır. Böylelikle şarkıların görsel imgelerinin yanında işitsel imgelerinin de tasarım aşaması tamamlanmıştır.

Deney gruplarında uygulanmak üzere her bir okul şarkısı için “Flash CS5”, animasyon ve iMovie video düzenleme programı ile daha önce belirlenmiş olan görsel ve işitsel imgeler bir araya getirilerek animasyonlar-videolar hazırlanmıştır.

4.1.2. Deneysel Uygulama Süreci

Deneysel uygulama süreci 6 hafta sürecek şekilde ve her hafta 2 okul şarkısı öğretilecek şekilde planlanmıştır. Şarkılardaki başarı düzeylerini tespit etmek amacıyla da hazırlanmış olan uygulama öncesi ve sonrası bilişsel başarı testleri kullanılmıştır. Uygulama sürecinde kontrol gruplarında geleneksel yöntemler kullanılmıştır.

Okul şarkıları öğretilirken kontrol gruplarında her şarkıya ait MP3 dosyası dinletilmiştir. Şarkılara ait melodiler dijital ortam, sözler ise öğretmen yardımıyla seslendirilmiştir. Öğretim sonucunda her şarkıya ait bilişsel ölçme formları öğrencilere dağıtılarak MP3 dosyası bilgisayarda çalmaya devam ederken şarkılara ait sözlerin ilgili formlara yazılması istenmiştir. Böylelikle kontrol gruplarındaki süreç tamamlanmıştır.

Deney gruplarında ise imgelere dayalı bir öğretim sistemi uygulanmıştır. Bu amaçla her bir şarkı için görsellerden, eşlikli hale getirilmiş müziklerden ve ekranda alt-üst yazı şeklinde konumlandırılmış şarkı sözlerinden oluşan video-animasyon hazırlanmıştır. Uygulama sırasında projeksiyon yardımıyla öğrencilere şarkıların izletilmesi esnasında şarkının sözleri aynı zamanda öğretmen tarafından tekrar edilmiştir. Böylelikle şarkılara ait sözleri hem işitsel hem de görsel olarak görmelerinin yanı sıra sözler yoluyla algılanması istenen içeriğe ait bilgilerde imgesel bir şekilde tasarlanarak bir arada sunulmuştur. Bu süreç sonrasında deney gruplarına özel olarak hazırlanan video ve animasyon görüntülerinde kesitlerinde yer aldığı bilişsel ölçme formlarıyla ölçme aşamasına geçilmiştir. Ölçme aşamasında projeksiyon perdesinde şarkılara ait olan animasyon gösterime tek farkla devam etmiştir. Ölçme şarkılara ait olan sözlerin alt-üst yazı şeklinde ekranda yer almadığı video-animasyonlar ile yapılmıştır.

Araştırmada deneysel uygulama sürecinde 12 okul şarkısında da aynı yöntem uygulanmıştır. Öntest ve sontest uygulamalarında “Yalancı” ve “Postacı” şarkıları kullanılmıştır. İlk ve son hafta gerçekleşen bu testler dışında arada kalan dört haftalık süreçte “Bal Avcısı”, “Kırlara Doğru”, “Gökyüzü”, “Dostluk”, “Öğretmenim”, “İlgaz”, “Güzel Anadolu”, “Cumhuriyet”, “İzmir Marşı” ve “Anadolu” şarkıları deneysel süreci pekiştirmek amacı ile uygulanmıştır.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri, örneklemini ise seçilen İlköğretim Okullarının 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklem grubunu Malatya İli, Ali Rıza Aydos, Emine Nezihe Parlak, Şehit Asteğmen Feyzullah Taşkınsoy ve Gazi İlköğretim Okulları oluşturmaktadır. Örneklemi oluşturan grupların okullara göre dağılımları Tablo 3.de gösterilmektedir.

Tablo 3. Örneklemi oluşturan grupların okullara göre dağılımları

Okullar	Gruplar	n	Toplam
Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu	Kontrol	15	30
	Deney	15	
Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu	Kontrol	15	30
	Deney	15	
Şehit Asteğmen Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu	Kontrol	15	30
	Deney	15	
Gazi İlköğretim Okulu	Kontrol	15	30
	Deney	15	
Genel Toplam			120

4.3. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmeleri

Araştırmada veri toplama aracı olarak,

- Öntest – Sontest Değerlendirme Ölçeği,
- Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı),
- Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları),
- İmge Destekli Okul Şarkıları Öğretiminde Kullanılan Bilişsel Ölçme Formları,
- Öğrenci Kişisel Bilgi Toplama Formu Örneği kullanılmıştır.

Veri toplama araçlarının geliştirilmesi aşamasında öncelikle, araştırmanın temellendirilmesi ve belirlenen amaçlara ulaşabilmesi için konuyla ilgili literatür (tez, makale, bildiri, kitap, bilimsel araştırma, internet ortamı, vb.) incelenerek araçların kavramsal yapısı ve ana çerçevesi belirlenmiştir. Buradan hareketle “12 okul şarkısının” anlamsal yapısını temel alacak şekilde geliştirilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

4.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada dört ayrı okulda deney ve kontrol grupları ile 6 hafta sürecek deneysel bir çalışma yapılmıştır. Öğrencilere ilk olarak kişisel bilgi toplama formu uygulanarak cinsiyet, yaş, anne eğitim düzeyi gibi demografik değişkenlere ait bilgiler toplanmıştır. Uygulanan eğitim-öğretim sürecinde, okul şarkılarının bilişsel hedef davranışlarına ilişkin verileri toplamak için hazırlanmış olan bilişsel ölçme formları kullanılmıştır. Bu formlardan elde edilen veriler öntest-sontest değerlendirme ölçeği ile puanlandırılarak çözümlenmeye hazır hale getirilmiştir.

4.5. Verilerin Çözülmesi

Deneysel süreç sonucunda elde edilen verilerin analizi için SPSS 17.0 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

Normal dağılım özelliği gösteren örneklem gruplarının öntest-sontest uygulamalarından aldıkları puanların farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere “paired t” testi kullanılmıştır. Yine Cinsiyet, Kardeş Sayısı, Dinlediği Müzik Sayısı gibi değişkenlere göre puanların farklılaşıp farklılaşmadığının ölçülmesinde One-Way ANOVA testi uygulanmıştır.

BÖLÜM V

5. BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, öncelikle uygulama okullarında kontrol ve deney gruplarında yalancı ve postacı şarkıları öntest ve sontestlerde alınan puanların normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Yalancı-Postacı Şarkıları Öntest-Sontest Puanlarının Histogramları açıklandıktan sonra örneklem gruplarına uygulanan kişisel bilgi toplama formundan elde edilen veriler tablolar ve grafikler yardımıyla yorumlanmıştır. Son olarak “paired t” ve “One-Way Anova” testi sonuçlarının oluşturduğu tablolardaki veriler araştırmanın dayandığı hipotezlere göre açıklanmıştır.

5.1. Yalancı-Postacı Şarkıları Öntest-Sontest Puanlarının Normallik Analizleri

Aşağıdaki tablolarda Yalancı ve Postacı şarkılarına ait öntest ve sontest puanlarından elde edilen sonuçların normallik analizleri görülmektedir.

Tablo 4. “Yalancı Şarkısı” Öntest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi

Ölçüm	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	Shapiro Wilks	Çarpıklık	Basıklık	p
Ali Rıza Aydos	K	15	40.08	14.865	.878	1.424	2.535	.044*
	D	15	41.02	11.211	.930	-.226	-1.248	.269
Emine Nezihe Parlak	K	15	52.79	8.769	.948	-.600	1.539	.501
	D	15	50.20	15.641	.900	.795	-.270	.096
Gazi	K	15	43.13	15.492	.938	.497	1.114	.362
	D	15	50.81	14.550	.929	.493	-.814	.264
Feyzullah Taşkınsoy	K	15	47.77	19.825	.944	-.308	.474	.441
	D	15	39.76	13.378	.933	.517	-.531	.301

Tablo 4’deki Shapiro Wilks testi anlamlılık düzeyi sonuçları incelendiğinde, Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu kontrol grubunun Yalancı şarkısı öntest ($p = .044 < .05$) dışındaki tüm öntest puanlarının normal dağılımdan anlamlı sapma göstermediği görülmektedir. Çarpıklık katsayılarına bakıldığında, hemen hemen bütün değerlerin +1, -1 aralığında olduğu ve puanların dağılımında önemli bir sapma olmadığı görülmektedir.

Tablo 5. “Postacı Şarkısı” Öntest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi

Ölçüm	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	Shapiro Wilks	Çarpıklık	Basıklık	p
Ali Rıza Aydos	K	15	59.43	11.211	.952	.652	.433	.565
	D	15	64.33	15.511	.938	.531	-.531	.364
Emine Nezihe Parlak	K	15	50.33	17.214	.892	1.388	3.344	.072
	D	15	40.00	16.339	.893	-.631	-.903	.075
Gazi	K	15	67.83	24.511	.852	.180	-1.762	.018*
	D	15	68.33	22.254	.940	-.027	-1.258	.387
Feyzullah Taşkınsoy	K	15	53.33	18.705	.950	.316	-.990	.528
	D	15	52.33	25.062	.931	.356	-.939	.280

Tablo 5’deki Shapiro Wilks testi anlamlılık düzeyi sonuçları incelendiğinde, Gazi İlköğretim Okulu kontrol grubunun Postacı şarkısı öntest ($p=.018 < .05$) dışındaki tüm öntest puanlarının normal dağılımdan anlamlı sapma göstermediği görülmektedir. Çarpıklık katsayılarına bakıldığında, hemen hemen bütün değerlerin +1, -1 aralığında olduğu ve puanların dağılımında önemli bir sapma olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. “Yalancı Şarkısı” Sontest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi

Ölçüm	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	Shapiro Wilks	Çarpıklık	Basıklık	p
Ali Rıza Aydos	K	15	52.32	15.833	.917	.598	-.217	.176
	D	15	64.01	12.714	.926	-.622	-.395	.237
Emine Nezihe Parlak	K	15	59.06	10.301	.941	-.666	-.365	.396
	D	15	73.95	15.342	.882	-1.176	2.624	.051
Gazi	K	15	47.61	15.349	.937	.697	.580	.352
	D	15	71.92	13.376	.936	.335	-1.129	.388
Feyzullah Taşkınsoy	K	15	57.89	20.127	.957	.443	-.241	.644
	D	15	74.91	16.691	.909	.273	-1.247	.133

Tablo 6’deki Shapiro Wilks testi anlamlılık düzeyi sonuçları incelendiğinde, Yalancı şarkısı tüm sontest puanlarının normal dağılımdan anlamlı sapma göstermediği görülmektedir. Çarpıklık katsayılarına bakıldığında, hemen hemen bütün değerlerin +1, -1 aralığında olduğu ve puanların dağılımında önemli bir sapma olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. “Postacı Şarkısı” Sontest Sonuçlarının Okullara Göre Normallik Analizi

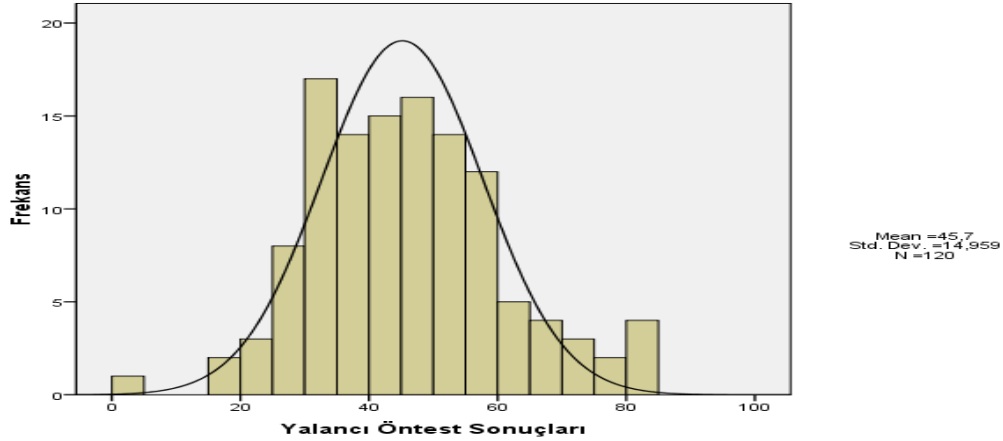
Ölçüm	Sınıf	N	$\bar{X}$	S	Shapiro Wilks	Çarpıklık	Basıklık	p
Ali Rıza Aydos	K	15	64.63	7.811	.934	-.079	-1.431	.314
	D	15	87.67	11.397	.864	-.775	-.721	.027*
Emine Nezihe Parlak	K	15	26.53	6.885	.950	-.039	-.991	.526
	D	15	81.33	17.240	.868	-.200	1.121	.031*
Gazi	K	15	74.17	15.050	.936	.331	-.707	.335
	D	15	86.67	13.285	.864	-.757	-.913	.027*
Feyzullah Taşkınsoy	K	15	70.17	18.383	.854	.621	-.922	.020*
	D	15	84.67	12.424	.866	.160	-1.734	.030*

Tablo 7’deki Shapiro Wilks testi anlamlılık düzeyi sonuçları incelendiğinde, Ali Rıza Aydos, Emine Nezihe Parlak ve Gazi İlköğretim Okulları Kontrol gruplarında Postacı şarkısı sontest puanlarının normal dağılımdan anlamlı sapma göstermediği görülmektedir. Bunlar dışındaki tüm Postacı şarkısı sontest sonuçlarında normal dağılımdan anlamlı sapmalar olduğu görülmektedir. Çarpıklık katsayılarına bakıldığında, hemen hemen bütün değerlerin +1, -1 aralığında olduğu ve puanların dağılımında önemli bir sapma olmadığı görülmektedir.

5.2. Yalancı-Postacı Şarkıları Öntest-Sontest Puanlarının Histogramları

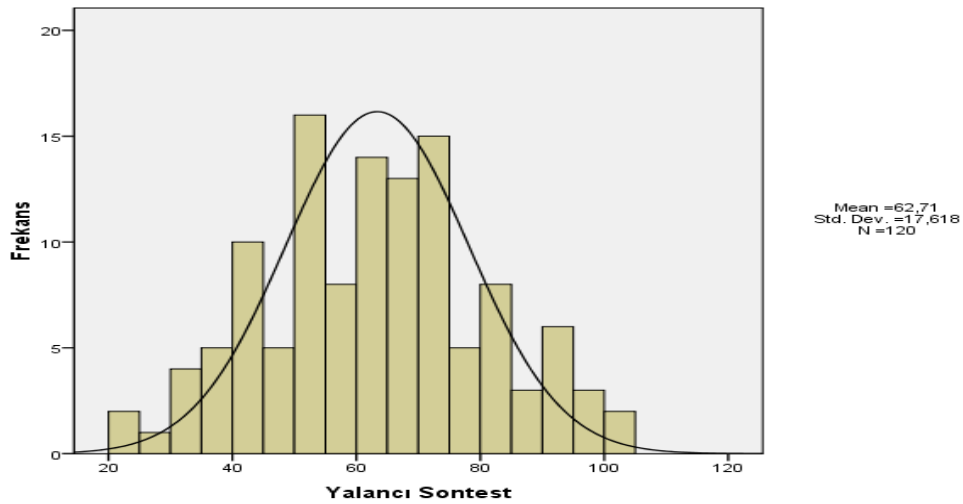
Aşağıdaki şekillerde Yalancı ve Postacı şarkılarına ait öntest ve sontest puanlarından elde edilen sonuçların normallik analizleri görülmektedir.

Şekil 1. “Yalancı Şarkısı” Öntest Puanlarının Histogramı

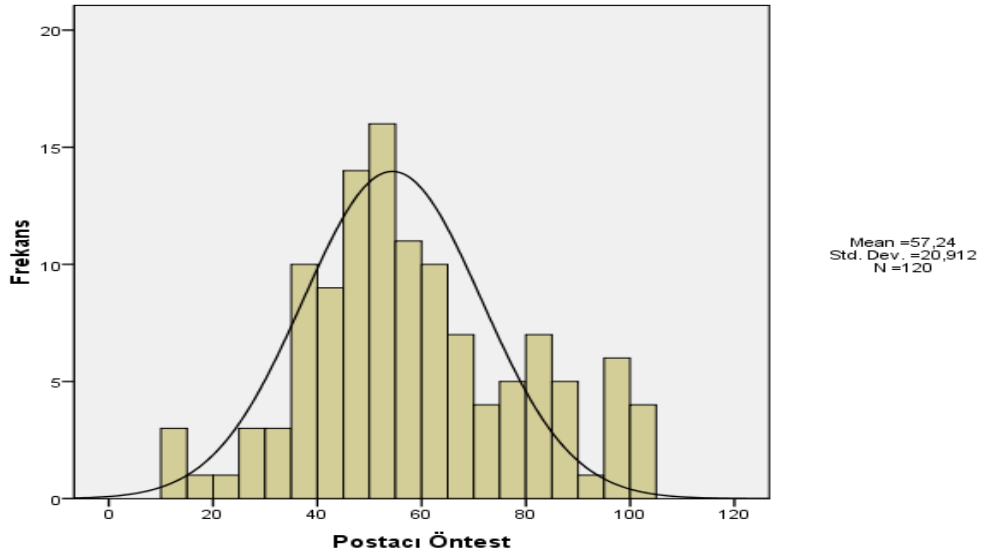
Şekil 1 incelendiğinde aritmetik ortalamanın ($\bar{X}$) 45.7 ve standart sapmanın (S) 14.959, alınan en yüksek puanın 80.00, en düşük puan ise 4.00 olduğu tespit edilmiştir. Normal dağılım eğrisinde de çarpıklık olmadığı görülmektedir.

Şekil 2. “Yalancı Şarkısı” Sontest Puanlarının Histogramı

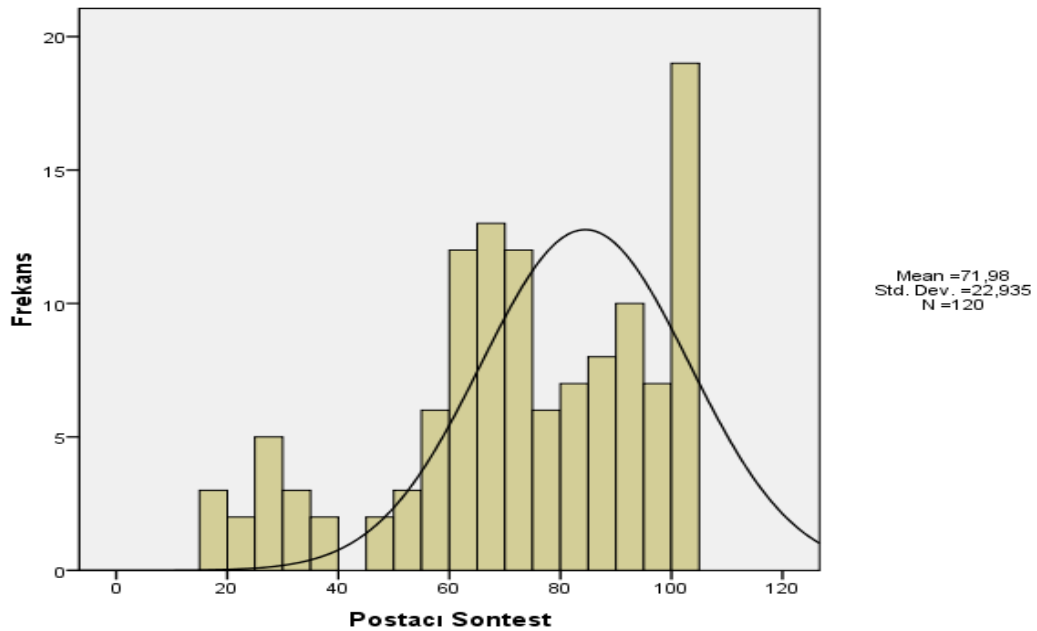
Şekil 2 incelendiğinde aritmetik ortalamanın ($\bar{X}$) 62.71 ve standart sapmanın (S) 17.618, alınan en yüksek puanın 100.00, en düşük puan ise 22.00 olduğu tespit edilmiştir. Normal dağılım eğrisinde de çarpıklık olmadığı görülmektedir.

Şekil 3. “Postacı Şarkısı” Öntest Puanlarının Histogramı

Şekil 3 incelendiğinde aritmetik ortalamanın ($\bar{X}$) 57.24 ve standart sapmanın (S) 20.912, alınan en yüksek puanın 100.00, en düşük puan ise 13.00 olduğu tespit edilmiştir. Normal dağılım eğrisinde de çarpıklık olmadığı görülmektedir.

Şekil 4. “Postacı Şarkısı” Sontest Puanlarının Histogramı

Şekil 4 incelendiğinde aritmetik ortalamanın ($\bar{X}$) 71.98 ve standart sapmanın (S) 22.935, alınan en yüksek puanın 100.00, en düşük puan ise 15.00 olduğu tespit edilmiştir. Normal dağılım eğrisinde de çarpıklık olmadığı görülmektedir.

5.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Frekans Tabloları ve Grafikleri

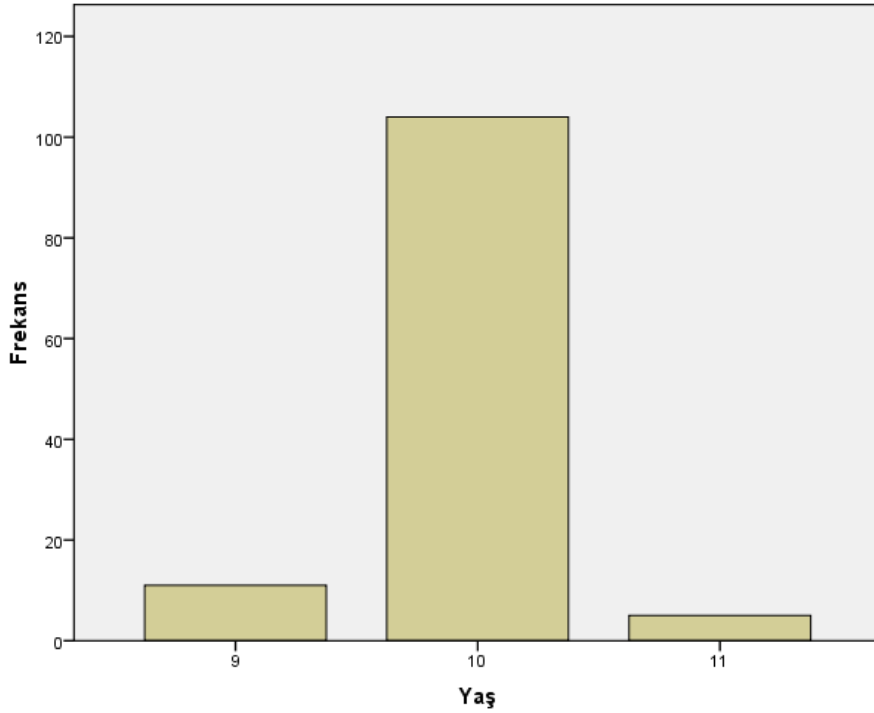
Aşağıdaki tablo ve şekillerde, deney ve kontrol gruplarının frekans tabloları ve grafikleri görülmektedir.

Tablo 8. Yaş Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaş (Grup)	f	%
9	11	9.2
10	104	86.7
11	5	4.2
Toplam	120	100

Tablodan da anlaşılacağı üzere örneklem gruplarını oluşturan öğrencilerin 11'i (%9,2) 9; 104'ü (%86,7) 10 ve 5'i (%4,2) 11 yaş grubunda bulunmaktadır. Bu dağılım Şekil 5'de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 5. Yaş Değişkeni için Frekans Grafiği

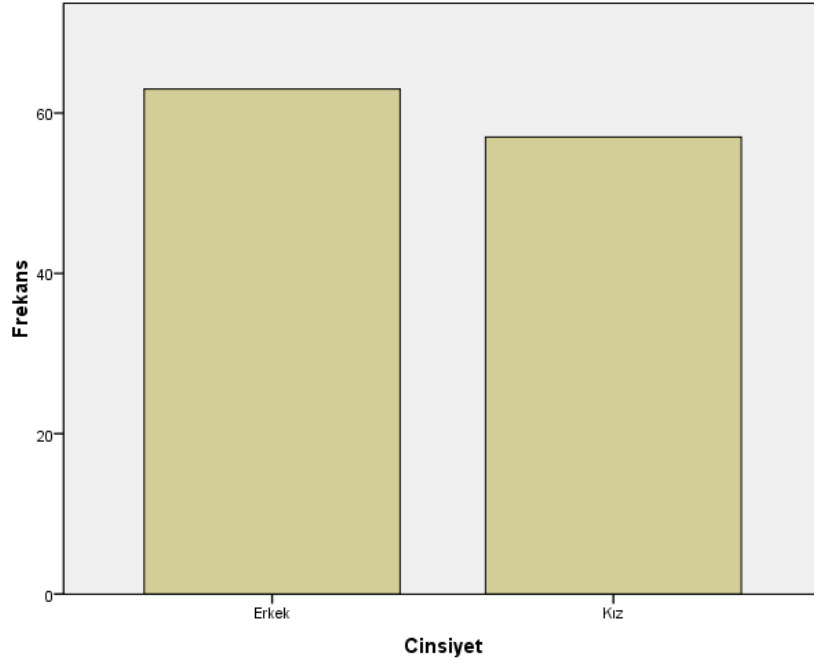

Tablo 9. Cinsiyet Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet (Grup)	f	%
Erkek	63	52.5
Kız	57	47.5
Toplam	120	100

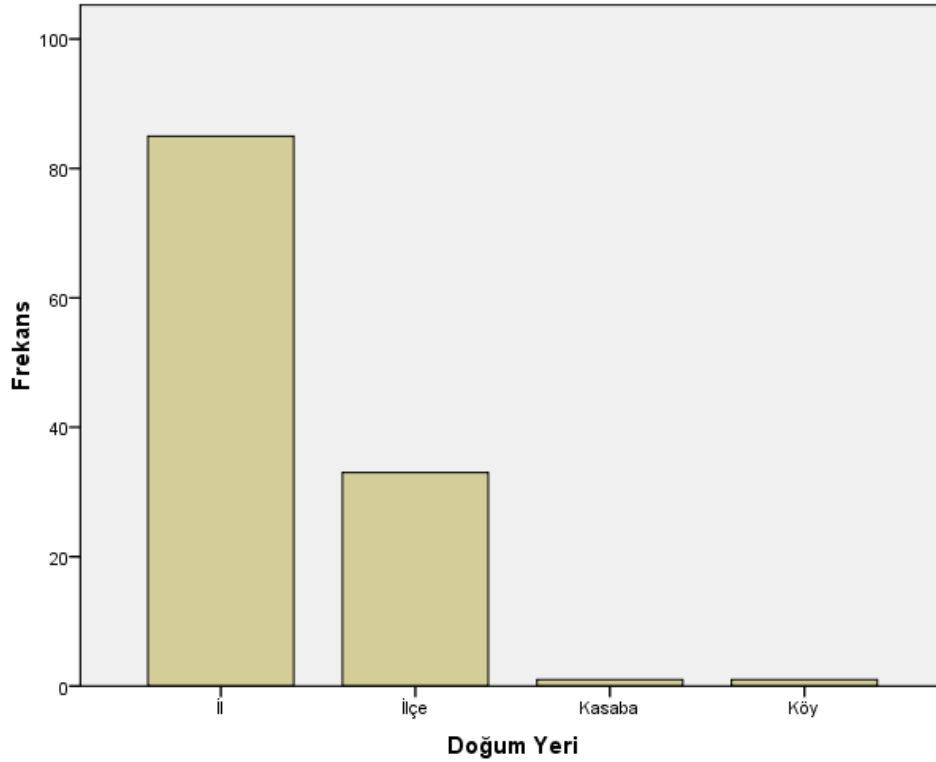
Tablodan da anlaşılacağı üzere örneklem gruplarının 63'ü (%52,5) erkek; 57'si (%47,5) kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bu dağılım, Şekil 6'da grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 6. Cinsiyet Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 10. Doğum Yeri Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Doğum Yeri (Grup)	f	%
İl	85	70.8
İlçe	33	27.5
Kasaba	1	0.8
Köy	1	0.8
Toplam	120	100

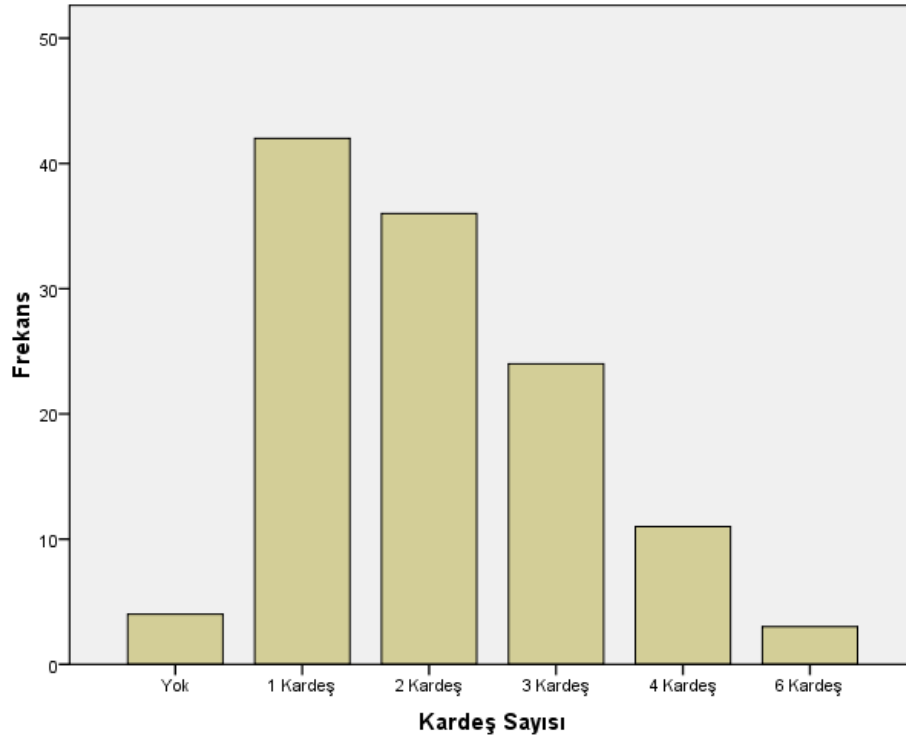
Tablodan da anlaşılacağı üzere örneklem de yer alan öğrencilerin 85'i (%70,8) İl; 33'ü (%27,5) İlçe; 1'i (%0,8) Kasaba ve 1'i de (%0,8) Köy olmak üzere doğum yeri gruplarında yer almıştır. Bu dağılım, Şekil 7'de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 7. Doğum Yeri Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 11. Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Kardeş Sayısı (Grup)	f	%
Yok	4	3,3
1 Kardeş	42	35,0
2 Kardeş	36	30,0
3 Kardeş	24	20,0
4 Kardeş	11	9,2
6 Kardeş	3	2,5
Toplam	120	100

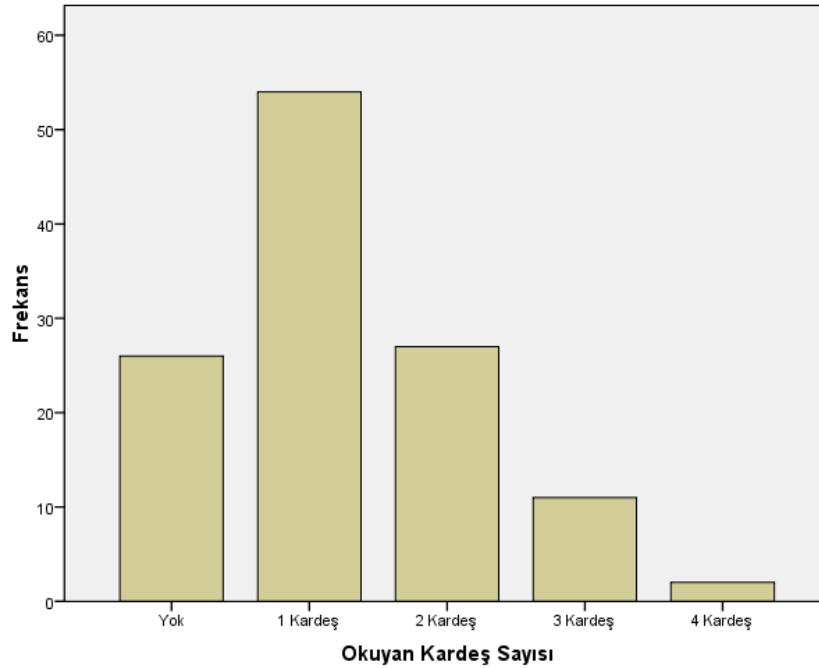
Tablodan da anlaşılacağı üzere örneklem de yer alan öğrencilerin 42'si (%35) 1; 36'sı (%30) 2; 24'ü (%20) 3; 11'i (%9,2) 4 ve 3'ü de 6 kardeş olmak üzere kardeş sayısı gruplarında yer almıştır. Örneklem gruplarından 4 öğrencinin ise kardeşi bulunmamaktadır. Bu dağılım, Şekil 8'de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 8. Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 12. Okuyan Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Okuyan Kardeş Sayısı (Grup)	f	%
Yok	26	21,7
1 Kardeş	54	45,0
2 Kardeş	27	22,5
3 Kardeş	11	9,2
4 Kardeş	2	1,7
Toplam	120	100

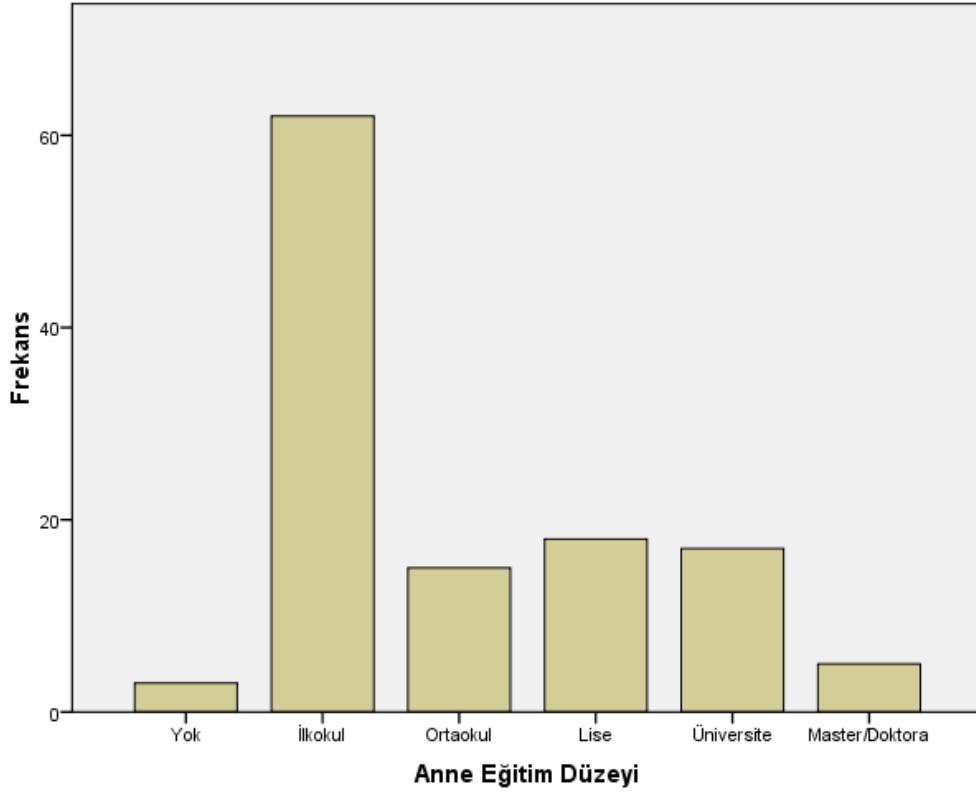
Tablodan da anlaşılacağı üzere örneklem de yer alan öğrencilerin 54'ü (%45) 1; 27'si (%22,5) 2; 11'i (%9,2) 3 ve 11'i (%9,2) 4 kardeş olmak üzere okuyan kardeş sayısı gruplarında yer almıştır. Örneklem gruplarından 26 öğrencinin ise okuyan kardeşi bulunmamaktadır. Bu dağılım, Şekil 9'de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 9. Okuyan Kardeş Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 13. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Eğitim Düzeyi (Grup)	f	%
Yok	3	2,5
İlkokul	62	51,7
Ortaokul	15	12,5
Lise	18	15,0
Üniversite	17	14,2
Master/Doktora	5	4,2
Toplam	120	100

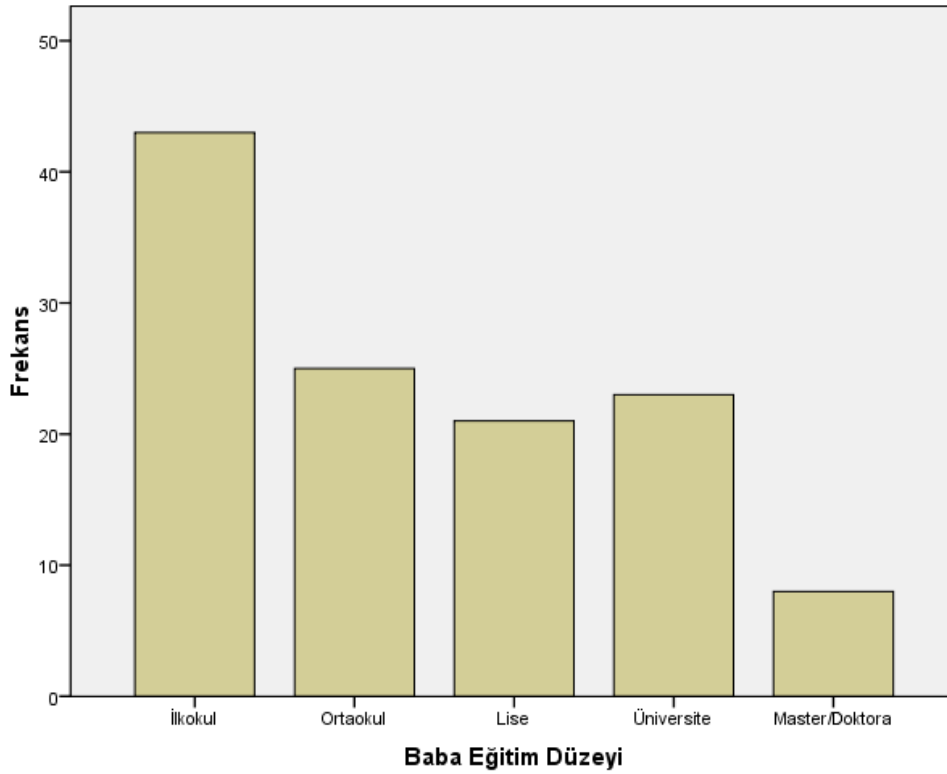
Örnekleme de yer alan öğrencilerin anne eğitim düzeyleri tabloda da görüldüğü gibi, 3 (%2,5) okuryazar değil; 62 (%51,7) ilkokul; 15 (%12,5) ortaokul; 18 (%15) lise; 17 (%14,2) üniversite ve 5 (%4,2) master/doktora olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım, Şekil 10'da grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 10. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 14. Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Baba Eğitim Düzeyi (Grup)	f	%
İlkokul	43	35,8
Ortaokul	25	20,8
Lise	21	17,5
Üniversite	23	19,2
Master/Doktora	8	6,7
Toplam	120	100

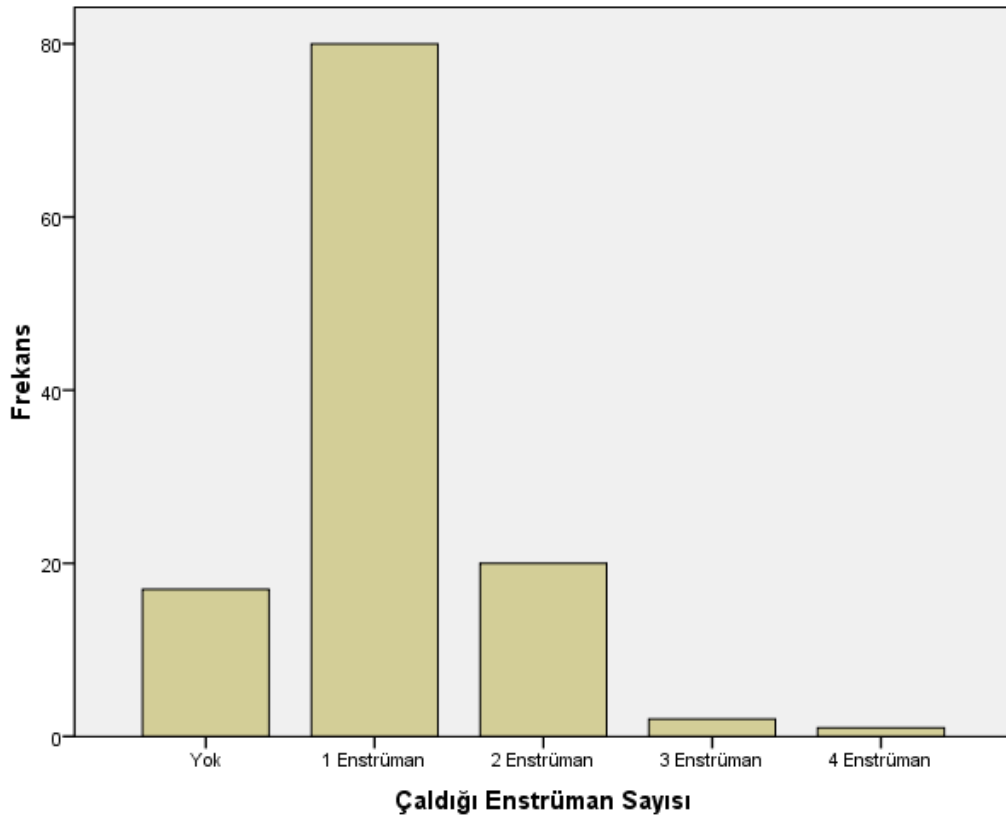
Örnekleme de yer alan öğrencilerin baba eğitim düzeyleri tabloda da görüldüğü gibi, 43 (%35,8) ilkokul; 25 (%20,8) ortaokul; 21 (%17,5) lise; 23 (%19,2) üniversite ve 8 (%6,7) master/doktora olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım, Şekil 11’de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 11. Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni için Frekans Tablosu

Tablo 15. Çaldığı Enstrüman Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Çaldığı Enstrüman Sayısı (Grup)	f	%
Yok	17	14,2
1 Enstrüman	80	66,7
2 Enstrüman	20	16,7
3 Enstrüman	2	1,7
4 Enstrüman	1	0,8
Toplam	120	100

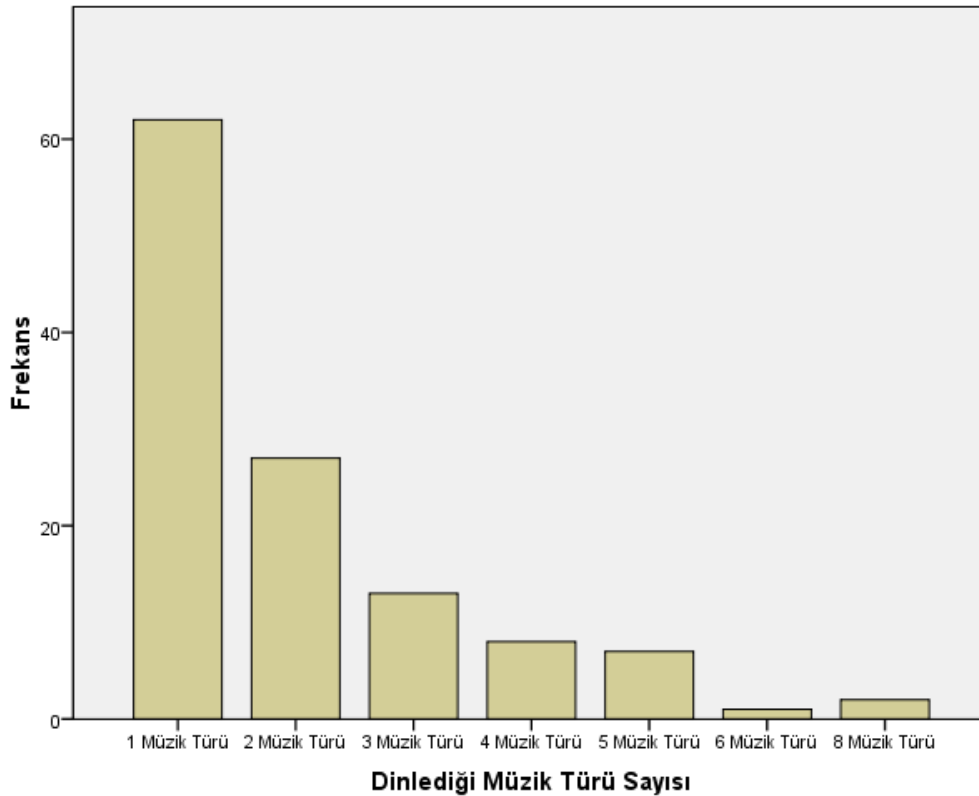
Örnekleme de yer alan öğrencilerin çaldıkları enstrüman sayıları tabloda da görüldüğü gibi, 17 (%14,2) enstrüman çalmıyor; 80 (%66,7) bir enstrüman; 20 (%16,7) iki enstrüman; 2 (%1,7) üç enstrüman ve 1 (%0,8) 4 enstrüman çalıyor olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım, Şekil 12’de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 12. Çaldığı Enstrüman Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 16. Dinlediği Müzik Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Dinlediği Müzik Sayısı (Grup)	f	%
1 Müzik Türü	62	51,7
2 Müzik Türü	27	22,5
3 Müzik Türü	13	10,8
4 Müzik Türü	8	6,7
5 Müzik Türü	7	5,8
6 Müzik Türü	1	0,8
8 Müzik Türü	2	1,7
Toplam	120	100

Örnekleme de yer alan öğrencilerin dinledikleri müzik sayıları tabloda da görüldüğü gibi, 62 (%51,7) 1; 27 (%22,5) 2; 13 (%10,8) 3; 8 (%6,7) 4; 7 (%5,8) 5; 1 (%0,8) 6 ve 2 (%1,7) 8 müzik türü dinliyor olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım, Şekil 13’de grafiksel olarak da görülmektedir.

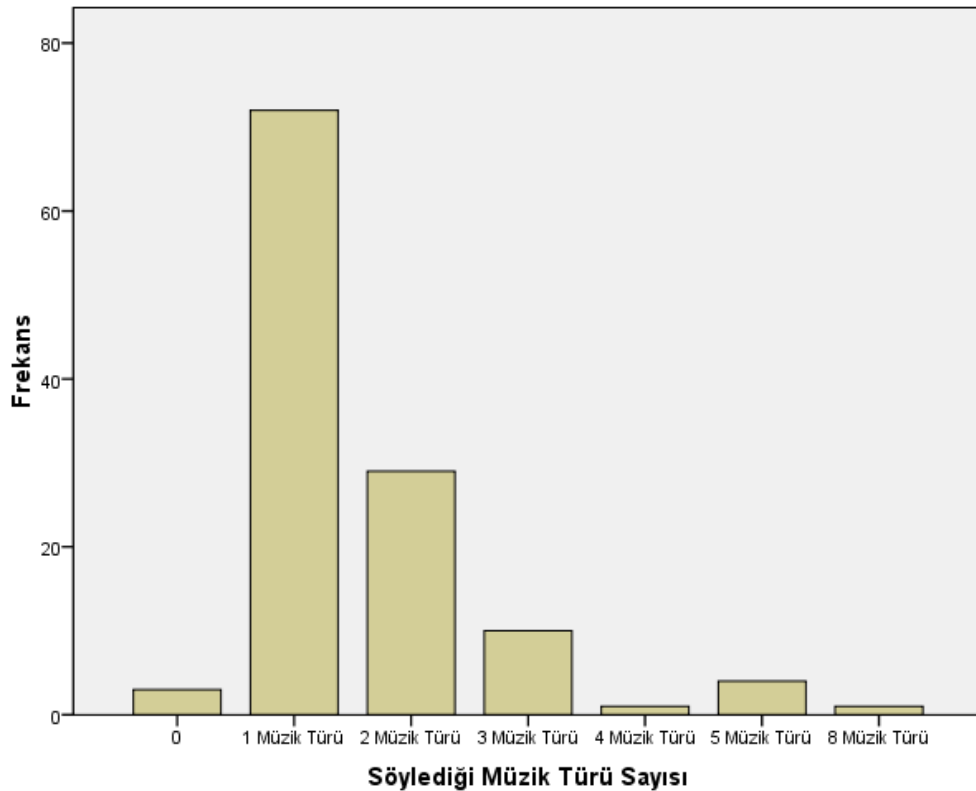
Şekil 13. Dinlediği Müzik Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 16. Söylediği Müzik Türü Sayısı Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Söylediği Müzik Türü Sayısı (Grup)	f	%
Yok	3	2,5
1 Müzik Türü	72	60,0
2 Müzik Türü	29	24,2
3 Müzik Türü	10	8,3
4 Müzik Türü	1	0,8
5 Müzik Türü	4	3,3
8 Müzik Türü	1	0,8
Toplam	120	100

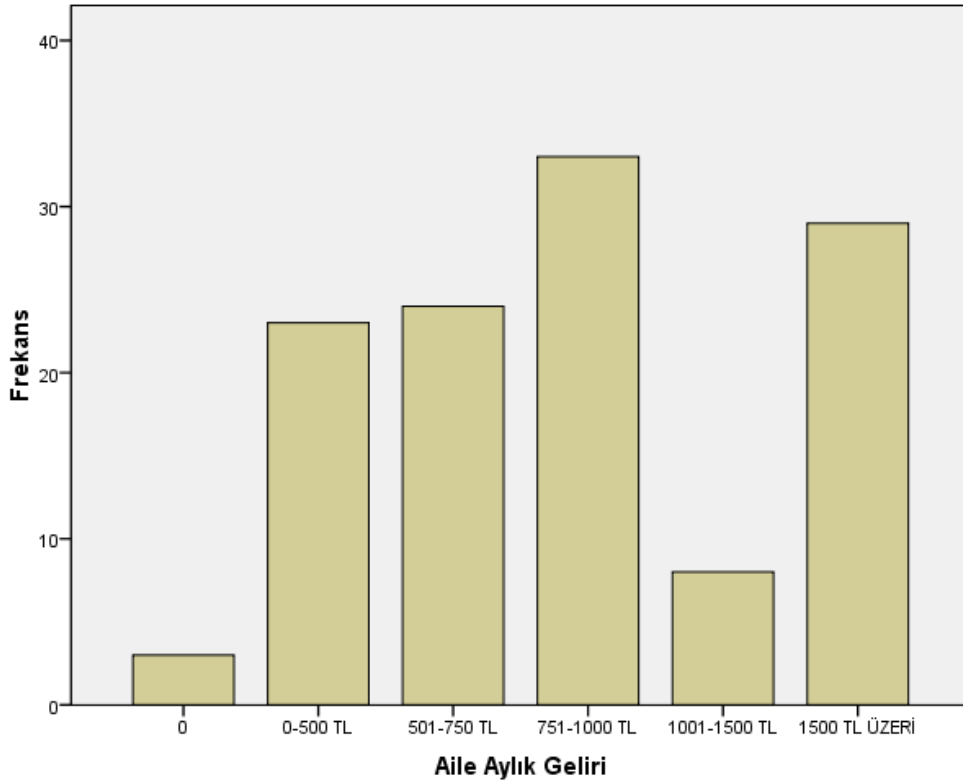
Örnekleme de yer alan öğrencilerin söyledikleri müzik sayıları tabloda da görüldüğü gibi, 3 (%2,5) şarkı söylemiyor; 72 (%60) 1; 29 (%24,2) 2; 10 (%8,3) 3; 1 (%0,8) 4; 4 (%3,3) 5 ve 1 (%0,8) 8 müzik türünde şarkı söylüyor olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım, Şekil 14'de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 14. Söylediği Müzik Sayısı Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 17. Aile Aylık Geliri Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Aile Aylık Geliri (Grup)	f	%
0 TL	3	2,5
0-500 TL	23	19,2
501-750 TL	24	20,0
751-1000 TL	33	27,5
1001-1500 TL	8	6,7
1500 TL ÜZERİ	29	24,2
Toplam	120	100

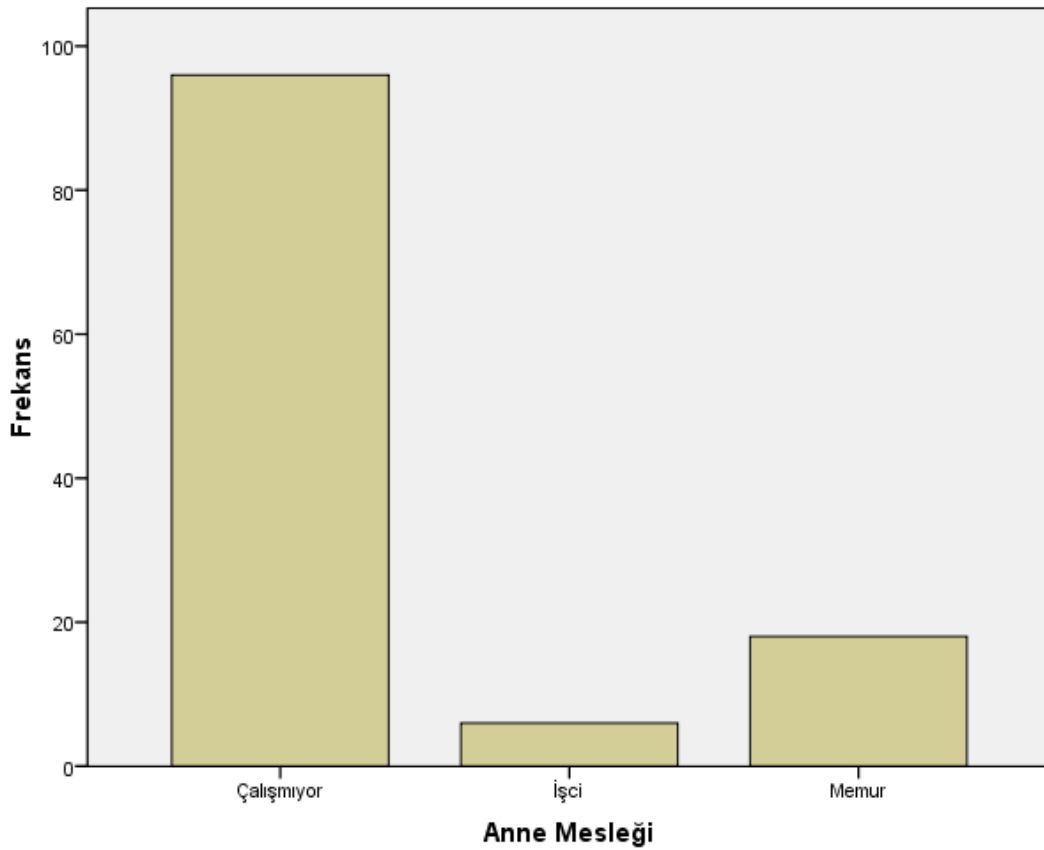
Örneklem de yer alan öğrencilerin aile aylık geliri düzeyleri tabloda da görüleceği üzere 3 (%2,5) 0 TL; 23 (%19,2) 0-500 TL; 24 (%20) 501-750 TL; 33 (%27,5) 751-1000 TL; 8 (%6,7) 1001-1500 TL ve 29 (%24,2) 1500 TL ve üzeri olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım, Şekil 15’de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 15. Aile Aylık Geliri Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 18. Anne Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Mesleği (Grup)	f	%
Çalışmıyor	96	80,0
İşci	6	5,0
Memur	18	15,0
Toplam	120	100

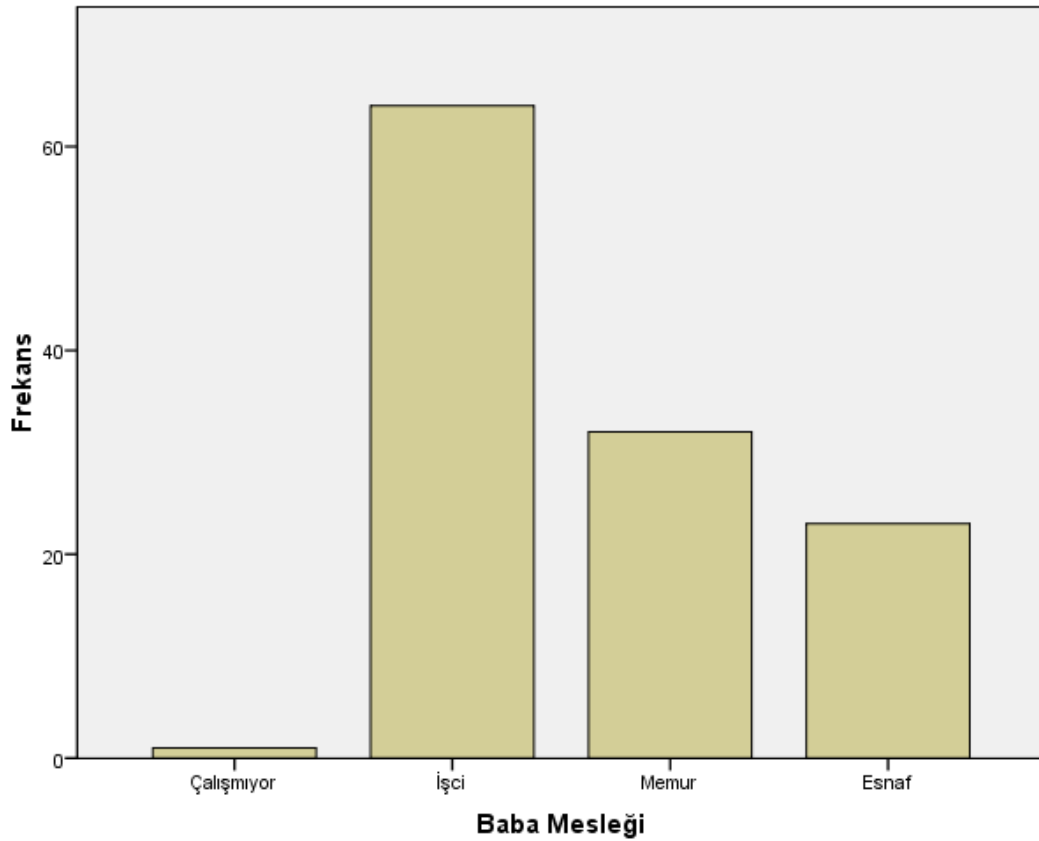
Örnekleme de yer alan öğrencilerin anne meslek dağılımları tabloda da görüleceği üzere 96 (%80) alışmıyor; 6 (%5) işci ve 18 (%15) memur olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım Şekil 16’da grafiksel olarak da görölmektedir.

Şekil 16. Anne Mesleği Değişkeni için Frekans Grafiği

Tablo 19. Baba Mesleği Değişkeni için Frekans ve Yüzde Değerleri

Baba Mesleği (Grup)	f	%
Çalışmıyor	1	0,8
İşçi	64	53,3
Esnaf	32	26,7
Memur	23	19,2
Toplam	120	100

Örnekleme de yer alan öğrencilerin baba meslek dağılımları tabloda da görüleceği üzere 1 (%0,8) çalışmıyor; 64 (%53,3) işçi; 32 (%26,7) esnaf ve 23 (%19,2) memur olarak tespit edilmiştir. Bu dağılım şekil 17’de grafiksel olarak da görülmektedir.

Şekil 17. Baba Mesleği Değişkeni için Frekans Grafiği

5.4. Örneklem Gruplarında Öntest-Sontest Uygulaması Sonrasında Elde Edilen Puanların t- Testi Sonuçları

Aşağıdaki tablolarda örneklem gruplarında öntest-sontest uygulaması sonrasında elde edilen puanların t- testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 20. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	40.08	14.86	14	-.184	.857
Deney Öntest	15	41.02	11.21			

Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Yalancı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14) = -.184$, $p > .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 40.08$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 41,02$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 21. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	52.32	15.83	14	-2.277	.039*
Deney Sontest	15	64.01	12.71			

Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Yalancı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14) = -2.277$, $p < .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 52.32$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 64,01$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

Tablo 22. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	59.43	11.35	14	-.778	.450
Deney Öntest	15	64.33	15.51			

Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Postacı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14) = -.778$, $p > .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 59.43$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 64,33$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 23. Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	64.63	7.81	14	-5.84	.000*
Deney Sontest	15	87.67	11.39			

Ali Rıza Aydos İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Postacı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14) = -5.84$, $p < .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 64.63$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 87,67$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

Tablo 24. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	52.79	8.76	14	.468	.647
Deney Öntest	15	50.20	15.64			

Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Yalancı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14) = -.468$, $p > .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 52.79$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 50,20$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 25. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	59.06	10.30	14	-2.789	.014*
Deney Sontest	15	73.95	15.34			

Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Yalancı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14) = -2.789$, $p < .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 59.06$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 73,95$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

Tablo 26. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	50.33	17.21	14	1.816	.091
Deney Öntest	15	40.00	16.33			

Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Postacı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14)= 1.816$, $p>.05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 50.33$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 40,00$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 27. Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	26.53	6.85	14	-11.978	.000*
Deney Sontest	15	81.33	17.24			

Emine Nezihe Parlak İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Postacı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14)= -11.978$, $p<.05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 26.53$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 81.33$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

Tablo 28. Gazi İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	43.13	15.49	14	-1.268	.225
Deney Öntest	15	50.81	14.55			

Gazi İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Yalancı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14) = -1.268$, $p > .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 43.13$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 50,81$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 29. Gazi İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	47.61	15.34	14	-3.856	.002*
Deney Sontest	15	71.92	13.37			

Gazi İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Yalancı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14) = -3.856$, $p < .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 47.61$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 71,92$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

Tablo 30. Gazi İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	67.83	25.51	14	-.051	.960
Deney Öntest	15	68.33	22.25			

Gazi İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Postacı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14) = -.051$, $p > .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 67.83$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 68,33$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 31. Gazi İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	74.17	15.05	14	-2.161	.048*
Deney Sontest	15	86.67	12.28			

Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Postacı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14) = -2.161$, $p < .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 74.17$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 86.67$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

Tablo 32. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	47.77	19.82	14	1.279	.222
Deney Öntest	15	39.76	13.37			

Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Yalancı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14)= 1.279$, $p>.05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 47.77$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 39,76$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 33. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Yalancı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Yalancı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	57.89	20.12	14	-2.372	.033*
Deney Sontest	15	74.91	16.69			

Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu’nda, Yalancı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Yalancı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14)= -2.372$, $p<.05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 57.89$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 74,91$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

Tablo 34. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Öntest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Öntest	15	55.33	18.70	14	.449	.661
Deney Öntest	15	52.33	25.06			

Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında deney ve kontrol gruplarında yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi uygulamasında Postacı şarkısı öntest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. $t(14) = .449$, $p > .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 55.33$, deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 52,33$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretiminde başarı düzeylerinde anlamlı bir fark elde edilmediğini gösterir.

Tablo 35. Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu “Postacı Şarkısı” Sontest Ortalama Puanların t-Testi Sonuçları

Ölçüm (Postacı)	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kontrol Sontest	15	70.17	18.38	14	-2.707	.017*
Deney Sontest	15	84.67	12.424			

Feyzullah Taşkınsoy İlköğretim Okulu’nda, Postacı şarkısında kontrol grubunda yapılan geleneksel okul şarkıları öğretimi ve deney grubunda yapılan imge destekli okul şarkıları uygulamasında Postacı şarkısı sontest sonuçlarından elde edilen ölçümlere bakıldığında kontrol ve deney grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark deney grubu lehinedir. $t(14) = -2.707$, $p < .05$. Kontrol grubu ortalama puanları $\bar{X} = 70.17$ iken deney grubu ortalama puanları ise $\bar{X} = 84.67$ olarak ölçülmüştür. Bu bulgular, geleneksel okul şarkıları öğretimi ve imge destekli okul şarkıları öğretimi başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark oluştuğunu gösterir.

5.5. Örneklem Gruplarında Öntest-Sontest Uygulaması Sonrasında Elde Edilen Puanların ANOVA Sonuçları

Aşağıdaki tablolarda örneklem gruplarında öntest-sontest uygulaması sonrasında elde edilen puanların ANOVA sonuçları görülmektedir.

Tablo 36. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Cinsiyete Göre Independent Sample t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Erkek	63	470.14	369.174	118	-.787	.433
Kız	57	522.87	363.911			

Tablo 36. da görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (t değeri=.787, p=.433 > .05).

Tablo 37. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	124683,946	2	62341,973	,461	,632
Gruplarıçi	1,582E7	117	135252,903		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 37. de görüldüğü gibi yaş değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=.461, p=.632 > .05).

Tablo 38. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Doğum Yerine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	623611,487	3	207870,496	1,573	,200
Gruplarıçi	1,533E7	116	132117,777		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 38. de görüldüğü gibi doğum yeri değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=1.573, p=.200 > .05).

Tablo 39. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Kardeş Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	531175,584	5	106235,117	,785	,562
Gruplarıçi	1,542E7	114	135246,474		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 39. da görüldüğü gibi kardeş sayısı değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=.785, p=.562 > .05).

Tablo 40. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Okuyan Kardeş Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	245871,545	4	61467,886	,450	,772
Gruplarıçi	1,570E7	115	136551,322		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 40. da görüldüğü gibi okuyan kardeş sayısı değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=.450, p=.772 > .05).

Tablo 41. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	311166,667	5	62233,333	,454	,810
Gruplarıçi	1,564E7	114	137176,376		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 41. da görüldüğü gibi anne eğitim düzeyi değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=.454, p=.810 > .05).

Tablo 42. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	486760,890	4	121690,222	,905	,464
Gruplariçi	1,546E7	115	134456,632		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 42. de görüldüğü gibi baba eğitim düzeyi değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=.905, p=.464 > .05).

Tablo 43. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Çaldığı Enstrüman Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	83741,911	4	20935,478	,152	,962
Gruplariçi	1,587E7	115	137961,145		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 43. de görüldüğü gibi çaldığı enstrüman sayısı değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=.905, p=.464 > .05).

Tablo 44. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Dinlediği Müzik Türü Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	2262315,369	6	377052,561	3,113	,007*
Gruplariçi	1,369E7	113	121123,524		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 44. de görüldüğü gibi dinlediği müzik türü sayısı değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. (f değeri=3.113, $p=.007 < .01$). Elde edilen sonuçlara göre bir yada daha fazla müzik türü dinleyen öğrencilerin puanlarında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Tablo 45. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Söylediği Müzik Türü Sayısına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	936614,904	6	156102,484	1,175	,325
Gruplariçi	1,501E7	113	132855,386		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 45. de görüldüğü gibi söylediği müzik türü sayısı değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=1.175, $p=.325 > .05$).

Tablo 46. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Aile Aylık Gelirine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	1974004,360	5	394800,872	3,220	,009*
Gruplarıçi	1,398E7	114	122590,081		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 46. da görüldüğü gibi aile aylık geliri değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. (f değeri=3.220, p=.009 < .01).

Tablo 47. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Aile Aylık Gelirine Göre Tukey Testi Karşılaştırmalarını gösteren Dağılım

Aile Aylık Geliri	Aile Aylık Geliri Değişkenleri	Ortalamalar Farkı	p
0	0-500 TL	-5,267	1,000
	501-750 TL	-70,084	,999
	751-1000 TL	-251,896	,839
	1001-1500 TL	-480,505	,334
	1500 TL ÜZERİ	-102,950	,997
0-500 TL	0	5,267	1,000
	501-750 TL	-64,817	,988
	751-1000 TL	-246,629	,107
	1001-1500 TL	-475,239*	,016*
	1500 TL ÜZERİ	-97,683	,917
501-750 TL	0	70,084	,999
	0-500 TL	64,817	,988
	751-1000 TL	-181,812	,386
	1001-1500 TL	-410,422	,054
	1500 TL ÜZERİ	-32,866	,999
751-1000 TL	0	251,896	,839
	0-500 TL	246,629	,107
	501-750 TL	181,812	,386
	1001-1500 TL	-228,610	,563

	1500 TL ÜZERİ	148,946	,553
1001-1500 TL	0	480,505	,334
	0-500 TL	475,239*	,016*
	501-750 TL	410,422	,054
	751-1000 TL	228,610	,563
	1500 TL ÜZERİ	377,555	,083
1500 TL ÜZERİ	0	102,950	,997
	0-500 TL	97,683	,917
	501-750 TL	32,866	,999
	751-1000 TL	-148,946	,553
	1001-1500 TL	-377,555	,083

Tablo 47. de görüldüğü gibi aile gelir düzeyi değişkeninin tukey testine göre dağılımı incelendiğinde 1000-1500 TL aylık gelir değişkeninde anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Tablo 48. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Anne Mesleğine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	807909,115	2	403954,558	3,121	,048*
Gruplariçi	1,514E7	117	129413,371		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 48. de görüldüğü gibi anne mesleği değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. (f değeri=3.121, p=.048 < .05).

Tablo 49. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Anne Mesleğine Göre Tukey Testi Karşılaştırmalarını gösteren Dağılım

Anne Mesleği	Anne Mesleği	Ortalamalar farkı	p
Çalışmıyor	İşci	-318,749	,093
	Memur	104,962	,494
İşci	Çalışmıyor	318,749	,093
	Memur	423,711*	,037*
Memur	Çalışmıyor	-104,962	,494
	İşci	-423,711*	,037*

Tablo 49. da görüldüğü gibi anne mesleği değişkeni sonuçlarının tukey testine göre dağılımı incelendiğinde Memur değişkeninde anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Tablo 50. Dört İlköğretim Okulu Öntest-Sontest Toplam Puanlarının Baba Mesleğine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	507309,936	3	169103,312	1,270	,288
Gruplarıçi	1,544E7	116	133120,376		
Toplam	1,595E7	119			

Tablo 50. de görüldüğü gibi baba mesleği değişkenine göre Öntest-Sontest Toplam Puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (f değeri=1.270, p=.288 > .05).

BÖLÜM VI

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Dört ilköğretim okulunda yapılan deneysel uygulama sonrasında şu sonuçlar elde edilmiştir.

1. Kontrol ve deney gruplarında yapılan öntest ve sontest sonuçlarına göre öğrencilerin, şarkı sözlerini hatırlama ve okul şarkılarını öğrenme davranışlarında farklılık meydana gelmiştir. Bu farklılık deney grubu lehinedir.
2. Dört ilköğretim okulunda yapılan deneysel uygulamanın öntest ve sontest sonuçlarına bakıldığında kontrol ve deney grupları arasındaki farklılaşmanın dört okulda da deney grubu lehine olduğu görülmektedir.
3. Bu iki sonuçtan yola çıkılarak söylenebilir ki “imge kullanımının okul şarkılarının öğretimindeki başarıya etkisi vardır” hipotezi geçerlidir.
4. Okul şarkılarının öğretiminde imgesel yöntemlerin kullanılması yoluyla öğretimi yapılan şarkıların daha kısa sürede ve etkili bir şekilde öğrenilmektedir. Bu sonuç deney gruplarında yapılan uygulamalar sonucunda tespit edilmiştir.
5. Demografik değişkenlerden cinsiyete göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
6. Demografik değişkenlerden yaşa göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır
7. Demografik değişkenlerden doğum yerine göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır

8. Demografik değişkenlerden kardeş sayısına göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
9. Demografik değişkenlerden okuyan kardeş sayısına göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
10. Demografik değişkenlerden anne eğitim düzeyine göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
11. Demografik değişkenlerden baba eğitim düzeyine göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
12. Demografik değişkenlerden çaldığı enstrüman sayısına göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
13. Demografik değişkenlerden çaldığı enstrüman sayısına göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bir veya daha fazla müzik türü dinleyen öğrencilerin toplam puanlarında anlamlı bir fark görülmektedir.
14. Demografik değişkenlerden çaldığı söylediği müzik sayısına göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
15. Demografik değişkenlerden aile aylık gelirine göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Aile aylık geliri 1000-1500 TL olan öğrencilerin toplam puanlarında anlamlı bir fark görülmektedir.
16. Demografik değişkenlerden anne mesleğine göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anne mesleği memur olan öğrencilerin toplam puanlarında anlamlı bir fark görülmektedir.
17. Demografik değişkenlerden baba mesleğine göre dört ilköğretim okulu öntest-sontest puanlarına bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

6.2. Öneriler

1. Okul şarkıları öğretiminde istenilen başarı düzeylerinin arttırılabilmesi için, şarkıların içeriğindeki görsel imgelerin doğru olarak tespitinin yapılması ve şarkıların müziğinin de çok seslendirilerek oluşturulacak ses imgelerinin, bilgisayar ortamında doğru programlar yardımıyla doğru tekniklerle animasyon ve videolara dönüştürülmesi yeni bir öğretim yöntemi olarak düşünülebilir.

2. Geleneksel yöntemlerle yapılan okul şarkıları öğretimine, imgesel yöntemlerle yapılan eğitim sürecinde zaman kazanma açısından bakıldığında az zamanda daha etkili ve öğretici bir eğitim verebilmek amacıyla, imgesel yöntem tercih edilebilir.

3. Okul şarkılarının eğitsel içerine yönelik anlamlar düşünüldüğünde, imgelerin algılamaya olan olumlu etkisi ile şarkıların daha etkili bir eğitim aracı olarak kullanılması sağlanabilir.

4. Elde edilen sonuçlara göre çeşitli müzik türlerini dinlemenin, okul şarkılarının öğreniminde olumlu bir etkisi olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin çeşitli müzik türlerini dinlemeye yönlendirilmesi, okul şarkılarının öğrenme düzeylerine olumlu sonuçlar yansıtabilir.

5. Elde edilen bir diğer sonuca göre, ekonomik değerlerin okul şarkıları eğitiminde olumlu bir etkisi görülmektedir. Bu sonuca göre eğitimde fırsat eşitliği ön plana çıkmaktadır. Toplumun her kesiminden olan öğrencilerin, eğitim sürecinde aynı şartlara sahip olabilmesi sağlanmalıdır. Özellikle müzik alanında bu olanak sağlanabilirse okul şarkıları yoluyla verilen eğitimde daha etkili sonuçlara ulaşılabilir.

6. Uygulama sonucunda demografik değişkenlerden anne mesleğine yönelik başarı düzeylerinde bir artış olduğu düşünüldüğünde, çocukların eğitiminde önemli bir paya sahip olan annelerin meslek sahibi olmasının avantajları görülebilmektedir. Bu nedenle toplumsal kültür açısından bakıldığında, özellikle kız çocuklarının eğitilerek meslek sahibi olmalarının sağlanması paralel olarak eğitim sistemimize de katkıda bulunacaktır.

7. Her geçen gün teknoloji alanında çıtanın biraz daha yukarıya yükseldiği gerçeğinden hareket ederek gelişen teknolojiyi takip etmenin önemi de artmaktadır. Gelişen teknolojiyi müzik eğitiminde okul şarkılarında etkili bir şekilde kullanabilmek elde edilen başarının seviyesini yükseltecektir.

8. Okul şarkılarına eğitsel videolar hazırlanırken, şarkı içerisindeki imgelerin doğru bir şekilde saptanıp buna göre hareket edildiğinde, anlam bütünlüğünü sağlayacak bir materyal ortaya çıkacaktır. Aksi halde şarkıyı tam olarak temsil edemeyecek imgelerin kullanıldığı bir videoda elde edilecek sonuçlar tatmin edici düzeyde olmayabilir.

9. Animasyon şeklinde hazırlanacak olan imgesel materyallerde, tasarım planı en önemli adımı oluşturmaktadır. Bu nedenle, okul şarkılarının yine video şeklindeki materyaller hazırlanırken imge seçimindeki titizliğin tekrarı, burada da söz konusudur. İmge seçiminin doğru bir şekilde tamamlanmasından sonra asıl önemli olan tasarım aşamasına geçilmelidir. Şarkının söz ve ezgi bütünlüğüne senkronize bir şekilde eşlik edecek bir animasyon yapabilmek için saniye saniye okul şarkılarına hakim olunması gerekmektedir. Ancak bu şekilde gerçek anlamda eğitsel bir animasyon tasarlanabilir. Bu hâkimiyetin sağlanması sonrasında geriye kalan tek şey hayal gücünün sınırlarını zorlama becerisidir. Bu yapılırken okul şarkısının hitap ettiği hedef grubun algı seviyelerini doğru bir şekilde düşünüp ona göre tasarımlar yapmak gereklidir.

10. Video ve animasyonlar tasarlanırken, okul şarkılarına ait sözlerin ekranda gösterimi söz konusudur. Bu yapılırken sözler ne çok ön planda nede geride kalmalıdır. Görsel bir imge ile sözel bir imge bir arada kullanılırken dikkat edilmesi gereken, bu imgelerin birbirleriyle uyum içerisinde kullanılarak tasarımın yapılmasıdır. Özellikle görsel imgelerin üzerinde yazılacak olan sözel imgelerin uyumlu renklerden oluşması algılamayı kolaylaştıracaktır.

11. Okul şarkılarına video ve animasyonlar hazırlanırken şarkılara ait müziklerin zenginleştirilmesi amacıyla eşlektirilmesi önem taşımaktadır. Çok sesli bir yapıya büründürülen okul şarkıları müziklerinin, bilgisayar ortamındaki müzik yazılımları yoluyla sanal enstrümanlara çaldırılarak, video ve animasyon programlarının desteklediği ses dosyaları biçimine dönüştürülmesi ve bu görsel materyallerde alt yapı olarak kullanılması da önem taşımaktadır.

12. Teknolojinin gelişmekte olduğu bu bilim çağında müzik eğitiminde etkili bir sisteminde uygulanması gerekliliği bilinmektedir. Bu sisteme her geçen gün bir yenilik eklenmektedir. Bu yeniliklere okul şarkıları açısından bakıldığında özellikle ilköğretim düzeyinde olan öğrencilerin müzik yoluyla eğitiminde yer alan şarkılarının imgeler yoluyla daha etkili bir şekilde kullanımını sağlamak amacıyla elektronik ortamda işlenmeleri ve e-kitap şekline dönüştürülmesi gerekmektedir. Bunun yapılabilmesi, öğrencilerin şarkıları daha kısa yoldan öğrenerek zamandan kazanım sağlamalarına olanak sağlayacaktır. Aynı zamanda şarkılarla verilmek istenen eğitsel mesajlarında imgesel yöntemlerle daha etkili algılanması sağlanacağından, kavrama süreçlerinde de kısaltmalar gözlenecektir. Müziksel alt yapıları güçlü bir şekilde hazırlanacak olan okul şarkıları, müziksel öğelerinde daha etkin bir şekilde duyumunu sağlayacak olduğundan, geleneksel yöntemlerden daha da etkili bir müzik eğitimi süreci sağlanmış olacaktır. Böylelikle, tüm bunların birleşimi sonucu, dijital ortamda oluşturulacak olan imgesel okul şarkıları kitabı ile etkili bir eğitim materyali geliştirilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

Adanır, O., “Fotoğrafik İmge ve Sayısal Görüntü”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, ART-E 2008-01.

Andreasen, N. C., **Yaratıcı Beyin, Dehanın Nörobilimi**, Ankara, 2009.

Arnheim, R., **Görsel Düşünme**, İstanbul, 2009.

Attali, J., **Gürültüden Müziğe**, İstanbul, 2005.

Becer, E., **İletişim ve Grafik Tasarım**, Ankara, 1997.

Berger, J., **Görme Biçimleri**, İstanbul, 1995.

Berger, J., **O Ana Adanmış**, Metis Yayınları, İstanbul, 2011.

Crary, J., **Gözlemcinin Teknikleri**, İstanbul, 2004.

Çelik, V., **Sınıf Yönetimi**, Ankara, 2003.

Ersoy, A., **Sanat Kavramlarına Giriş**, İstanbul, 2002.

Fisk, P., **Yaratıcı Deha**, MediaCat Kitapları, İstanbul, 2010.

Ferraris, M., **İmgelem**, Ankara, 2008.

Gombrich, E. H., **Sanat ve Yanılsama**, İstanbul, 1992.

Günay, V. D., “Görsel Okuryazarlık ve İmgenin Adlandırılması”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, ART-E 2008-01.

Gürgen, E. T., **Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntem Ve Yaklaşımlar**, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 7,Sayı:12, Güz, 2006.

İlyasoğlu, E., **Zaman İçinde Müzik**, İstanbul, 2009.

İpşiroğlu, N., **Resimde Müziğin Etkisi**, İstanbul, 2006.

Kalay, A., **Müziğin Görselliği**, İstanbul, 2008.

Kılıç, Mustafa.(2007). Öğrenmenin Doğası., B.Yeşilyaprak(Editör). Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretim. 3. Baskı. Ankara. Pegem A Yayıncılık. ss.(153-180).

Kırıoğlu, O. T., “SANATTA EĞİTİM Görmek, Öğrenmek, Yaratmak”, Ankara, 2002.

Koç, A., “Günümüzde Bilgisayar Destekli Müzik Yazılımlarının Müzik Eğitimine Katkıları”, 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, 2004, Isparta.

Kurt, A.İ., *Anlamlı Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Bilgisayar Destekli 7. Sınıf Fen Bilgisi Dersi İçin Hazırlanan Bir Ders Yazılımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Kalıcılığa Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, 2006.

Okudan, A., *Mekansal İmge ve Görüntü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.

Özen, N., *Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri*, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı2, (2004) 57-63.

Sartre, J. P., *İmgelem*, İstanbul, 2009.

Sübaşı, Güzin.(2007). *Bilgiyi İşleme Kuramı.*, A.Ulusoy(Editör). *Eğitim Psikolojisi 3*. Baskı. Ankara. Anı Yayıncılık. ss.(369-416).

Tansuğ, S., **Sanatın Görsel Dili**, İstanbul, 1988.

Turgut, İ., *Sanat Felsefesi*, İzmir, 1993.

UÇAN, A. (1997), *Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar, İlkeler, Yaklaşımlar*,Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Ünver, Gülsen.(2007). *Bilişsel Yaklaşım Gestalt Kuramı.*, A.Ulusoy(Editör). *Eğitim Psikolojisi 3*. Baskı. Ankara. Anı Yayıncılık. ss.(354-366).

EKLER

1. Öntest – Sontest Değerlendirme Ölçeği
2. Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı)
3. Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları)
4. MEB Okullarda Uygulama İzni
5. İmge Destekli Okul Şarkıları Öğretiminde Kullanılan Bilişsel Ölçme Formları
6. Araştırmada Kullanılan Okul Şarkıları ve Şarkıların Öğretiminde Kullanılan İmgeler
7. Araştırma sırasında kontrol ve deney gruplarındaki uygulamalarda çekilen fotoğraflar
8. Öğrenci Kişisel Bilgi Toplama Formu

1. Öntest-Sontest Değerlendirme Ölçeği

ÖNTEST DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ				
Öğrenci Sıra No:			Grubu: Kontrol ☐ Deney ☐	
No	Puan	Ölçütler	Katsayı	Alınan Puan
01	35p	Okul Şarkısının		
		konusu ve içeriği hakkında öğrendiklerini söyleyebilme(Şarkı değişikçe katsayı puanı değişecektir) (35p)	Her bir doğru 1p	
02	35p	Okul Şarkısında geçen		
		sözleri tekrar edebilme(Şarkı değiştikçe katsayı puanı değişecektir) (35p)	Her kelime 1p	
03	30p	Okul Şarkısında kullanılan		
		görsel İmgeleri söyleyebilme(Şarkı değiştikçe katsayı puanı değişecektir) (30p)	Her imge 1p	
TOPLAM				

SONTEST DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ				
Öğrenci Sıra No:			Grubu: Kontrol ☐ Deney ☐	
No	Puan	Ölçütler	Katsayı	Alınan Puan
01	35p	Okul Şarkısının		
		konusu ve içeriği hakkında öğrendiklerini söyleyebilme(Şarkı değiştikçe katsayı puanı değişecektir) (35p)	Her bir doğru 1p	
02	35p	Okul Şarkısında geçen		
		sözleri tekrar edebilme(Şarkı değiştikçe katsayı puanı değişecektir) (35p)	Her kelime 1p	
03	30p	Okul Şarkısında kullanılan		
		görsel İmgeleri söyleyebilme(Şarkı değiştikçe katsayı puanı değişecektir) (30p)	Her imge 1p	
TOPLAM				

2.Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmada uygulanmaya yönelik hazırlanan ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

Ölçme Aracına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları içeriğini kapsayıp, ölçmesi bakımından geçerlidir.					
02	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin amaçlarını değerlendirmesi bakımından geçerlidir.					
03	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarını öğrenciler üzerinde gözlemlemesi bakımından geçerlidir.					
04	Ölçme aracı, kullanılan teknikler bakımından geçerlidir.					
05	Ölçme aracı, öğrencilerin imge destekli okul şarkıları eğitimi süresince gösterdiği gelişmeyi değerlendirmesi bakımından geçerlidir.					
06	Ölçme aracı, objektif özellikler taşıması bakımından geçerlidir.					
07	Ölçme aracı, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.					
08	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.					
09	Ölçme aracı, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.					
10	Ölçme aracı, puanlama bakımından geçerlidir.					

Tarih:

Uzmanın Adı Soyadı:

(İmza)

3. Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmadaki öğretme-öğrenme etkinliklerinin geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

Araştırmada Kullanılacak Okul Şarkıları: Yalancı, Postacı, Gökyüzü, Kirlara Doğru, Bal Avcısı, Öğretmenim, Cumhuriyet, Anadolu, İzmir Marşı, Güzel Anadolu, Ilgaz, Dostluk.

Ders Konularına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Araştırmada kullanılacak olan okul şarkıları yapılacak araştırma açısından geçerlidir.					
02	Araştırmada geliştirilecek olan imgeler okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarına yönelik hazırlanması bakımından geçerlidir.					
03	Konular, kaynak kullanma bakımından geçerlidir.					
04	Konular, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.					
05	Konular, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.					
06	Konular, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.					
07	Konular, ölçme araçlarına uygunluk bakımından geçerlidir.					

Tarih:

Uzmanın Adı Soyadı:

(İmza)

Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmada uygulanmaya yönelik hazırlanan ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

Ölçme Aracına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları içeriğini kapsayıp, ölçmesi bakımından geçerlidir.		X			
02	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin amaçlarını değerlendirmesi bakımından geçerlidir.		X			
03	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarını öğrenciler üzerinde gözlemlemesi bakımından geçerlidir.	X				
04	Ölçme aracı, kullanılan teknikler bakımından geçerlidir.	X				
05	Ölçme aracı, öğrencilerin imge destekli okul şarkıları eğitimi süresince gösterdiği gelişmeyi değerlendirmesi bakımından geçerlidir.		X			
06	Ölçme aracı, objektif özellikler taşıması bakımından geçerlidir.		X			
07	Ölçme aracı, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
08	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.	X				
09	Ölçme aracı, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.	X				
10	Ölçme aracı, puanlama bakımından geçerlidir.		X			

Tarih: 14.12.2011

Uzmanın Adı Soyadı: Faik İSRAFILOĞLU

(İmza)

Faik

Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmadaki öğretme-öğrenme etkinliklerinin geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

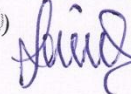
Araştırmada Kullanılacak Okul Şarkıları: Yalancı, Postacı, Gökyüzü, Kırlara Doğru, Bal Avcısı, Öğretmenim, Cumhuriyet, Anadolu, İzmir Marşı, Güzel Anadolu, Ilgaz, Dostluk.

Ders Konularına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Araştırmada kullanılacak olan okul şarkıları yapılacak araştırma açısından geçerlidir.		X			
02	Araştırmada geliştirilecek olan imgeler okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarına yönelik hazırlanması bakımından geçerlidir.	X				
03	Konular, kaynak kullanma bakımından geçerlidir.	X				
04	Konular, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.	X				
05	Konular, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
06	Konular, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.	X				
07	Konular, ölçme araçlarına uygunluk bakımından geçerlidir.	X				

Tarih: 14.12.2011

Uzmanın Adı Soyadı: Faik İSRAFILOĞLU

(İmza)

Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmadaki öğretme-öğrenme etkinliklerinin geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

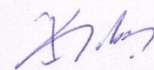
Araştırmada Kullanılacak Okul Şarkıları: Yalancı, Postacı, Gökyüzü, Kırlara Doğru, Bal Avcısı, Öğretmenim, Cumhuriyet, Anadolu, İzmir Marşı, Güzel Anadolu, Ilgaz, Dostluk.

Ders Konularına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Araştırmada kullanılacak olan okul şarkıları yapılacak araştırma açısından geçerlidir.	X				
02	Araştırmada geliştirilecek olan imgeler okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarına yönelik hazırlanması bakımından geçerlidir.	X				
03	Konular, kaynak kullanma bakımından geçerlidir.	X				
04	Konular, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.	X				
05	Konular, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.	X				
06	Konular, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.	X				
07	Konular, ölçme araçlarına uygunluk bakımından geçerlidir.	X				

Tarih: 15.12.2011

Uzmanın Adı Soyadı: Trd.Doç.Dr.İlgim KILIC

(İmza)

Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmada uygulanmaya yönelik hazırlanan ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

Ölçme Aracına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları içeriğini kapsayıp, ölçmesi bakımından geçerlidir.		X			
02	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin amaçlarını değerlendirmesi bakımından geçerlidir.		X			
03	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarını öğrenciler üzerinde gözlemlemesi bakımından geçerlidir.		X			
04	Ölçme aracı, kullanılan teknikler bakımından geçerlidir.		X			
05	Ölçme aracı, öğrencilerin imge destekli okul şarkıları eğitimi süresince gösterdiği gelişmeyi değerlendirmesi bakımından geçerlidir.	X				
06	Ölçme aracı, objektif özellikler taşıması bakımından geçerlidir.	X				
07	Ölçme aracı, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
08	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
09	Ölçme aracı, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.	X				
10	Ölçme aracı, puanlama bakımından geçerlidir.	X				

Tarih: 15.11.2011

Uzmanın Adı Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Ilgım KILIÇ

(İmza)

Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmadaki öğretme-öğrenme etkinliklerinin geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

Araştırmada Kullanılacak Okul Şarkıları: Yalancı, Postacı, Gökyüzü, Kırlara Doğru, Bal Avcısı, Öğretmenim, Cumhuriyet, Anadolu, İzmir Marşı, Güzel Anadolu, Ilgaz, Dostluk.

Ders Konularına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölgüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Araştırmada kullanılacak olan okul şarkıları yapılacak araştırma açısından geçerlidir.	X				
02	Araştırmada geliştirilecek olan imgeler okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarına yönelik hazırlanması bakımından geçerlidir.		X			
03	Konular, kaynak kullanma bakımından geçerlidir.		X			
04	Konular, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
05	Konular, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
06	Konular, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.		X			
07	Konular, ölçme araçlarına uygunluk bakımından geçerlidir.		X			

Tarih: 15.12.2024

Uzmanın Adı Soyadı: Yrd./Doç. Dr. Ünal İMİK

(İmza)

Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmada uygulanmaya yönelik hazırlanan ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

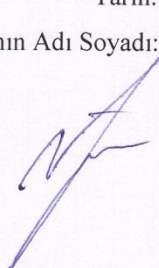
Ölçme Aracına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları içeriğini kapsayıp, ölçmesi bakımından geçerlidir.		X			
02	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin amaçlarını değerlendirmesi bakımından geçerlidir.		X			
03	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarını öğrenciler üzerinde gözlemlemesi bakımından geçerlidir.		X			
04	Ölçme aracı, kullanılan teknikler bakımından geçerlidir.			X		
05	Ölçme aracı, öğrencilerin imge destekli okul şarkıları eğitimi süresince gösterdiği gelişmeyi değerlendirmesi bakımından geçerlidir.		X			
06	Ölçme aracı, objektif özellikler taşıması bakımından geçerlidir.		X			
07	Ölçme aracı, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
08	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
09	Ölçme aracı, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.		X			
10	Ölçme aracı, puanlama bakımından geçerlidir.		X			

Tarih: 14.12.2011

Uzmanın Adı Soyadı:

Yrd. Doç. Dr. Ünal İMİK

(İmza)

Uzman Görüşü Alma Formu(Ders Konuları)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmadaki öğretme-öğrenme etkinliklerinin geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

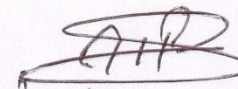
Araştırmada Kullanılacak Okul Şarkıları: Yalancı, Postacı, Gökyüzü, Kırlara Doğru, Bal Avcısı, Öğretmenim, Cumhuriyet, Anadolu, İzmir Marşı, Güzel Anadolu, Ilgaz, Dostluk.

Ders Konularına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Araştırmada kullanılacak olan okul şarkıları yapılacak araştırma açısından geçerlidir.	X				
02	Araştırmada geliştirilecek olan imgeler okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarına yönelik hazırlanması bakımından geçerlidir.	X				
03	Konular, kaynak kullanma bakımından geçerlidir.	X				
04	Konular, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.	X				
05	Konular, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.		X			
06	Konular, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.	X				
07	Konular, ölçme araçlarına uygunluk bakımından geçerlidir.	X				

Tarih:

Uzmanın Adı Soyadı:

(İmza)

Umit Uğur KAYA
öğretmen

14.12.2011

Uzman Görüşü Alma Formu(Ölçme Aracı)

“İmge Kullanımının Okul Şarkılarının Öğretimindeki Başarıya Etkisi” isimli araştırmada uygulanmaya yönelik hazırlanan ölçme aracının geçerliliğini saptamak amacıyla düzenlenmiştir.

Araştırmacı

Ali Ayhan

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi

Ölçme Aracına İlişkin Geçerlilik Ölçütleri		Tamamen	Büyük Ölçüde	Kısmen	Çok Az	Hiç
01	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları içeriğini kapsayıp, ölçmesi bakımından geçerlidir.	X				
02	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin amaçlarını değerlendirmesi bakımından geçerlidir.	X				
03	Ölçme aracı, 4. Sınıf öğrencileri düzeyinde okul şarkıları eğitiminin hedef davranışlarını öğrenciler üzerinde gözlemlemesi bakımından geçerlidir.	X				
04	Ölçme aracı, kullanılan teknikler bakımından geçerlidir.	X				
05	Ölçme aracı, öğrencilerin imge destekli okul şarkıları eğitimi süresince gösterdiği gelişmeyi değerlendirmesi bakımından geçerlidir.	X				
06	Ölçme aracı, objektif özellikler taşıması bakımından geçerlidir.	Y				
07	Ölçme aracı, uygulanabilirlik bakımından geçerlidir.	X				
08	Ölçme aracı, anlaşılabilirlik bakımından geçerlidir.	X				
09	Ölçme aracı, zaman kullanımı bakımından geçerlidir.		X			
10	Ölçme aracı, puanlama bakımından geçerlidir.	X				

Tarih:

Uzmanın Adı Soyadı:

(İmza)

Umit Hüseyin Kaya

Öğretmen

14.12.2011

4. MEB Okullarda Uygulama İzni

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.44.07.00-605.99/
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı

42694

30 -12- 2011

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgi : a) İnönü Üniversitesi Rektörlüğünün 16/12/2011 tarihli ve 11377-5632 sayılı yazısı.
b) Müdürlüğümüzün 20/09/2011 tarih ve 29472 sayılı Valilik Onay yazısı.
c) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik izin ve Uygulama Yönergesi

İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Araştırma Görevlisi doktora öğrencisi Ali AYHAN'ın Müdürlüğümüze bağlı İlköğretim kurumlarında öğrencilere yönelik uygulama isteği ile ilgili ilgi (a) yazı ve ekindeki dosya, ilgi (b) Valilik onayı ile oluşturulmuş olan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından, ilgi (c) Yönerge doğrultusunda incelenerek ekte bulunan Araştırma Değerlendirme Formu (Ek-2) ile uygulama çalışması için izin verilmesinin uygun olacağı görüşü bildirilmiştir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde ilgi (a) yazıda adı geçen araştırma sahibi Araştırma Görevlisi doktora öğrencisi Ali AYHAN'ın ilgi (c) yönergenin 13. maddesinde belirtilen hususlara bağlı kalmak ve yönerge ekinde yer alan iki ayrı taahhütnameyi önceden imzalamak kaydıyla, ilimiz İlköğretim kurumlarında dördüncü sınıf öğrencileri ile uygulamalı olarak okul şarkılarının öğretilmesine izin verilmesi hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

Ahmet KARAPINAR
İl Milli Eğitim Şube Müdürü

Mehmet BULUT
İl Milli Eğitim Müdürü

5. İmge Destekli Okul Şarkıları Öğretiminde Kullanılan Bilişsel Ölçme Formları**5.1. Kontrol Gruplarında Kullanılan Bilişsel Ölçme Formları****YALANCI ŞARKISI
ÖNTEST**

Yalancı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

**POSTACI ŞARKISI
ÖNTEST**

Postacı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

**YALANCI ŞARKISI
SONTEST**

Yalancı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin
Sınıfı.....:
Adı Soyadı...:

**POSTACI ŞARKISI
SONTEST**

Postacı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin
Sınıfı.....:
Adı Soyadı...:

ANADOLU ŞARKISI

Anadolu şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

BAL AVCISI ŞARKISI

Bal Avcısı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

CUMHURİYET ŞARKISI

Cumhuriyet şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

DOSTLUK ŞARKISI

Dostluk şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

GÖKYÜZÜ ŞARKISI

Gökyüzü şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

GÜZEL ANADOLU ŞARKISI

Güzel Anadolu şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

ILGAZ ŞARKISI

Ilgaz şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

İZMİR MARŞI ŞARKISI

İzmir Marşı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

KIRLARA DOĞRU ŞARKISI

Kırlara Doğru Şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

ÖĞRETMENİM ŞARKISI

Öğretmenim Şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

Deney Gruplarında Kullanılan Bilişsel Ölçme Formları

**YALANCI ŞARKISI
ÖNTEST**

Yalancı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Öğrencinin

Sınıfı.....:.....

Adı Soyadı...:.....

**POSTACI ŞARKISI
ÖNTEST**

Postacı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Öğrencinin

Sınıfı.....:.....

Adı Soyadı...:.....

POSTACI ŞARKISI SONTEST

Postacı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:.....

Adı Soyadı...:.....

ANADOLU ŞARKISI

Anadolu şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:.....

Adı Soyadı....:.....

KİRLARA DOĞRU ŞARKISI

Kırlara Doğru şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin
Sınıfı.....:

Adı Soyadı...:

CUMHURİYET ŞARKISI

Cumhuriyet şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı.....:

İZMİR ŞARKISI

İzmir şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı...:

ILGAZ ŞARKISI

Ilgaz şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı...:

GÜZEL ANADOLU ŞARKISI

Güzel Anadolu şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı...:

GÖKYÜZÜ ŞARKISI

Gökyüzü şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı...:

DOSTLUK ŞARKISI

Dostluk şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:.....

Adı Soyadı...:.....

BAL AVCISI ŞARKISI

Bal Avcısı şarkısının sözlerini aşağıya yazınız.

ŞARKI SÖZLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinin

Sınıfı.....:

Adı Soyadı....:

6. Araştırmada Kullanılan Okul Şarkıları ve Şarkıların Öğretiminde Kullanılan İmgeler

Yalancı

Söz - Müzik

A. Muhtar Ataman

Eşlik: Ali AYHAN

Moderato

Ev vel za man i çin de kal bur sa man i çin de Bir küçük ço ban var mış ya lan cı lık ya par mış

Ya lan cı ya lan cı sa na kim se i nan maz Ya lan cı ya lan cı sö zü ne kim se kan maz

Sürüsünü alarak
Kavalını çalarak
Çıkmış bir gün kırlara
Çiçekli bayırlara

Yalancı...

Yalancıktan bağırmış
Köy halkını çağırılmış
Aman çabuk yetişin
Kurt geldi imdat edin

Yalancı...

Sopayı kapan koşmuş
Fakat kurt falan yokmuş
Herkes kızmış söylenmiş
Çoban gülmüş eğlenmiş

Yalancı...

Günler geçmiş aradan
Esirgesin yaradan
Bir gün kurt çıkmış gelmiş
Çobanı korku sarmış

Yalancı...

Kurt var diye bağırmış
Köy halkını çağırılmış
Bu kez kimse gelmemiş
Yalancıyı kurt yemiş

Yalancı...

Yukarıdaki ekran görüntülerinde yalancı şarkısının birinci kıtasını tasvir eden imgeler yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde yalancı şarkısının ikinci kıtasını tasvir eden imgeler yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde yalancı şarkısının üçüncü kıtasını tasvir eden imgeler yer almaktadır.

herkes kızmış söylenmiş

çoban gülmüş eğlenmiş

Yukarıdaki ekran görüntülerinde yalancı şarkısının dördüncü kıtasını tasvir eden imgeler yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde yalancı şarkısının beşinci kıtasını tasvir eden imgeler yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde yalancı şarkısının altıncı kıtasını tasvir eden imgeler yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde yalancı şarkısının nakaratını tasvir eden imgeler yer almaktadır.

Postacı

Söz - Müzik: Halil Bedii Yönetken
Eşlik: Ali Ayhan

Piano

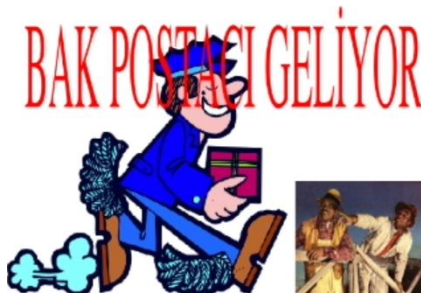
Bak pos ta cı ge li yor se lam ve ri yor

Her kes o na ba kı yor me rak e di yor

Çok teşekkür ederim
Postacı sana
Pek sevinçli haberler
Getirdin bana

Bugün yalnız bu kadar
Darılmayınız
Yarın yine gelirim
Hoşçakalınız

Haydi git güle güle
Uğurlar olsun
Ellerin dert görmesin
Kısmetle dolsun

Yukarıdaki ekran görüntülerinde postacı şarkısının birinci kıtasına ait olan imgelerin tasvir edildiği ekran görüntüleri yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde postacı şarkısının ikinci kıtasına ait olan imgelerin tasvir edildiği ekran görüntüleri yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde postacı şarkısının üçüncü kıtasına ait olan imgelerin tasvir edildiği ekran görüntüleri yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde postacı şarkısının dördüncü kıtasına ait olan imgelerin tasvir edildiği ekran görüntüleri yer almaktadır.

Bal Avcısı

Söz: Emin Recep
Müzik: Bedri Akalın

iki Sesli Kanon

A

U yan mış tum dün er ken bah çe miz de ge zer ken

B

Gör düm bir bal a rı sı ren gi al tın sa rı sı

Piano

Bal Avcısı şarkısına yapılmış olan animasyonun ilk bölümünde “uyanmışım” motifi görsellerle işlenmiştir. Sabahın oluşunu tasvir edebilmek amacıyla, ayın batışı ve güneşin doğuşu imgeleri kurgulanmıştır. Uyanmak kavramının gösterimi için ise yeni uyanmış ve uyuyan arılar, pijamayla yeni uyanmış bir çocuk resmi kareler halinde güneşin doğuşu ve ayın batışına orantılı bir büyüme efektiyle eşlik ederek tasarlanmıştır.

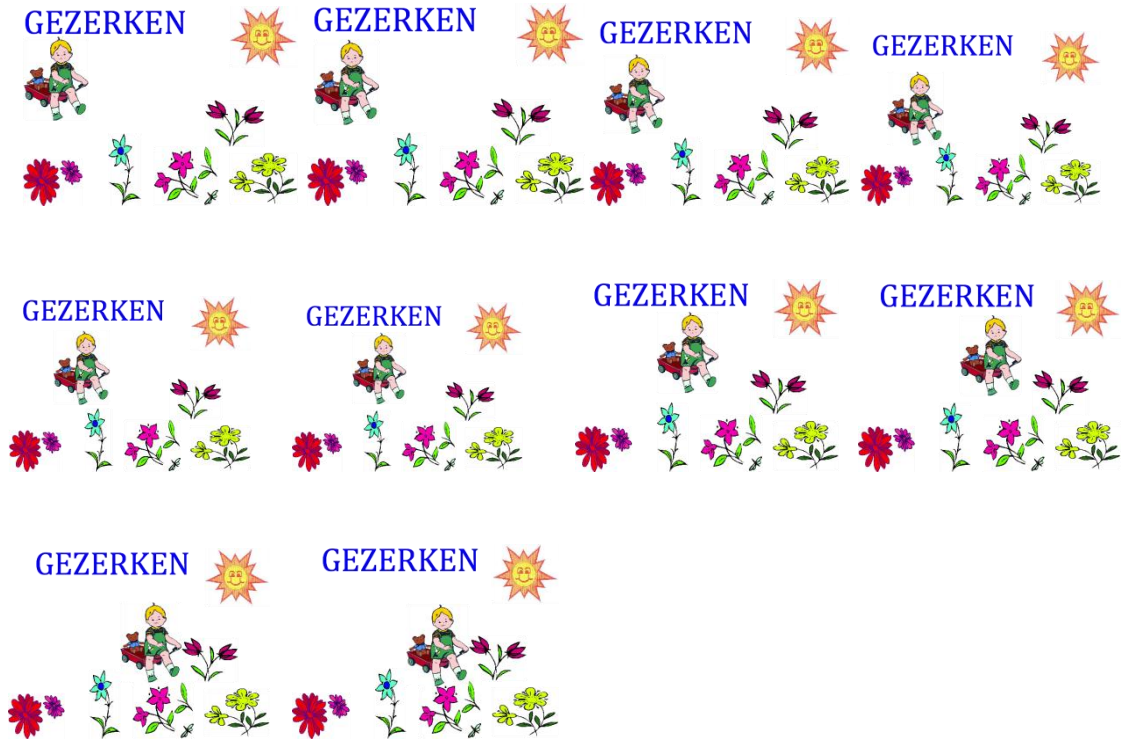
“Dün erken” motifi ilk “uyanmışım” motifini tamamlar niteliktedir. Ayın tamamıyla kaybolmasını ve güneşin zirveye çıktığı görülmektedir. İlk motiften itibaren devam eden imgelerin büyüme olayı da bu motifte sonlanmaktadır.

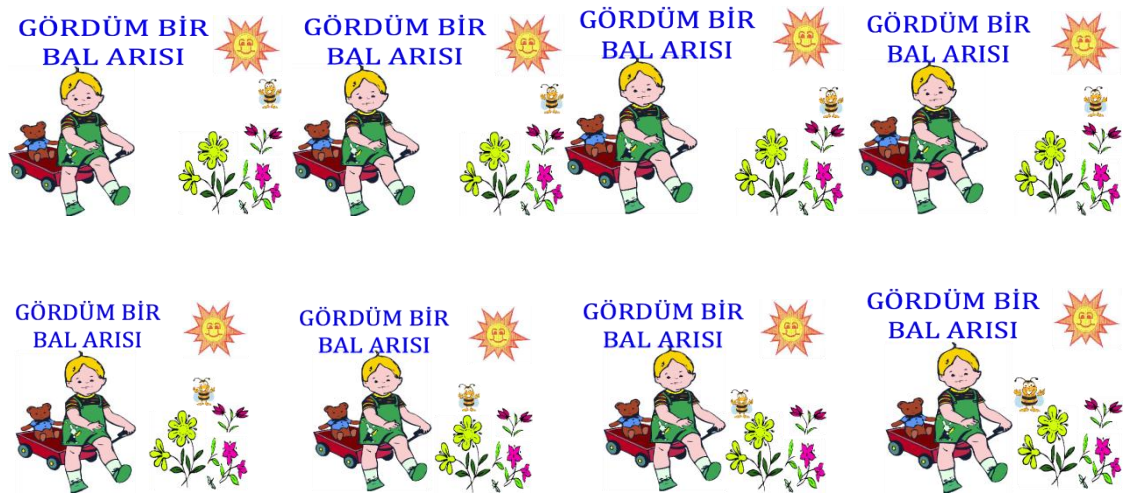
Animasyonun bu bölümünde, bahçe imgesinin içinde beliren, artık günlük kıyafetlerini giymiş olan, büyüme efekti eşliğiyle oyuncak arabasıyla gelen bir çocuk imgesi ve kademeli olarak büyüyen ve ekranın alt köşesine yerleşen şarkı sözü görülmektedir.

Animasyondaki dördüncü motifte oyuncak arabasıyla çiçekler arasında ve parıldayan güneş altında gezmeye devam eden çocuk imgesi görülmektedir.

Motif altıda şarkının sözlerinde yer alan bal arısıyla karşılaşan çocuk imgesi görülmektedir. Bal arısı imgesi, ekranın sağ tarafından güneşin altından belirmektedir. Bal arısı imgesi ilerleyen karelerde yaklaşırken bahçede yer alan çiçek imgeleri bu süreçte gözden kaybolmaktadır. Motifin sonuna doğru bal arısı imgesi ve çocuk imgesi aynı boya gelmektedir. Bu motifte kullanılan bal arısı imgesi erkek karakterdedir.

Bal Avcısı okul şarkısında son motifte arıların rengine yönelik sözlerin betimlenmesi için pankart açmış dişi bir bal arısı imgesi kullanılmıştır. Şarkı sözlerinin arı imgesinin açmış olduğu pankartta görüldüğü bu son motifte ekranın üst köşelerinde bir çiçeğin üzerinde uyuya kalmış arı kıyafetli bir bebek resminin imge olarak kullanıldığı görülmektedir. Animasyonun sonunda tercih edilen bu imge ile şarkının bittiği vurgulanmaktadır. Aynı zamanda da renk olarak altın sarısı imgesini desteklemektedir.

Gökyüzü

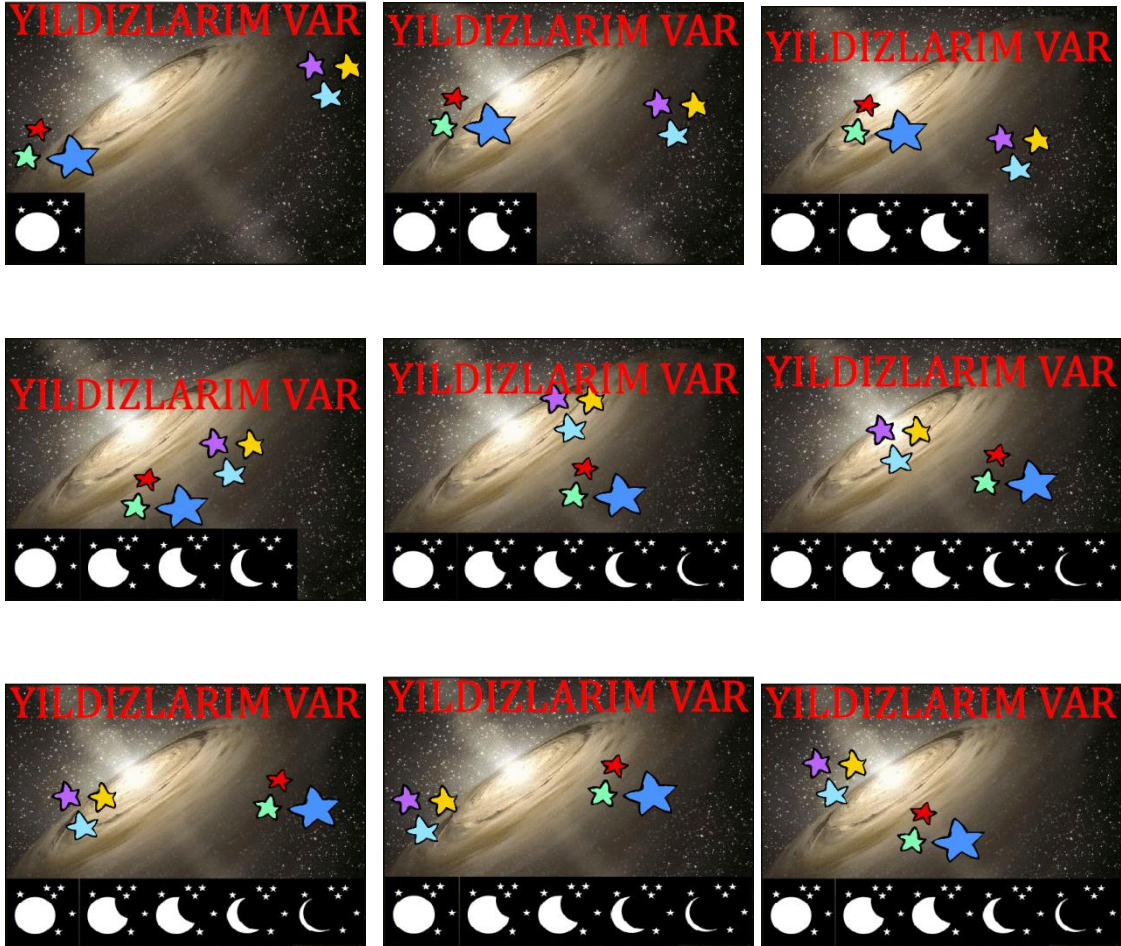
Söz: Mustafa Pehlivan
Müzik: E. Zeki Ün

Moderato

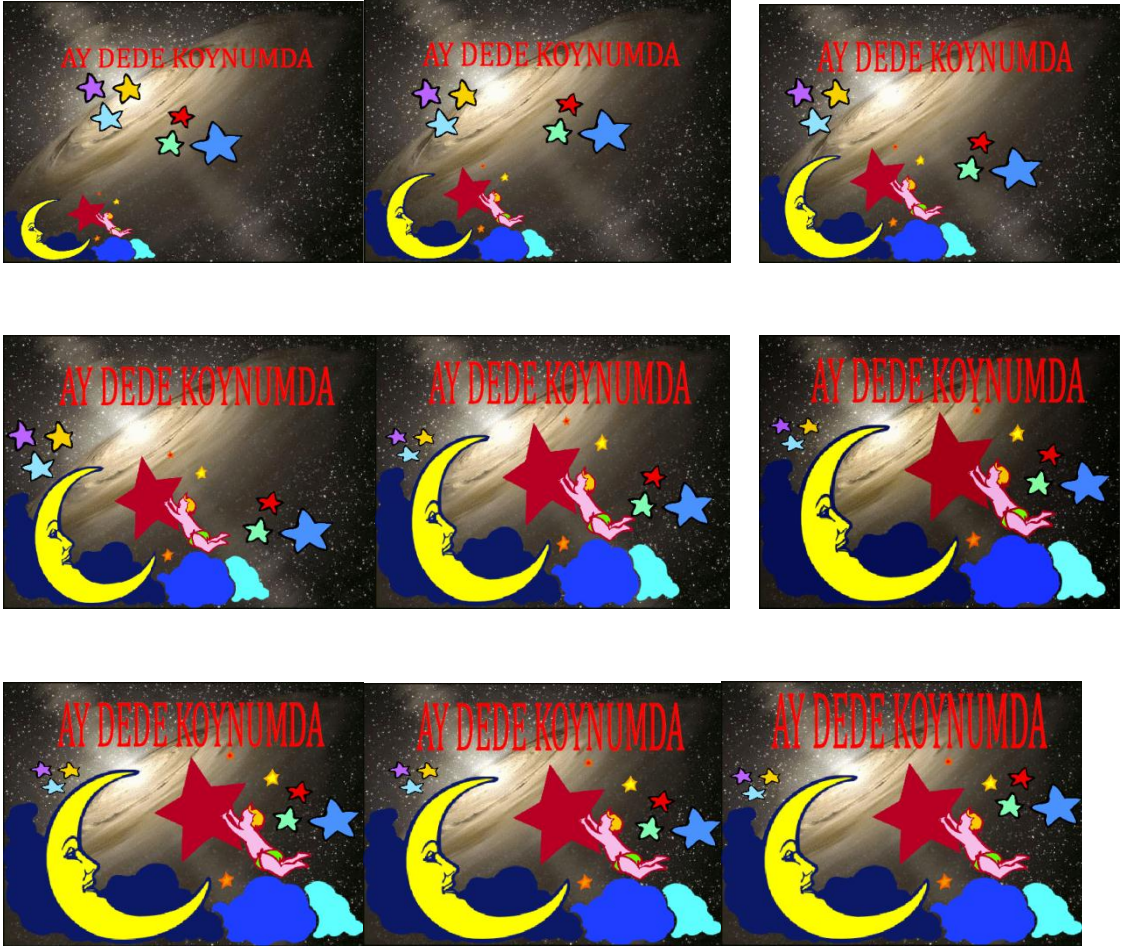
Yıldızlarım var Aydede de koy num da

Güneşim çıkar Sabah o lunca

Gökyüzü şarkısında yıldızlarım var motifinde gece karanlığında yıldızlarla dolu bir alt alan üzerinde imgeler kullanılarak gökyüzünün gece görünümü tasvir edilmiştir. Ayın dolunay halinden hilal evresine kadar geçen zamanda değişimini simgeleyen imgeler üzerindeki yıldızlar ve hareket halinde ekranda sürekli yer değiştiren yıldızlar ile şarkı sözünün imgelemi sağlanmıştır.

Şarkıya yapılmış olan animasyonun bu bölümünde gökyüzünde gezmekte olan yıldızlara, halk arasında çocuklara Ay dede olarak öğretilen, Ay'ın hilal halinin çizgisel bir imgelemi görülmektedir. Ay dede imgesinin tam karşısında yıldız tutan bir çocuk imgesi yer almaktadır. Bu imge ile ay dede olarak bilinen karakterin çocuklar ile özdeşleştiği anlatılmaya çalışılmıştır. Animasyonun bu bölümünde aşağıdaki resimlerde de görüldüğü gibi ekranda yer alan tüm imgeler hareket halindedir.

Animasyonun bu bölümünde gecenin bitişini gündüzün başlangıcını müjdeleyen ufuk çizgisinden güneşin doğuşunu betimleyen imgeler kullanılmıştır.

Sabah olunca sözlerini betimleyen bu motifte, günün doğuşunu tasvir eden bir arka plan üzerinde güneş, bulutları neşe ile taşıyan kuşlar ve ekranın ortasından kanat çırparak gelen ve günü neşe ile karşılayan bir bulut imgesi görülmektedir. Sabahın oluşunu belirtmek için şarkı sözlerinde sonlara doğru büyüdüğü görülmektedir.

§

İlgaz

Söz - Müzik
A. Samim Bilgen
Eşlik: Ali Ayhan

Moderato

Il gaz A na do lu nun Sen yü ce bir da ğı sın
Yal çın ka ya lık la rın Gök le re yük se li yor
Yük sek ler den a kı yor Ne gü zel ber rak su lar

5
Il gaz A na do lu nun Sen yü ce bir da ğı sın
Yal çın ka ya lık la rın Gök le re yük se li yor
Yük sek ler den a kı yor Ne gü zel ber rak su lar

5

9

Ba har la yer yü zün de Gü zel le rin ba ğı sın
 Se nin du man lı ba şın Bu lut la rı de li yor
 E tek le rin de oy nar Sü rü ler le ku zu lar

13

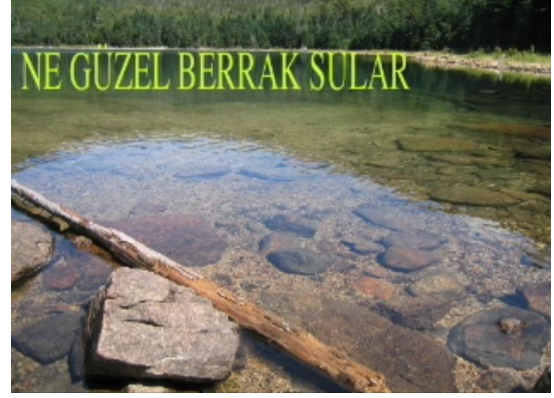
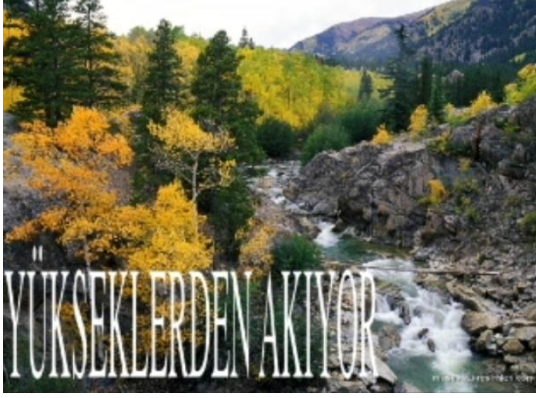
Ba har la yer yü zün de Gü zel le rin ba ğı sın
 Se nin du man lı ba şın Bu lut la rı de li yor
 E tek le rin de oy nar Sü rü ler le ku zu lar

Yukarıdaki resimlerde Ilgaz dağlarının uzaktan bir görüntüsüyle başlayan, baharın gelmesiyle birlikte her canlıya yuva olan ormanlarının özelliğinin bahsedildiği Ilgaz şarkısına ait yapılmış olan animasyona ait ekran görüntüleri yer almaktadır. Baharın gelmesi çiçek açmış bir dal ile imgelenirken, güzel kavramının anlamlandırılması içinde çiçek açmış bir daldaki bülbül imgesi kullanılmıştır.

Yukarıda bulunan dört resimde Ilgaz dağlarının yüksekliğini vurgulayan sözlerin tasvir edildiği ekran görüntülerine ait imgeler bulunmaktadır. Gökyüzüne ulaşmış iki adet; yine bulutların arasında dumanların arasında gibi görünen Ilgaz Dağı'na ait bir resim ile şarkı sözlerindeki anlam ifade edilmeye çalışılmıştır. Son resimde ise şarkıda sözü geçen bulut imgeleri yer almıştır.

Ilgaz dağının etrafında yer alan güzelliklerin anlatıldığı şarkının üçüncü mısrasına ait imgeler yukarıdaki ekran görüntülerinde yer almaktadır. Yüksek bir yerden aşağıya doğru akmakta olan su, Ilgaz dağının eteklerine ait olan bir fotoğraf ve kuzu imgesinin birebir tasviri olan ekran görüntüsü ile şarkının üçüncü mısrası bu resimlerde anlamlandırılmıştır.

Öğretmenim

Söz: Rakım Çalapala
Müzik: Erdoğan Okyay
Eşlik: Ali Ayhan

Piano

Öğ ret me nim ca nım be nim ca nım be nim Se ni ben pek çok pek çok se ve rim

9 Sen bir a na Sen bir ba ba Her şey ol dun ar tık ba na

17 O kut öğ ret ve ni ha yet Yur da ya rar bir in san et

Öğretmenim şarkısına ait bu animasyona ait yukarıdaki ekran görüntülerinde öğrencinin öğretmene olan sevgisi öğretmen, öğrenci, çiçekler, kalp gibi şekillerle imgenenerek yer almaktadır.

Aşağıdaki ekran görüntülerinde öğretmenin, anne-baba tasvirleriyle ifade edildiği bir öğrenci için her şey anlamına geldiği konusundaki imgeler yer almaktadır.

Aşağıdaki ekran görüntülerinde öğretmenin öğrenciyi yetiştirmesine dair sözler, okul otobüsüne koşan çocuklar, kalem cetvel gibi okul gereçleri, sıralarda ders dinleyen öğrenciler, yurdu simgeleyen Türkiye haritası, doktor, ressam, müzik icracısı ve mühendis imgeleriyle yer almaktadır.

Cumhuriyet

Söz - Müzik: M. Zati Arca
Eşlik: Ali Ayhan

f Cum hu ri yet Cum hu ri yet en gü zel şey hür ri yet

Ni ce zah met ni ce e mek ver di sa na bu mil let sa na bu mil let

1. 2. 1. 2.

Yukarıdaki ekran görüntüsünde Cumhuriyet bayramı kutlamalarının coşkusu anlatan bir resim yer almaktadır. Resimde sol üst köşede kutlamaları gerçekleştiren Türk Milleti'ni izleyen ve bu topluluğa gururla bakan bir Atatürk portresi görünmektedir.

Cumhuriyet'i kurulmasında kimin önderlik ettiği fikri aşağıdaki resimde de daha belirgin bir şekilde tasvir edilmiştir. 29 Ekim tarihine ait bir takvim yaprağı ile de kutlamaların yapıldığı gün vurgulanmıştır.

Yukarıda yer alan iki resimde bayrağın bir milletin hürriyetini simgelediği ve özgürlüğün hürriyetin her şeyden daha önemli ve güzel olduğu vurgulanmıştır. Bayrağı elinde tutarak objektife bakan kız çocuğunun gözlerinde özgür olmanın verdiği güven ve mutluluk açıkça görülmektedir.

Aşağıda yer alan resimlerde, Cumhuriyet'in kurulmasına kadar geçen sürede milletin ne gibi çileli yollardan geçtiği, Cumhuriyet'i kurmak için verilen emeklerin ne kadar kıymetli olduğu vurgulanmak istenmiştir. Şarkıdaki sözleri tasvir amacıyla seçilen bu resimler şarkının tekrar bölümlerinde yerini yenilerine bırakmaktadır. Böylece göz önüne daha fazla sahne getirilerek sözlerin ve anlamın akılda kalıcılığının artırılması hedeflenmektedir.

Şarkıya ait animasyonda yer alan bu son karede Atatürk'ün, Bayrak imgesi içindeki portresi ile kutlama mesajı verilmektedir.

İzmir Marşı

Söz - Müzik: İzzettin Hümayi Elçioğlu
Eşlik: Ali Ayhan

Piano

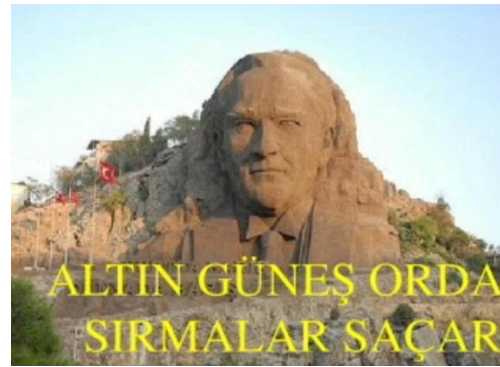
İz mi rin dağ la rın da çi çek ler a çar Al tın gü neş or da sır ma lar sa çar

Al tun gü neş or da sır ma lar sa çar

İzmir'in dağlarında çiçekler açar
Altın gümüş ordu ateşler saçar
Bozulmuş düşmanlar hep yel gibi kaçar
Yaşa Mustafa Kemal Paşa yaşa
Adın yazılacak mücevher taş

İzmir'in dağlarına bomba koydular
Türküz sancağımı öne koydular
Şanlı zaferlerle düşmanı boğdular
Yaşa mustafa kemal paşa yaşa
Adın yazılacak mücevher taş

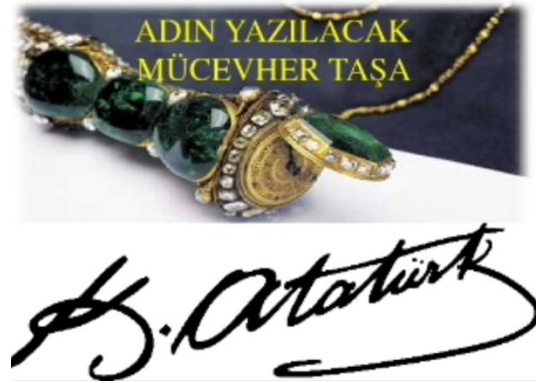
İzmir'in dağlarında oturdum kaldım
Şehit olanları deftere yazdım
Öksüz yavruları ben bağrıma bastım
Kader böyleymiş ey garip ana
Canım feda olsun güzel vatana

Yukarıda, İzmir'in dağlarında çiçek tasviri için bir fotoğraf; şarkıda altın güneş olarak tasvir edilen Atatürk'e ait fotoğraflar; İzmir'in düşman işgalinden kurtuluşuna ait fotoğraf, Atatürk'ün İzmir'e gelişini simgelemek için kullanılan araba içindeki fotoğrafı ve Atatürk'ün isminin kıymetinin vurgulandığı şarkı sözüne ait olan tasvirin yapıldığı son ekran görüntüsü yer almaktadır. Bu ekran görüntüleriyle şarkının sözleri imgelenecek öğretilmesi hedeflenmiştir.

Yukarıda, İzmir'in dağlarına ait bir fotoğraf, kurtuluş savaşına ait iki yağlı boyada sancak tasviri; İzmir'in kurtuluş gününden bir fotoğraf ile şarkının ilk kıtasındaki nakarat mısralarını tasvir eden ekran görüntüleri yer almaktadır. Bu imgeler, Atatürk'ün öneminin, İzmir'in kurtuluşunun hikâyesinin anlatıldığı şarkının anlamlandırılarak öğretilmesi için tasarlanmıştır.

Anadolu

Söz - Müzik: M. Hulusi Öktem
Eşlik: Ali Ayhan

Moderato

Piano

El gi bi do laş ma A na do lu da
Bir çö lü an dı rır Bil ki dört ya nın

5 Ar ka daş yur du nu İ çin den ta nı
5 Ba ğ rı nı del mez se Ya nık tür kü ler

9

Din le bir tür kü yü pı nar yo lun da Din le bir yay la da ga rip ço ba nı
 Var lı ğı bu kor la tu tuş ma ya nın Kir pi ği ya şar sa göz le ri gü ler

13

Din le bir tür kü yü pı nar yo lun da din le bir yay la da ga rip ço ba nı
 Din le bir tür kü yü pı nar to lun da din le bir yay la da ga rip ço ba nı

Bu şarkıya ait ekran görüntülerinde, okul şarkısında vurgulanmak istenen Anadolu'ya ait özellikler, göz önüne getirilerek Anadolu'nun tarihi ve doğal güzellikleri ile üzerinde yaşadığımız topraklara bir yabancı gibi bakmamamız gereği anlatılmak istenmiştir. Böylece şarkıya ait sözlerinde pekiştirilmesi sağlanmıştır.

Okul şarkısına ait ikinci mısradaki yüzyıllardır Anadolu’da yaşayan Türklere ait geleneksel sporumuz güreş(üstte), mehter müziğimiz, camilerimize(alta) ait görüntülerle kültürümüze ve inancımıza dair vurgular yapılması yoluyla şarkı sözleri pekiştirilmiştir.

Bu ekran görüntüsünde şarkıda sözü edilen “Pınar” kelimesi tasvir edilerek böyle bir güzellikteki doğal bir yerde Türkü dinlemenin ayrı bir havası olduğu izlenimi verilmeye çalışılmıştır. Burada pınar imgesi gerçek, Türkü imgesi ise anımsatıcı bir imge olarak düşünülmüştür. Altındaki resimde ise şarkıda sözü geçen yayla tasviri yapılarak yayla da geçişini götüren çoban imgesi bu tasvir içinde verilmiştir.

Aynı şarkı sözlerine ait aşağıdaki iki ekran görüntüsünde de farklı imgeler kullanılarak algılamada kolaylık sağlanması düşünülmüştür. Bu yolla farklı ekran görüntüleriyle farklı canlandırmalar izletilerek akılda kalıcılığın daha rahat sağlanması hedeflenmiştir.

Güzel Anadolu

Söz - Müzik: Hasan Toraganlı
Eşlik: Ali Ayhan

Allegro
mf

Piano

Dağ de niz o va ça yır Gü zel A na do lu

Rüz ga rın se rin e ser Yer gök ı şık do lu

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of one flat (B-flat major). The tempo is marked 'Allegro' and the dynamic is 'mf'. The score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The piano accompaniment is divided into two staves: a right-hand staff with a melodic line and a left-hand staff with a bass line. The lyrics are in Turkish and are placed below the vocal line. The score is divided into two systems, each starting with a measure number '5'. The first system covers the first four measures, and the second system covers the next four measures. The piano accompaniment features a steady rhythm with chords and single notes. The vocal line is a simple melody with lyrics. The piano part includes a right-hand melody and a left-hand bass line with chords. The lyrics are in Turkish and are placed below the vocal line. The score is divided into two systems, each starting with a measure number '5'. The first system covers the first four measures, and the second system covers the next four measures. The piano accompaniment features a steady rhythm with chords and single notes. The vocal line is a simple melody with lyrics.

9

Her yıl dört mevsim Ürün taşar tarla ları

13

Buğ day sap sarı al tın Dal lar al tın sa rı

Yukarıdaki resimlerde video yoluyla şarkı sözlerini tasvir eden ekran görüntüleri yer almaktadır. Dağ, deniz, ova ve çayır tasvirlerinin yapıldığı videonun ilk bölümünde güzelliğin bir simgesi olan çiçek ile de Anadolu'ya güzel vurgusu yapılmıştır.

Aşağıdaki iki resimde Rüzgar ve ışık kavramına ait videodaki bölümlerden kesintiler yer almaktadır. Bir nehir kıyısındaki hareketli görüntü ile rüzgar kavramı gün batımındaki güneş imgesi ile de ışık kavramı pekiştirilerek öğretilmek amaçlanmıştır.

Aşağıdaki resimlerde mevsimlerin değişimini imgeleyen video görüntülerinden ve buğday başaklarıyla dolu olan bir tarla video görüntülerinden ekran görüntüleri yer almaktadır. Anadolu da dört mevsimin yaşanmasını ve bu güzel vatandaki verimli toprakların farkındalığını öğretmeyi amaçlayan şarkının bu amacına bu video ile bir yön verilmek istenmiştir.

KIRLARA DOĞRU

Söz - Müzik: Ziya Aydınan
Eşlik : Nazlı Bilgin

Piano

Flute

Yukarıdaki ekran görüntülerinde kırlara doğru şarkısının öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış olan videoda birinci kıtaya ait ekran görüntüleri yer almaktadır.

Serinlik kavramının vurgulanması için buz tutmuş bir su akıntısı, kırlar da koku veren çiçekler ve trende yolculuğa çıkan bir insan, birinci kıtada anlatılmak istenen imgeler olarak yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde kırlara doğru şarkısının öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış olan videoda ikinci kıtaya ait ekran görüntüleri yer almaktadır. Rengi gümüşe çalan bir dere görüntüsü; gökkuşağının altında akan bir pınar görüntüsü ve yolculuğa çıkan arkadaşlarını uğurlayan çocukların görüntüsüyle ikinci kıtada anlatılmak istenen imgeler olarak yer almaktadır.

Yukarıdaki ekran görüntülerinde kırlara doğru şarkısının öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış olan videoda üçüncü kıtaya ait ekran görüntüleri yer almaktadır. Güzelliği vurgulayan iki doğa görüntüsü; sislerle kaplı bir dağın zirvesine ait olan bir görüntü ve nehirde yolculuk eden bir teknedeki insanlara ait görüntülerle üçüncü kıtada anlatılmak istenen imgeler yer almaktadır.

Dostluk

Alman Ezgisi
Eşlik: Ali Ayhan

Piano

Dost lu ğun biz sev gi siy le Top lan dık her an bur da
Bu gü zel gü nü an dık ça Çar pa cak kal bim be nim

Bu sev gi ba ğı kop maz hiç Da ğıl sak bir gün yur da
Bu sev giy le e be di yen U za nır sa na e lim

Aşağıda yer alan dostluk şarkısına ait ekran görüntülerinde şarkının ilk mısraları betimlenmektedir. İlk iki mısırda dostluğun sevgisi ve bir arada olma kavramları bir arada neşe ile toplanmış çocuk imgeleri ile tasvir edilmiştir.

Bu sevgi bağı kopmaz hiç mısrası için tasarlanmış olan animasyona ait aşağıdaki ekran görüntülerinden ilkinde iki güvercinin taşıdıkları kalp ve diğer kalp simgeleri sevgi bağını temsil etmektedir. Yine aşağıda yer alan ikinci ekran görüntüsünde dağılsak bir gün yurda mısrasının imgenmesi için kalp içerisinde yer alan bir dünya resmi kullanılmıştır.

BU SEVGİ BAĞI
KOPMAZ HİÇ

DAĞILSAK BİR GÜN YURDA

Şarkıya ait ikinci kıtaya ait imgenmiş ekran görüntüleri aşağıda yer almaktadır. Bu güzel günü andıkça mısrası için köpek, kız ve topu ile oynayan erkek çocuk imgeleri; piknikte uçurtma ile eğlenen aile imgeleri; kalpten bir ipi taşıyan güvercin imgeleri ve mutlu bir şekilde dalda duran kuş imgeleri kullanılmıştır. Çarpacak kalbim benim mısrası için aşağıdaki ikinci resimde yer alan kalp tutan neşeli bir insan imgesi, çiçekler arasında görünen kalp ve ağzında kalp tutan köpek imgeleri kullanılmıştır.

BU GÜZEL
GÜNÜ ANDIKÇA

ÇARPACAK
KALBİM BENİM

Aşağıdaki son ekran görüntülerinde elden havalanan kelebek timsali bir kalp imgelemiyile sevginin ebediyeti tasarlanmıştır. Son mısra olan uzanır sana elim için aşağıda yer alan ikinci resimdeki kalp şekline ki yaprağı uzatan bir el görüntüsü kullanılmıştır.

7. Araştırma sırasında kontrol ve deney gruplarındaki uygulamalarda çekilen fotoğraflar

8. Öğrenci Kişisel Bilgi Toplama Formu

Okulu:.....

Adı Soyadı:.....

Yaşı:.....

Cinsiyeti:

Erkek Kız

Doğum Yeri:.....

Kardeş Sayısı:

Yok 1 2 3 4 5 6

Okuyan Kardeş Sayısı:

Yok 1 2 3 4 5 6

Anne Eğitim Durumu:

İlkokul Ortaokul Lise
 Üniversite(Lisans) Üniversite(Yüksek Lisans/Doktora)

Baba Eğitim Durumu:

İlkokul Ortaokul Lise
 Üniversite(Lisans) Üniversite(Yüksek Lisans/Doktora)

Çaldığı Enstrüman:

Gitar Bağlama Keman Flüt Melodika

Dinlediği Müzik Türü:

Pop Rock Türk Halk Müziği Türk Sanat Müziği
 Rap Hip-Hop Klasik Müzik Arabesk

Söylemekten Hoşlandığı Müzik Türleri:

Pop Rock Türk Halk Müziği Türk Sanat Müziği
 Rap Hip-Hop Klasik Müzik Arabesk

Aile Aylık Geliri:

0-500 501-750 751-1000 1001-1500 1500 den fazla

Annenizin Mesleği:

İşçi Memur Esnaf Diğer.....

Babanızın Mesleği:

İşçi Memur Esnaf Diğer.....